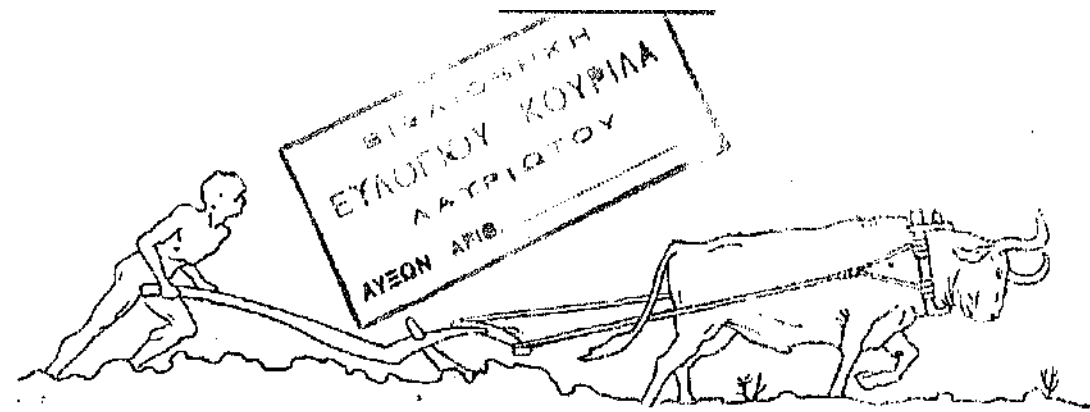

ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ ΥΠΟ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΑΣΠΡΙΑΝΗΣ

ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΔ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΑΣ

ΕΤΟΣ ΙΒ' 21
ΜΑΡΤΙΟΥ 1912

ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΟΥΒΕΡΔΟΣ

Τὴν 30 Δεκεμβρίου τοῦ λήξαντος ἔτους ἀπέθανεν εἰς Παρίσιον, ὁ Ἰωάννης Λοβέρδος, εἰς ἡλικίαν 40 ἐτῶν. Ὁ βίος του διπλοῦν βραχύς ἀλλ' ἐντονός καὶ μεστός ἐργασίας καὶ ἀποτελεσμάτων. Τὸ δαιμόνιον ἐκκηρυττοῦσεν εἰς τὰ σπλάγχνα του ἀπ' οὗ κατέβη τὰ θραύα τοῦ σχολείου. Αὐτὸ τὸν ἔφερεν εἰς τὸ Παρίσι πρὸ ἑξήκων ἔτων. Τὰ μόνα τῶν τότε ἐπιδόμια ἦτο δίπλωμα τῆς Γεωργικῆς σχολῆς τοῦ Μοντελιέ. Εἰς τὸ Παρίσι συνεπλήρωσε τὰς μελέτας του ἀσχοληθεὶς ἰδίως εἰς τὴν ὁργανισμὸν χημείαν. Ἡ πρώτη ἐργασία του ἡ ὁποία ἀπετέλεσε τὸ πρῶτον βῆμα ἐξόδου ἐκ τῆς ἀρραβίας ἦτο τὸ βιβλίον του: «Αἱ κρυπτόγαμοι ἀσθενεῖαι τῶν σιτηρῶν» (Les maladies cryptogamiques des Céréales). Ἐν ἔτος κατόπιν ὁ Ι. Λοβέρδος ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν «Nature» τὴν περίφημον μελέτην του περὶ τοῦ ἐνοφθαλμισμού τῶν ζώων (La grêpe animale) διὰ τῆς ὁποίας ἀπεδείκνυε ὅτι ὄχι μόνον διὰ τῆς συζεύξεως τῶν γενῶν καὶ εἰδῶν (croisement de races) ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ ἐνοφθαλμισμού ἡμπορεῖ νὰ ἐπιδιορθῇ ἡ μεταβολὴ καὶ βελτίωσις τῶν ζώων. Ἀνέφερεν δέ, ἀφοῦ ἐξήντησε τὸ θεωρητικὸν μέρος, τὸ παράδειγμα τῶν ζωοτροφῶν τῆς βορείου Ἀγγλίας οἱ ὁποῖοι κατορθῶνουν ἀποκόπτοντες τεμάχια ἐκ κέρατος τράγου καὶ προσαρμόζοντες αὐτὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἀμνοῦ, νὰ μεταβάλλουν τοῦτον εἰς κερασφόρον. Τὰ τεμάχια τοῦ κέρατος οὐλοσματούμενα ἀναπτύσσονται, καὶ τοῦτο κατορθοῦται ἀκριβῶς διὰ τῆς ἰδίας μεθόδου κατὰ τὴν ὁποίαν καὶ ὁ ἐνοφθαλμισμὸς τῶν φυτῶν. Ἡ μελέτη ἦτο πλήρης, διὰ πλουσίαν δὲ ἐπιχειρημάτων ἀπέληγεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι νέοι ὁρμίζοντες τὰς ζωοτεχνίας θὰ ἀνοίγωσιν διὰ τοῦ ἐνοφθαλμισμού τῶν ζώων, ὁ ὁποῖος εἶνε ἡ

μέλλουσα κατάκτησις τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης καὶ τὸ τελευταῖον κεφάλαιον τῆς βιολογίας.

Ἐν ἔτος κατόπιν ἦται κατὰ τὸ 1900 ὁ Ι. Λοβέρδος, ἐρευνητὴς ὁφρανόμενος τὸ ἐπικαιρόν, ἔστρεψε τὰς μελέτας του ἐπὶ τοῦ τεχνητοῦ ψύχους (Froid artificiel), ἐπὶ ἐκείνου τὸ ὁποῖον σήμερον καλεῖται ἐπιστήμη τοῦ ψύχους. Παρητήρησεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ψυγείων αὐξάνει εἰς ὅλας τὰς χώρας καὶ ὅτι καὶ εἰς τὰ κοίτη τῶν ἀλοῶν ἐμποδοῦντο ψυγεῖα διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν νοσῶν προϊόντων. Ἐπεξήγησε καὶ ἐπέτηξεν ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας, τὸ ὁποῖον διηύθυνε τότε ὁ Melinc, ἀποστολὴν εἰς Ἀγγλίαν Βέλγιον καὶ Δανίαν πρὸς μελέτην τῶν ἐκεῖ ἐφαρμοζομένων μεθόδων τῆς ψύξεως. Ἡ ἐκθεσίς τὴν ὁποίαν ἐδημοσίευσεν ἦτο ἐγερτήριον διὰ τὴν γαλλικὴν Κυβέρνησιν. Παντοῦ εὗρε τὰς ἐφαρμοζομένας μεθόδους πληρεστέρας καὶ μεγάλα τὰ ὁφελήματα ἐκ τούτων, ὅστεροῦσαν δὲ σημαντικῶς τὴν Γαλίαν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ τεχνητοῦ ψύχους. Ὁ Melinc κατόπιν τῆς ἐκθέσεως του ταύτης τοῦ ἀπένευσε τὸ παράσημον τοῦ Mérite agricole καὶ τὸν διώρισεν ἐπιθεωρητὴν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον. Ἐκτοτε τοῦ ἀνετέθησαν ἐπανειλημένως ἀποστολαὶ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου, τελευταίως δὲ τοῦ ἀνετέθη ἀποστολὴ εἰς Ἀλγερίαν πρὸς μελέτην τῆς καλλιέργειας τῆς σταφυδαμπέλου. Ἀλλ' οἱ Γάλλοι γεωπόνοι ἐξανέστησαν διὰ τὴν προτίμησιν αὐτὴν ἐνὸς ξένου ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ κατόρθωσαν νὰ ματαιώσουν τὴν ἀποστολὴν, ἀνακληθείσης τῆς ἐντολῆς. Συνέπεια αἰμασός ἦτο ἡ παρατήρησις τοῦ κ. Ι. Λοβέρδου ἐκ τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας ὅτις ἄλλως δὲν ἔκωνοποιε τὰς βλέψεις καὶ τὴν φιλοδοξίαν του. Ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην τοῦ τεχνητοῦ ψύχους καὶ τοῦ συναφοῦς πρὸς τοῦτο

ζητήματος της ιδρύσεως καὶ λειτουργίας Σφαγείων. Ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου ἀρχίζουν οἱ μεγάλοι ἀγῶνες, αἱ μεγάλαί ἐρευναὶ καὶ μεγάλα ἐπιτεύγματα τοῦ Λοβέρδου. Ἰδρυσάμενος τὰς παρατηρήσεις του περὶ τῶν ἐφαρμοζομένων εἰς ὅλας χώρας μεθόδων, ἐξέδωκε βιβλίον (Le Froid artificiel: 500 σελίδων) ἵδρυσε ἐργαστήρια διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν καὶ τὴν πειραματικὴν, ἐξήγαγε καὶ ἐπέτυχε ἐπιχορηγήσας τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως, ἵδρυσε διεθνῇ Ἐπιτροπείαν πρὸς ἔρευναν ἐπιστημονικὴν εἰς τὴν ὁποίαν μετέσχον ἡμέτερος δόκιμος Κράτης δι' ἐπιχορηγήσεων, ἔχοντα τὸ δικαίωμα νὰ καταρτίσθαι τὸν τελειοποιήσεων καὶ βελτιώσεων εἰς τὰς μεθόδους τῆς παραγωγῆς καὶ τὰς πρακτικὰς ἐφαρμογὰς τοῦ τεχνητοῦ ψύχους, ὁργάνωσε τέλος τὸ Διεθνὲς Συνέδριον τοῦ 1908 ἐν τῶν σπουδαιότερων καὶ λιμνηροτέρων διεθνῶν Συνεδρίων, ὅς ἐξακριβώθη, τῆς γαλλικῆς πρωτεύουσας. Μὲ τὸ σύνολον τοῦτο τῆς κινήσεως καὶ τῆς ἐργασίας δὲν κατόρθωσε μόνον νὰ ἀναγνωρισθῇ εἰς τὴν εὐρύτατον ἐπιστημονικὴν κώμαν ὡς ἀθροιστὴ ἀλλ' ἔδωκε συγχρόνως εἰς τὴν Γαλλίαν τὰ πρωτεία τῆς ἐπὶ τοῦ τεχνητοῦ ψύχους ἐπιστημονικῆς ἐρεῖνης καὶ πρακτικῆς ἐφαρμογῆς.

Ἀς ἴδωμεν ἐγγύτερον τὰ ἀποτελέσματα εἰς τὰ ὅποια ἀπέληξεν διὰ τῶν ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ του ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν του.

Διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ κρέατος ἐφαρμόζοντο δύο μέθοδοι ἢ ἀπλῆ ψύξις περὶ τοῦ 0° καὶ ἡ ἀπόψυξις εἰς πολλοὺς βαθμοὺς κάτω τοῦ 0. Τὸ πρῶτον μέσον ἀπέδειξεν ὁ Λοβέρδος ὅτι ἦτο κατὰ πολὺ ἀνώτερον τοῦ δευτέρου, διότι τὸ κρέας διατηρεῖ πλήρεις τὰς ἰδιότητάς του. Τὸ μειονέκτημα ὅμως τοῦ πτωχότητος τοῦτο εἶνε συντήρησις μικροτέρας διαρκείας. Ὁ Λοβέρδος ἀπέδειξεν ἐπίσης ὅτι διὰ τὴν συντήρησιν τῶν προϊόντων ἐντὸς τῆς κατεψυγμένης θερμοκρασίας, ἐν μόνον τῶν στοιχείων εἶνε ἡ χαμηλὴ θερμοκρασία. Ἀπαιτεῖται πλὴν τούτου ἡ σύμ-πρaxis δύο ἄλλων παραγόντων μεγαλυτέρας ἐπιστημονικῆς διὰ τὸ κατεψυγόμενον ἀποτέλεσμα, ἂν ἔνός τῆς ὑγραμετρικῆς κατανστάσεως τοῦ γή-μου, ἂν ἑτέρου τῆς διανυσίας τοῦ αἵματος. Ὁ γὰρ δὲν νὰ διατηρηθῇ μᾶλλον ξηρὸς εἰς τὸν βαθμὸν 70°. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐπιδιώξις τῆς χαμηλῆς θερ-

ΙΑΝΝΗΝ ΛΟΒΕΡΔΟΣ

μοκρασίας διὰ πάγου δὲν διατηρεῖ εἰς καλὴν κατά-στασιν τὰ νωπὰ προϊόντα, διότι ἐκεῖ ἀναπτύσσεται ὑγραμετρικὴ ἐντάσις 90° ἕως 100°. Ὡς ἐκ τούτου τὸ ψύχος ἐπιτυγχάνομενον διὰ τεχνητῶν μέσων εἶνε τὸ μόνον διὰ τὴν καλὴν διατήρησιν τῶν προϊόν-των. Ἐτερος παράγων εἶνε ἡ ἀνότης τοῦ αἵματος ἢ ὁποία κατορθοῦται διὰ τῆς τοποθετήσεως εἰς τὸ ἄνω τοίχωμα τοῦ θαλά-μου τοῦ ψυγείου μαλακοῦ ἐπιστρώματος ἐπικεχει-

σμένου δι' ὁσίων αἱ ὁποῖαι ἀπορροφοῦσι πᾶν αἰωρούμενον μόλυσμα. Ὁ δὲ ψυχραίνόμενος ἐκ τῶν κάτωθεν, ἀνέρχεται ἐφ' ὅσον ἀρχίζει ἐπ' ὀλίγον νὰ θερμαίνεται, καὶ διὰ τοῦτο τοπο-θετεῖται τὸ ἐπίστρωμα εἰς τὸ ἄνω τοίχωμα καὶ ἀποκαθαίρεται. Ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτὰς ὁ Λοβέρδος κατόρθωσε νὰ διατηρήσῃ κρέατι ἀρ-νίσον ἓνα μῆνα, βοῶν 20 ἡμέρας καὶ χοίρων 15.

Τὸ μηχανήμα τῆς ψύξεως βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς κατὰ τὴν ὁποίαν: «πᾶν ὑγρὸν ἐξατμιζό-μενον ἀπορροφᾷ κατὰ τὴν μετατροπὴν του μέ-ρος θερμότητος. Τὸ μηχανήμα τῆς ψύξεως ἔχει δοχεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον τὸ ἐναποτιθέμενον ὑγρὸν ἐξατμίζεται. Ὁ αἷμος διοχετεύεται εἰς ἕτερον ἄγγειον, εἰς τὸ ὁποῖον λόγῳ διαφορᾶς θερμο-κρασίας ὑγροποιεῖται καὶ τὸ ὑγρὸν ἐπανέρχεται, ἐπαναλαμβάνομένης τῆς ἐξατμίσεως, ἥτις καὶ ἐπιφέρει τὴν πτώσιν τῆς θερμοκρασίας ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς μεγάλους βαθμοὺς. Τὰ πτητικὰ ὑγρά εἶνε τὰ χρησιμοποιούμενα πρὸς τοῦτο. Ὁ Λοβέρδος ἔκαμεν ἐπὶ τούτων μακρὸν πειραμα-τισμὸν καὶ ἀπέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὰ καταλληλότερα πρὸς τοῦτο εἶνε τὰ ἀκόλουθα: Ὁ ἀνυδρίτης τοῦ θειικοῦ ὀξέος, τὸ διοξείδιον τοῦ ἀνθρακός, τὸ γλωριουχόν μεθύλιον καὶ ἐν μέρει ἡ ἀμμωνία. Διὰ τὰ κρέατα εἶνε καταλλη-λότερος ὁ ἀνυδρίτης τοῦ θειικοῦ ὀξέος, διὰ τὰ ψάρια ἡ ἀμμωνία.

Αἱ οὐσιωδέστεροι παρατηρήσεις καὶ οἱ πει-ραματισμοὶ τοῦ Λοβέρδου ἐγένοντο ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς διὰ ψύξεως διατηρήσεως τῶν προϊόντων καὶ ἰδίως τοῦ κρέατος. Διὰ τῶν πειραμάτων του ἀπέδειξεν ὅτι διὰ τῆς ἀπλῆς ψύξεως εἰς τὸ 0° ἢ ὀλίγον τι ἄνωθεν τὰ νωπὰ προϊόντα καὶ ἰδίως τὸ κρέας, ὅχι μόνον δὲν στε-ροῦνται τῶν καλῶν αὐτῶν ἰδιοτήτων, ἀλλ' ἀνεπαντίως ἀποβαίνουν ὑγιεινέτερα καὶ εὐπε-

πτοτέρα τροφῇ, διότι τὸ ψύχος ἔχει διαμενῇ ἐπιδρασὶν ἐπὶ τῆς ἐκκρίσεως τῆς πτωματικῆς, ἢ ὁποῖα ἀναπτύσσεται ὅσα τὰ κρέατα μένουσι ἐκτεθειμένα εἰς ἐνθλην θερμοκρασίαν, ἐντετε καὶ ἐπ' ὀλίγον μόνον χρόνον. Ἀπαρβαίνει ἐκ τού-του τὸ κρέας εὐγεγετότερον καὶ μᾶλλον εὐπεπτον. Ἀφ' ἑτέρου τὸ ψύχος ἔχει τὴν δύναμιν νὰ δια-τηρῇ τὰ κρέατα ὑγιῶν ζώων. Τῶν ζώων τὰ ὁποῖα κατεπονήθησαν ἢ ὑπέφεραν ἐκ νοσήμα-τος ἢ πυρετοῦ τὸ κρέας, ὅσα τεθῇ εἰς τὸ ψυ-γεῖον, λαμβάνει χροῖμα μελανὸν καὶ ἐξαιρέμενον τοῦ ψυγείου ἀποσυντίθεται μὲ μεγίστην ταχύ-τητα, ἐνθ' ὧν ὑγιῶν ἐπὶ ἱκανὸν διαστήμα καλῶς διατηρεῖται. Ὁβτι διὰ τῆς δοκιμασίας τῆς ψύ-ξεως ἔχει τις τὸ ἀσφαλὲς κριτήριον τῆς ποιότη-τος τοῦ κρέατος.

Τὰ πειράματα τοῦ Λοβέρδου εἰς τὸ ἐργα-στήριόν του ἐγένοντο δι' ἕκαστον εἶδος κρέατος καὶ μὲ συνδυασμοὺς μεταβολῶν θερμοκρασίας, ὑγρασίας καὶ ἀερισμοῦ, ὥστε διετυπώθησαν δι' ἕκαστον εἶδος τὰ μέσα τῆς ψύξεως καὶ τὸ σύ-στημα πρὸς καλύτεραν διατήρησιν.

Αἱ τελευταῖαι του ἔρευναι ἀφαιρῶν τὴν δια-τήρησιν τῶν ἀνθῶν καὶ καρπῶν διὰ τοῦ τεχνη-τοῦ ψύχους.—Διὰ τὰ μῆλα τὰ περιέμμετα ἀπέδει-ξαν ὅτι, ἡ διατήρησις εἶνε ἀριστὴ εἰς 4° ἄνω τοῦ μηδενός, εἰς ἀτμοσφαίρῳν ἔχουσιν 62-70 βαθμοὺς ὑγραμέτρων μὲ διαλείμματα ἐκθέσεως εἰς τὴν ἀτμοσφαίρῳν καὶ εἰς βαθμοὺς κατὰ τι ἀνωτέρους πρὸς διατήρησιν τοῦ ἀρώματος.

Διὰ τὰ κομμένα ἄνθη, ἰδίως τὰ ρόδα, ἀλυσκὰς καὶ θαμνίσκους εὗρεν ὅτι εἰς θερμοκρασίας 5° μὲ βαθμὸν ὑγραμετρικῶν 65-75 καὶ ἔκτονον φῶς καὶ ποσότητα τινὰ ἀνθρακικοῦ ὀξέος λόγῳ τῆς ἀντιστητικῆς του ἰδιότητος, κατορθοῦνται ἡ διατήρησις τῶν ἐν ἀρίστη κατωστάσει ἐπὶ 8 ἡμέρας. Τὰς ἐπὶ τῶν ἀνθῶν μελέτας καὶ τὰ πειράματα δὲν ἐπρόφρασε νὰ συμπληρώσῃ.

Εἰς τὸ ἐργαστήριον τῆς ὁδοῦ Denis Poisson 10 ἐργάζετο μὲ ἐπιτελεῖον ἐπιστημονικῶν διὰ νὰ συστηματοποιήσῃ ταχύτερον τὰς ἐργασίας ἐπὶ τοῦ τεχνητοῦ ψύχους, νὰ ἐπιφέρει βελτιώσεις νὰ ἐρεύρῃ τελειοποιήσεις καὶ νὰ ἐπιδιώξῃ τὰς πρακτικὰς ἐφαρμογὰς χωρὶς χρονοτριβὴν. Μετὰ τὰ λαμπρὰ ἀποτελέσματα τοῦ Διεθνούς Συνε-δρίου τοῦ 1908, τοῦ ὁποῖου προήδρευσε ὁ Αἰμίλιος Λουμπέ, ἡ ἐπιστήμη τοῦ ψύχους, χάρις εἰς τὰς λαμπρὰς αὐτὰς ἐργασίας, ἀνεγνωρίσθη ὡς ἰδίως γαλλικὴ ἐπιστήμη ὅτι αὐτῶν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἑνῶν Κρατῶν ὅσοι παρευ-ρέθησαν εἰς τὸ Συνέδριον. Ὁ Riou, ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας, εἰς τὴν προσφώνησιν ἐκ μέρους

τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ Συνεδρίου, τὴν 5 Ὀκτωβρίου 1908, ἔφησε τὸ ἔργον καὶ τὸν ἐργάτην, εἰπόν ὅτι τὰ μέλη τοῦ Προεδρίου καὶ ἰδίως ἡ γυνὴ τῆς κινή-σεως ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς κ. Λοβέρδος, ἐπι-τέτησαν τὴν Ἐπιστήμην καὶ τὴν Πρώτον.

Τὰ πρακτικὰ τοῦ Συνεδρίου τούτου ἐδημο-σιεύθησαν ἐν ἐπιμελείᾳ τοῦ I. Λοβέρδου εἰς τρεῖς ἀγκυροδετούς τόμους.

Ὅμοι μὲ τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν καὶ τὸν πειραματισμὸν ἔβαινον καὶ αἱ προσπάθειαι τοῦ I. Λοβέρδου διὰ τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν τῶν μέσων τοῦ τεχνητοῦ ψύχους. Αἱ σιδηρο-δρομικαὶ καὶ ἀεροπορικαὶ ἐταιρεῖαι τῆς Γαλλίας ἀπέκτησαν βαγόνια καὶ διελκίμους ψυγείων διὰ τὴν ἐγκατάθεσιν πρὸς διατήρησιν τῶν νωπῶν προϊόντων καὶ ἰδίως κρέατος, ἑλθόντων, καρπῶν, ἀνθῶν, ἀγγῶν, βλαστῶν κλπ.

Κατὰ τὸ 1910 ὁ Λοβέρδος ὁργάνωσε τὸ β' συνέδριον ἐν Βιέννῃ τοῦ ὁποῖου ἡ ἐπιτυχία ἐπί-σης ἦτο θαυμαστὴ καὶ εἶχε λαίως λαμπρὰ ἀπο-τελέσματα ἐν οἷς καὶ τὴν ἵδρυσιν Αἰθιόνης Ἐταιρείας διὰ τὴν μεταφορὰν προϊόντων διὰ τεχνητοῦ ψύχους εἰς τὴν μόνον ἢ Ἑλλάς δὲν κατορθώθη νὰ συμπεριβῇ σὺν νὰ καρπωθῇ τῶν ἀφελήματων τῆς συγκοινωνίας διὰ μετα-φορᾶς ἐντὸς ψυγείων, παρὰ τὰς ἰδιαίτερας πρὸς τοῦτο προσπάθειάς τοῦ Λοβέρδου, λόγῳ τῆς μικρᾶς καταναλώσεως κρέματος, ἥτις κατὰ τὰς στα-τιστικὰς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Βιέννης ἀντιστοιχεῖ πρὸς 11 χιλιόγραμμα κατ' ἄτομον ἐνθ' εἰς τὴν Αἰθιοπία ἀντιστοιχεῖ πρὸς 37 καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν πρὸς 33 χιλιόγραμμα.

Τὸ Ἐργαστήριον τῆς ὁδοῦ Denis Poisson εἶχε πλὴν τῆς χορηγίας τῆς Γαλλικῆς Κυβερ-νήσεως τὴν ἐπιχορήγησιν ὅλων σχεδὸν τῶν μεγάλων εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν καὶ τινῶν ἐκ τῶν μικρῶν. Τὰ ὅλα καὶ μέσα ἦσαν ἀρθρα καὶ ἡ ἡθικὴ ἐνίσχυσις μεγάλῃ διὰ τὴν ἐξαιολογήσιν τῆς ἐργασίας ἥτις ἀνεμύνητο πλουσία εἰς ἐξαγόμενα. Τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὁ ἴδρυτής τοῦ κολασ-μαίου ἔργου ὑπέκατε διὰ τὸ βάρος τῶν κόπων καὶ τῆς ἐντόνου ἐργασίας. Εἰς τὴν Γαλλίαν, τιμῶσαν τοὺς ἐπιστήμονας καὶ τοὺς ἄνδρας οἱ ὁποῖοι ἐξυπηρετήσαν τὸ γαλλικὸν ἄνθος, ἐγένοντο ὡς ἦτο ἐπόμενον ὅλοι αἱ τιμητικαὶ ἐκδη-λώσεις πρὸς τὸν νεκρὸν. Ἡ δὲ διεθνὴς Ἐνωσις τοῦ τεχνητοῦ ψύχους ἐκήρυξε παρὰ τὰ εἰθι-σμένα καὶ κοινὸν βίως ἀνεγερθῇ συμβολι-κὸν τῆς ἐργασίας μνημεῖον εἰς τὸν τάφον τοῦ διακεκριμένου Ἑλληνοῦ ἐπιστήμονος εἰς τὸ κοι-μητήριον Père Lachaise.

ΠΕΡΑΣΤΙΚΟΣ

Ποῦ σημαίνουν τόρσι οἱ παλιῆς καμπάνες;
— ὁ ρυθμὸς τους μέσα στὴν ψυχὴ ἀντηγεῖ —
μὴ θρηνοῦν παρθένας; μὴ διακρύβουν μάνες;
— οἱ παλιῆς καμπάνες κλαῖνε στὴν ψυχὴ!

Ὁ ναὸς διαμμένος βρισκεται ἀπὸ χρόνια,
τὸν ἐσυνεπῆρεν ὁ κατακλυσμὸς,
τὸν περικυβίλει ἡ Λήθη — τὰ φωνὰ πλάμα αἰώνια —
καὶ τὰ φήμαξε ὅλα τοῦ Κυριοῦ ὁ σεισμὸς.

(Σπύρη, Πάσχα 1911)

Σήμερτα, ποὺ κλαῖτε μυστικά με πόνου,
ἀπὸ κάποια ξένη πολιτεία νεκρὴ
φεύγει ὁ ἀντίλαλός σας μες ἀπὸ τὸ χρόνο
σὰν ἀπ' τοῦ πελάγου τὴ βαθειὰ σιγή.

Καὶ μαρολογοῦνε γοερά οἱ καμπάνες
μὴ ζοῇ, μὴ ἀγάπῃ, μὴ χαρὰ νεκρῇ...
μὴ θρηνοῦν παρθένας; μὴ διακρύβουν μάνες;
— Κάποιες νοσταλγίες κλαῖνε στὴν ψυχὴ.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΠΟΥΡΟΣ

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ*

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Ἀλλά καὶ σιγορήματα τραγοῦδια, νῆα, ἐσένα,
ΠΑΙΔΙ ΜΟΥ, ἀποζητῶνε,
τῆς νύκτας κιθάρας σου ψιθύρισ' ἐν ἑνὶ ἑνί,
στὴ γλώσσα τῆς τῆς ῥυθμῶς, τῆς ἀρεσῆς σου νῆα.

Γυρίζω στὰ χαλάρωματα τῆς νύκτας μου ἐκεῖ κάτω,
τῆς νύκτας ποὺ τὴ σκότωσα, ποὺ δὲν τὴν ἔχω ζήσει,
ξυπνῶ τὸ μίγο Ἀντίλαλο, με τὸν ἀντίλαλό μου
χορεύουν ἴσκιος τὸ σῶμα, γλυκὸ κρατὶ μεθύσι.

Τοῦ τῆς νύκτας σου καὶ νοῦ καὶ χέρια νὰ τῆς δώσω,
νὰ χτίσῃ γερὰ οἶκτον.
Μοῦσα στίς Μοῦσες ἡ Ἀρετὴ. Καὶ νὰ σιγῇ ἀνταναμύσης
τὴν ἄρτα τοῦ τραγοῦδιου με τὸ πῦρ τοῦ πολίτη.

(Μά, ποῦς τὸ ἔχει, πὺ πόλιν, καὶ ἀπάνου καὶ ἀπὸ τὰς τῶν,
καὶ ἀπὸ τῆς Τέχνης τὴν κορφή καὶ ἀπ' τῆς Ἰδέας τὸ βάθος,
μὴν εἶναι ἡ θέα καὶ ἡ φωνή, καὶ ἡ πλάσμα καὶ ἡ
[χελιδνία,
πὺ ἀπάνου καὶ ἀπ' τὴν Ἀρετὴ, τέλος καὶ ἀρχή τὸ
(ΠΑΘΟΣ).

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΝΙΑΤΑ

Ὁ ποιητὴς

Τὰ χέρια μου δὲν εἶναι σὰν τὰρπάγια,
καὶ δὲν κρατῶν, δὲ δίνουν λυτρωμὸν,
ἔχουνε μόνο τὴν Ἰδέαν καὶ τὸ Ρυθμὸν
ἀθάνατα τὰ δύο νὰ τὰ ζευγαρώσουν,
καὶ ἔχουν ἀπὸ μίσησιν κάποια μίγνυς.

* Ἀπὸ τὸν νέον τόμον τοῦ ποιητοῦ «Οἱ Καίριοι τῆς Λι-
μνοθάλασσας», ἔκδ. Γ. Φέξης, δφ. 2.

ΙΟΥΛΙΑ*

Ἀρχίζα νὰ παίρνῃ ὁρισμένη μορφή. Μῶκο-
ψαν τὰ μαλλιά καὶ μοῦ φέρεσαν καπέλο,
βγάζοντας τὴν πλεχτὴ σκούφια ποὺ δενόταν
ἀπὸ τὸ λαμό. Ἐπειτα, σιγὰ σιγὰ, ἀποκοῦσα
καὶ γνώσεις. Ὁ οὐρανὸς δὲν ἦταν πιά ἀπὸ βε-
λοῦδο ὅπως θαρροῦσα προτίτερα. Ἡ δεκοχτοῦρα
ποὺ φώναζε κάθε πρωτὶ ἀπὸ τὸν πλάτανο τῆς
ἐκκλησίας, ἦτανε κάποτε παιδί, ποὺ ἐπειδὴ τὸ
καταράστηκεν ἡ μητέρα του, ἔγινε πουλί. Ἐμαῖα
πὺς δὲν βλέπετε Ἐβραῖους σὶν ὕπνο σου,
εἶναι διάολοι. Καὶ πὺς, ἂν γυρῇ ἀπάνω σου
λάδι ἀπὸ τὸ καντύλι ποὺ καίει μαροπὶ στὰ
εἰκονίσματα, θὰ πεθάνῃς πρὶν ἔρθουν τὰ Χρι-
στούγεννα.

Ἔτσι, δὲ ἔξω γιατί ὁ κόσμος ἀπὸ μιᾶς
ἀρχῆς μοῦ φάνηκε γεμάτος ἀπὸ κινδύνους, ἄξε-
διάλυτες μοχθηρίες καὶ δδόνες σταλμένες ἀπὸ
τὸν Θεό, ποὺ ποτὲ μου δὲν κατάρθισα νὰ τὸν
φαντασθῶ τόσο καλὸ καὶ τόσο λογικὸ, ὅσο μοῦ
φαινόταν ἕνας ἀγαθὸς ἄνθρωπος, ὁ παποῦς
μου ἂς ποῦμε.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὺς τὸν ἔβλεπα τὸν Θεό,
ζωγραφισμένο σ' ἕνα μεγάλο εἰκονίσμα ποὺ
εἶχαμε, γέρο με γένεια λευκά, ὠπλισμένο μ' ἕνα
φωτεινὸ τρίγωνο στὸ κεφάλι σὰν κρᾶνος χρυσά.
Μὰ τ' ἀγγελούδια, καὶ χερουβείμ ποὺ τὸν τρι-
γύριζαν σιμῶνος ἀπ' ὅλες τῆς μεριές, δὲ ἔξω
γιατὶ μοῦ θύμιζαν τὴν Οὐρανίσσα¹ καὶ μοῦλεγαν
πὺς δὲν ἔχει καρδιὰ ἀνθρώπου καὶ ἔκινος ποὺ
κάνει νὰ πεθαίνουν τὰ μικρὰ παιδάκια ποὺ
ὅλο πρέπει νὰ γελᾶνε, νὰ παίζουν καὶ νὰ τῶνε
γλυκὰ. Γιὰ τοῦτο μ' ἔκανε ν' ἀνατριχιάζω ἡ
Ἰδέα, πὺς θὰ μπορούσα κ' ἐγὼ νὰ πεθάνω, καὶ
νὰ γινόμουν ἀγγελούδι, ἕνα κομμένο κεφάλι
δίχως κορμὶ, χέρια καὶ πόδια, με μόνο δυὸ
φτερά κατ' ἀπὸ τὸ σῶμα φτυρωμένα, ἀρημένο
μετέωρο πάνω σὶν οὐρανὸ, ποὺ μάλιστα τὸ φαν-
ταζόμουνα ζαλιζόμουν τρωμερὰ καὶ βωσιόμουνα
μὴν κουβαριαστῶ κατάχαμα.

Τὸ καινούργιο σκολεῖο ποὺ με πῆγαν γιὰ νὰ
παῖω καθὼς λέγανε σειρά, ἦτανε πολὺ μεγάλο
μ' ἕνα σωρὸ τάξεις, δασκάλες καὶ μαθητές, καὶ
γιὰ πολὺ καιρὸ φανταζόμουνα τὸν ἑαυτὸ μου

* Ἀπὸ μίαν σειρὰν διηγημάτων ποὺ ἐτοιμάζει ὁ
κ. Π. Ροδοκανάκης διὰ τὴν βιβλιοθήκην Φέξη, δημο-
σιεύομεν τὴν «Ιουλίαν», ἡ ὁποία μαζί με πέντε-ἕξ
ἀκόμη διηγήματα, μὲ γνωρίζει τοὺς προσόρους ἔρω-
τας τοῦ συγγραφέως δὲν ἦτο ἀκόμη παιδάκι, πέντε
περίπου χρόνους.

¹ Ὁ πρῶτος ἔρωσ τοῦ συγγραφέως, με ἀντίζηλον —
νικητὴν τὸν θάνατον.

γιὰ περῆσαντον ἐκεῖ μέσα, συνειδημένος ἀπὸ
τὸ ἔνι καὶ μόνο δομῆμα τοῦ πρῶτου μου σκολ-
εῖου. Μὲ τ' ἄλλ' ἀγόρια τῆς ἡλικίας μου δὲν
μποροῦσα νὰ πιάσω φίλη γιὰ ὅλα ἦταν
φρονταλῆδικα, ἐπιανόντανε καὶ κάνανε τίνα
τ' ἄλλωνοῦ γαρτισονιές στὴ μοῦρη, τραβοῦ-
σαν τ' αὐτιά τους κ' ἐφτυνόντανε ὅταν ἔγω,
ἡμερος καὶ ντροπιλός, παίγνια κοντὰ στὰ κο-
ρίτσια καὶ τοὺς ἔλεγα, περνώντας γιὰ φανό-
μενο, πὺς ἐγνώριζα νὰ φρεῖνω γλυκὸ γιὰ τῆς
κούκλες ἀπὸ τ' ἀνθή τῆς πορτοκαλιάς, νὰ τοὺς
ράβω φρεσιές καὶ νὰ τοὺς σκαρώνω καπέλα.
Γιὰ τοῦτο ὅλα τὰ κορίτσια μ' ἀγαποῦσαν κ' ἔτρα-
χαν μαζί μου, ἡ Ἐδωγγεῖα με τὴν χοντρή πλε-
ξίδα τὴν ξανθιά, ἡ Δωροθέα με τῆς ἄσπρες
κεντητὲς ποδιές, ἡ Θέμις με τὰ κομμένα τὰ
μαλλιά καὶ τῆς κόκκινες πλεχτὲς κάλτσες, ἡ Μα-
ρίκα με τὰ φρουσκατὰ τὰ μάγοντα καὶ γυαλιστὰ
σὰν κούκλες ἀπὸ πορσελάνη, ἡ Δέσποινα ἡ
σταρχόρωμη με τὴν καμπούρωτὴ τὴ μύτη καὶ
ἡ Ἰουλία, ἡ ὁραία Ἰουλία, με τὰ πολλὰ μισο-
φούστανα, χιλιάδες μισοφούστανα, τόνα πάνω
στ' ὦλο, ἴδια μεγάλη ἀνεμώνη, φανταζόντας ἀνί-
ποδα γυρισμένη. Ὅμορφα ὅλα κοριτσάκια, μι-
κρά, πέντε ἡ ἕξι χρονῶ τὸ καθένα καὶ τόσον
ἀθῶα, ποὺ δὲν ἔβρεχε, βγαίνανε στὸ διάδρομο
τὰ διαλείμματα καὶ καί, μπροστὰ σὲ ὅλους, τὰ
κάθιζαν οἱ δασκάλες ἀράδα ὅλα σ' ἕνα πάγκο
τρυπημένο, πῶσεναν μέσα οἱ ὑπηρετίες τοῦ
σκολεῖου γιὰ τὴν περίστασι.

Μὰ ἡ Ἰουλία δὲν κάθισε ποτὲ σ' αὐτὸ τὸν
πάγκο, καὶ δὲν καμὶ φορὰ ἐρχότανε ἡ δα-
σκάλα νὰ τὴν ρωτήσῃ ξαδιάντροπα ἂν ἤδελε νὰ
«παῖγῃ ἔξω», γινάταν ὀλοπόρφυρη κ' ἂν ἔβλεπε
πὺς ἡμουνα ἐκεῖ κοντὰ καὶ αἰουσα τὸ τί τῆς
εἶπαν, γύριζε καὶ με κύταζε με καὶ μάλιστα,
ἔτοιμα νὰ διακρύσουν, γιὰ τὸν ἔξευτελισμὸ ποὺ
ἐδοκίμασε.

Μίλαγε σιγανά! Πρόφερνε δυὸ τριὰ λόγια
μόνο. Μά, αὐτὰ ἦτανε κείνα ποὺ ὅλα μας περι-
μέναμε, σὰν ἔτσι ἕνα συμπλήρωμα τῆς κοινῆς
μας. Τ' ἄλλ' ἀγόρια τὴν σεβότανε γιὰτ' εἶχε
κάποιαν ἐπιβολή, ἀφοῦ κανεῖς μας δὲν τὴν
εἶδε ποτὲ νὰ χαμνίωσῃ ὅπως οἱ ἄλλες, νὰ βγάξῃ
τὴ γλώσσα τῆς ἢ με τὸ χέρι σὶν στόμα νὰ
προσπαθῇ νὰ σκιανδάλῃ τὴν τάξιν με ὑποπτους
κρότους. Ἔτσι, κανεῖς δὲν ἐτόλμησε ποτὲ νὰ
τῆς τραβήξῃ τὴν κοκαῖδα ἢ νὰ τῆς σηκώσῃ τὰ
φροντάνια, ὅπως ἔκαναν συχνὰ στίς ἄλλες, ποὺ
τότε σήκωναν τὰ πόδια τους καὶ κλωτσάγανε
τ' ἀγόρια σκληρίζοντας.

Λέ ξέρω γιατί διεν συλλογιέμαι και τότε' άπόρη την 'Ιουλία, βγαίνουν μέσ' από πολύτιμες θήρες, άφένουν την άριστοκρατική σιοιπή του βελούδου και στολίζουν κάθε σκέφι μου, μεγάλα κοσμήματα από κοράλλι. Άρα γε γιατί τό στόμα της τό κομματού έκλούσεν έξω με δυό χέλια του είχαν την κοκκινάδα του και τη λαμπρότητα του σμάλτου; "Η γιατί τό κοράλλι, από ένα λόγο που είναι για μένα μυστήριον άγνωστο, έξαπεί επάνω μου δύναμι τόσο μαγνητική, ώστε να μου κίνη συμπαθητικό τόν άνθρωπο που τό φορεί; "Η αλήθεια είναι ότι μόλις πρόσκει τα χείλια της 'Ιουλίας, μόλις αίσθάνθηκα την ήδονική φρεσκάδα της γραμμής των σάν δαξάρι πάνω στής καρδιάς μου τ' άθωότερα όνειρα, κατάλαβα κάτι τι μέσα μου ν' άνθίζη, που ούτε έρωτα, μά ούτ' επιθυμίας ανάδινε ζωϊών άρωμα.

Αυτό τό κορίτσι με τό αγνοού μαλλιά κατεβαμένα σάν ένα μαύρο σιεράνι κισσού πάνω σ'έν αλαβόστρινο τοίχο του μετώπου του, που τό φώτιζαν δυό μύτια μαβιά, σκιστά, δλοζώντανα πράγματα, τριγύρω τους βγάζοντας ένα πυκνό και μαύρο γκοῦδι μετέξινο, τό μακρυνά και στριφτά τσίνουρα, ήτανε μέσα στις πρώτες σελίδες του βιβλίου της θπαρξής μου, σάν μια θαυμασιότη ζωγραφιά χρυσοντυμένης Παναγιάς, που μέσα σ'τό άπειρο του γλαυκού σφραγού της μ' έκανε να ξεκουράζω λίγο τά μάτια μου από την μονότονη μαυρίλα των ήμιόρουθμων στοιχείων, στο σούρτι φέρτα των γραμμών.

Μάτια προσημαμένα να ύψώνονται σέ ούρα-νούς άνέφελους και να χαμηλώνουν σέ θάλασσες γαλήνες' μύτη μόνο για να σούβη πάνω από άσπρα λουλούδια παρθένων λιμνών, αυτιά να γίνουμε φωλιές για χαριόπα τερετίσματα χελιδονιών και σαγόνι σμικευμένο σέ αλάβαστρο, ύπου δέν έπρεπε ποτέ ν' άνέβη τό τρεμουλιαστό χέρι της συλλογής για να τό στηρίξη σέ πόζα στενοχώριας, αυτά είν' εκείνο τό λιγωμένο λιβανωτό που άνέβαινε από τό είναι της σάν από θυμιατήρι ιερό, ζαλισμένο ρίχνοντάς με μπρός σ'τό θρόνο της παιδικής όμορφιάς της.

Χωρίς άλλο μέσα της κάτι κ' ή 'Ιουλία θά-νοιαζε, την ίδια συγκίνησι που πρέπει να αίσθάνονται οι κόρδες της άρπας, όταν του μουσικού τά χέρια σάν δυό μεγάλες άράχνες από σάρκα λευκή, άνοίγουν επάνω τους, για να πλέξουνε ένα μαγνάδι άρμονίας.

Τό πρώτ' δέν έβλεπα την ώρα να πλώ σκο-

λαίο και τό βράδυ, όταν έπειτ' από τη μεσημεριώτικη διακοπή τέλειωναν τά μαθήματα, την συνόδευα μαζί μ' άλλες μαθήτριες πολύ δρόμο κατά τό σπίτι της, με τη' σιδερένια πόρτα που ήτανε ντυμένη με χοντρά καριδιά.

Εγώ μ' άρχισε να γράφωμε στον μαυροπίνακα: Α. Β. Γ. ήλι τα κεφαλαία γράμματα κατά σειρά: Τό καθένα παιδί σηκωνότανε με τη σειρά του και μάθαινε, πρώτ' απ' όλα, πώς να πιάνη την κιθάρα. Με πολλή τρομάρια πήγα κ' εγώ για τη δοκιμασία, μά μόλις έπιασα την κιθάρα, ήτανε τύση ή άνατριχίλα που αίσθάνθηκα από τη σκόνη που τρέπτηκε σ'τά δάχτυλά μου, ώστε λίγο και θά τρελλανόμουνα.

Η τάξι όλη στριφογύριζε σά σβούρα. Ο μαυροπίνακας είχε γίνει ένα κρεβος όπου εγώ σάν κολασμένος ήμουνα προσαρμωμένος με δεσμά από γραμμές κιθάρας, ένφ διασκέλες πυρότριχες και κτρινιάρες, που τίναναν άγριές κατάρμιους σπόγγους, λουρίδες από τσόχα τυλιγμένη, βουτυγμένους μέσα στην άπαίσια σκόνη που με στράβωνε και μ' έπνιγε.

"Αλλά ήχη δέν μπορώ να διακρίνω σ' αυτό τό μονοπάτι της ηλικίας μου, όπουδε πέρασαν άργότερα, στρατός δλόκληρος, οι άναμνήσεις των έρχόμενων χρόνων της ζωής μου, ρίχνοντας, τσακίζοντας, σκεπάζοντας, εξαφανίζοντας, τά σημάδια τά δειλά και τ' άβέβαια, που άφήκαν οι άναμνήσεις — πρόσκοποι, όσες τώρα με άπασχολούν.

Μά θά μείνη άλησιμόνητο σέ πίκρα και παιδιότητα βουβή άπόγνωσι, εκείνο τ' άπριλιάτικο πρωί, όταν στεκάμενος πίσω από την πόρτα και κρατώντας από τό φρουτάκι την Κατερίνα, την ύπηρέτρια, που ψώνιζε τριαντάφυλλο για γλυκό, είδα νύχεται ένας άποσταλμένος από τό σκολειό για να πη σπίτι, πώς ή τάξι μας θάπανε τά μαθήματα για κάμποσο καιρό, έπειδή ένα κορίτσι από 'κει μέσα, είχε πάθει εύλογιά και ήτανε πολύ βαρειά σ'τό κρεββάτι.

Από τότε, σάν μυρίζω τριαντάφυλλα μυρωδάτα, τριαντάφυλλα μαδημένα, βλέπω μπροστά μου την 'Ιουλία μου ξαπλωμένη πάνω σ'τό κρεββάτι της άρώστιας, με τό κεφάλι ξυραρισμένο, άγνωριστή, τά μάτια στηλώνοντας άλλοι-θωρα σέ μια μεγάλη μυτσα που σφουρίζει σ'τό τζάμι άγριεμένα, και την επιδερμίδα φλογισμένη από τό άπαίσιον ξάνθημα έχοντας, όταν ένας ήλιος κατεβαίνει να δύση πίσω από τό παραθύρι, μοιάζοντας άναμμένο, γιγάντιο κοράλλι.

Π. ΡΟΔΟΚΑΝΑΚΗΣ

ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ

ΚΑΘΗΜΕΡΕ ΤΑΞΙΔΙΩΤΗ

Η ΖΩΦΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ*

Όπως κάθε έργον τέχνης, μικρόν ή μεγάλο, έχει την ιστορίαν του, έτσι και αϊ κατά την στοάν του Πανεπιστημίου τοιχογραφία, αϊ γνωσταί υπό την όνομασίαν «Ζωφόρος του Πανεπιστημίου», έχουν την ιδιικήν των, αρκετά ενδιαφέρουσαν ιστορίαν.

"Όταν ο Δανός αρχιτέκτων Χριστιανός Χάν-

* Ανεζητών βοηθήματα διά να γράψω τό δημοσιευθέν εις τό προηγούμενον τεύχος των «Πανεπιστημίων» άρθρον περί του Έθνικού Πανεπιστημίου, κατέφυγα και εις τό άρχαιον αυτόν ανώγειν διά τό μέρος τό άφορών την έξωτερικήν του διακόσμησιν. Άλλά προκειμένου ιδίως περί της Ζωφόρου, δέν εδρον εις τόν σχετικόν φάκελλον ή τά σχέδια τεσσάρων μόνων έγγράφων, ασημάντων και αυτών. Διά τούτο ένόμισα

σεν έσχεδιάζε τό κτίριον του Πανεπιστημίου, ώρισε την στοάν, την κατά την έμπροσθίαν πρόσοψιν του οικοδομήματος, ως μέρος όπου θά ήτο δυνατόν ν' αναπαρασταθί κάπως ή περίληψις άρχαία «Ποικίλη Στοά». Έφραντά-σθη ο καλλιτέχνης εκείνος να δοκιμάσθ την

ότι δέν θά ήτον άσχετος και έντελώς περιττή ή περι-συλλογή των άπαρχονούν πληροφοριών διά την Ζω-φόρον. Άνεξήτητοι λοιπόν ταύτας όπου ήτο δυνατόν, κυρίως δέ εις τας έφημερίδας διαφόρων έποχών, και τας εύρεθείσας ανώνυμα εις τό άρθρον μου τούτο, σκεφθείς ότι ίσως άλλοι Ικανώτεροι μου προς τοιαύ-τας εργασίας λάβουν άφορμήν να γράψουν λεπτο-μερέστερον, τό ενδιαφέρον άλλως τε, ιστορικόν της Ζωφόρου.

Η. Η. Η.

στοάν αυτήν κατά τρόπον ὥστε ὁ βλος ἀπλοῦς καὶ ἀρχαιοπρεπὲς ρυθμὸς τοῦ κτιρίου νὰ προσ-
λήβῃ περισσώτερον ἀρχαϊκὴν χαρακτῆρα. Ἐφ'
ὅσον ἦμος ἡ οἰκοδομὴ τοῦ κτιρίου ἐπροχώ-
ρει, δὲν ἐφαίνετο δυνατὴ ἡ πραγματοποίησις
τῆς ἰδέας τοῦ καλλιτέχνου, ἔνεκα προπάντων
τῆς ἐλλείψεως τῶν ἀναγκασιούτων χρημάτων
καὶ ὁ ἀρχιτέκτων ἀπέθανε χωρὶς νὰ ἴδῃ τὴν
νέαν «Ποικίλην Στοάν» κοσμοῦσαν τὴν πρό-
σοψιν τοῦ Πανεπιστημίου. Ἰσως δὲ καὶ ἡ
ἀρχικὴ τοῦ Χάνσεν ἰδέα νὰ μὴ πραγματοποι-
ποιεῖτο ποτὲ—ἀφοῦ μάλιστα κατὰ τὴν πρό-
δον τῆς οἰκοδομήσεως τοῦ κτιρίου οἱ ἐκτελεσται
τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ σχεδίου δὲν ἠκολούθουν
αὐτὸ πιστῶς κατὰ πάντα—ἂν δὲν ἀνελάμβανε
τὴν πραγματοποίησιν τῆς ὁ ἐθνικὸς εὐεργέτης
Σμ. Σίνας, ὁ ἰδρυτὴς τῆς Ἀκαδημίας.

Ὁ Σίνας, καθὼς λέγει ὁ ἀρχιτέκτων Λύσαν-
δρος Καντατζόγλου εἰς τὸ περιήρημον φυλλά-
διόν του «Καλλιτεχνικὴ ἑξέτασις τῶν κατὰ τὴν
ἀποπεράτωσιν καὶ ἀνακαίνισιν τοῦ Ἑθνικοῦ
Πανεπιστημίου ἔργων τοῦ πρώην προτάναος
Κωνστ. Φρεαρίτου, Ἀθῆναι 1865», ἀνέλαβε
νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ διακόσμητικὸν τοῦ Πα-
νεπιστημίου σχέδιον τοῦ Χρ. Χάνσεν κατ' ἐπι-
μονον σύστασιν τοῦ ἀδελφοῦ του Θεοφίλου,
τοῦ ἀρχιτέκτονος ὁ ὁποῖος ἐσχεδίασε τὸ κτίριον
τῆς Ἀκαδημίας. Ὁ Θεοφίλος Χάνσεν θέλων νὰ
ἴδῃ ἐντελὲς τέλειον τὸ ἔργον τοῦ ἀδελφοῦ του
κατέπεισε τὸν Σίναν, ὅταν συνεδῆθη, κάπως
στενῶς μὲ αὐτόν, νὰ συμπληρώσῃ καὶ ἀποπε-
ρατώσῃ τὴν διακόσμησιν τοῦ Πανεπιστημίου.
Κατὰ τινὰ δὲ ἄλλην πληροφορίαν, τὴν ὅποian
εὔρον γραμμὴν εἰς τὴν «Ἀκρόπολιν» τῆς
25^{ης} Μαρτίου τοῦ 1889—ἄγνωστον ὅμως πό-
θεν προερχομένη—ὁ Σ. Σίνας, ὅταν κατ' Ἀθ-
γούστον τοῦ 1859 ἐτίθετο ὁ θεμέλιος λίθος τῆς
ἀνεγερθεῖσης διὰ δαπάνης του Ἀκαδημίας,
ἠθέλησε πρὸς ἀνάμνησιν τῆς θεμελιώσεως νὰ
συντελέσῃ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν καὶ ἐνός ἄλλου καλ-
λιτεχνικοῦ ἔργου καὶ τότε ὁ ἀρχιτέκτων Θεόφ.
Χάνσεν ὑπέδειξε εἰς αὐτόν νὰ καταβάλλῃ τὴν
δαπάνην διὰ τὴν γραφὴν τῆς ζωοφόρου τοῦ
Πανεπιστημίου. Ἀλλ' εἴτε αὐτοβούλως ὁ Σίνας,
εἴτε κατ' ἐπίσημον σύστασιν τοῦ Θ. Χάνσεν
ἀνέλαβε νὰ δαπανήσῃ διὰ τὴν διακόσμησιν τῆς
στοᾶς τοῦ ἀνωτάτου ἐκπαιδευτικοῦ ἰδρύματος,
τὸ γεγονός εἶναι ὅτι ὁ Σίνας ἀπεράσισε κατὰ
τὸ 1859 νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ σχέδιον τοῦ
Χρ. Χάνσεν. Καὶ πρὸς τοῦτο ἀπέστειλεν εἰς
Ἀθήνας τὸν τότε διάσημον Βιεννέζον ζωγρά-
φον Karl Rahl «διὰ νὰ λάβῃ ἐπιτολίως τὰ
ἀναγκαῖα μέτρα καὶ τὰ προκαταρκτικὰ σχέδια
τῶν ὑπὸ τὴν στοάν γεννησομένων μεγαλογρα-

φίων» (Α. Καντατζόγλου: Καλλιτεχνικὴ ἑξέ-
τασις κτλ.)

Ὁ Ρahl οὗτος, κατὰ τὰς βιογραφικὰς σημειώ-
σεις, αἱ ὁποῖαι ἀναγράφονται εἰς τὸ μέγα ἐγκυ-
κλοπαιδικὸν Λεξικὸν τοῦ Λαρούς, ἐγεννήθη εἰς
τὴν Βιέννην τὸ 1812 καὶ ἀπέθανε τὸ 1865.
Ὁ βλος του ἦτον ἀρκετὰ πολυκύμαντος. Νεώ-
τατος, ἀφοῦ διεκρίθη εἰς τὴν προσωπογραφίαν
κυρίως, μετέβη εἰς Ρώμην, ὅπου ἔδραψε νέας
διάρνας, καὶ μετ' ὀλίγα ἔτη ἐγύρισεν πάλιν εἰς
Βιέννην διὰ νὰ συστήσῃ ἰδίαν σχολήν. ἔλαβε
παρὰ πολλοὺς μαθητὰς, καὶ εἰς τὴν σχολὴν του
ἐγράφησαν πλέον τῶν 400 πορτραίτων. Εἰργά-
σθη καὶ μεγάλους πίνακας, οἱ ὁποῖοι ἐκόσμη-
σαν δημόσια κτίρια. Ἡ πολιτικὴ τὸν κατέτρεξεν,
ἀλλ' εὔρον ἰσχυρὸν προστάτην τὸν Σ. Σίναν,
ὁ ὁποῖος πλὴν τῶν ἄλλων ἐργασιῶν, ποῦ τοῦ
ἔδιδε, τοῦ ἀνέθεσε καὶ τὴν κατασκευὴν τεσσά-
ρων μεγάλων πινάκων μὲ θέματα παρμένα ἀπὸ
τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν καὶ ἀναπαριστῶντα
τὸν Περσέα, τὸν Ἰάσωνα, τὴν Ἑλένην, τὴν
Ἰφιγένειαν διὰ τὰ κοσμήσῃ μετ' αὐτοὺς τὸ εἰς
Βιέννην μέγαρόν του.

Ὁ Rahl, ὅταν ὁ Σίνας ἀνεκοίνωσεν εἰς αὐτόν
τὰς σκέψεις του διὰ τὴν διακόσμησιν τῆς στοᾶς
τοῦ Πανεπιστημίου σύμφωνα μὲ τὸ σχέδιον τοῦ
Χρ. Χάνσεν, ἐνεπνεύσθη μίαν σύνθεσιν, τὴν
ὅποian ὠνόμασεν «Ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ
Πολιτισμοῦ». Ἀφοῦ δὲ ἔλαβε τὴν ἐντολήν ἀπὸ
τὸν Σίναν κατήλθεν ἀμέσως εἰς τὰς Ἀθήνας
καὶ προσέβη εἰς τὴν καταμέτρησιν τῆς στοᾶς καὶ
εἰς τὴν χάραξιν τῶν σχεδίων του εἰς μικρὸν
μέγεθος, τὰ ὅποια ὑπέβαλε πρὸς ἐγκρίσιν εἰς
τὸν βασιλέα Ὁθωνα, ὅστις καὶ τὰ ἐνέκρινεν.
Ἐπέστρεψε τάχις εἰς Βιέννην ὅπου, καθὼς
φαίνεται ἐκ τῶν σημειώσεων τῶν ἀναγραφόμε-
νων εἰς τὸ Λεξικὸν τοῦ Λαρούς «en traça les
esquisses coloriées et la majeure partie des
cartons». Ὅταν ὁμως ὁ Rahl εἶχε τελειώ-
σει πλέον τὸ προκαταρκτικὸν του ἔργον καὶ
ἦτον ἔτοιμος μὲ τὸν Θεόφ. Χάνσεν καὶ ἄλλους
ἐδικοὺς τεχνίτας νὰ κατέλθῃ εἰς τὰς Ἀθήνας
διὰ ν' ἀρχίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τοιχογραφιῶν
τοῦ Πανεπιστημίου, ἐξεργάσθη ἡ Ὁκτωβριανὴ
ἐκανάστασις, ἡ ὁποία ἐπέφερε τὴν ἔξωσιν τοῦ
Ὁθωνος καὶ τὰς συνεπακολλούδους ταραχάς,
καὶ οὕτως ἐματαιώθη ἡ κἀδόδος τῶν καλλιτε-
χνῶν. Μετὰ τὴν καθυστάσιν τῶν ταραχῶν καὶ
τὴν εἰσοδὸν τῆς Ἑλλάδος εἰς νέαν πολιτικὴν
κατάστασιν, ἡ ὁποία ἐβεβαίωσε τὴν πλήρη ἐπα-
ναφορὰν τῆς τάξεως καὶ ἡσυχίας, ἐσκόπευον οἱ
καλλιτέχναι νὰ κατέλθουν εἰς Ἀθήνας, πλὴν
ἐπέρχεται κατὰ τὸ 1865 ὁ θάνατος τοῦ Rahl
καὶ οὕτως ἀναγκαστικῶς ἡ ἐκτέλεσις τῆς διακο-

ΕΡΟΥΑΝ

ΚΑΘΟΙΚΗΣ ΑΣΗΡΙΟΥ

σμώσεως τοῦ Πανεπιστημίου ἀναβιβλεται διὰ
δευτέραν φοράν. Ταῦς χροματιστοὺς εἰς μικρὸν
πίνακας τῶν τοιχογραφιῶν καὶ τὰ ἄλλα σχέ-
δια παρέλαβεν ὡς ἰδιοκτησίαν του ὁ Σίνας
καὶ τὰ ἐφύλαττεν εἰς τὸ μέγαρόν του ἀναμέ-
νων τὴν κατάλληλον στιγμήν, ἵσως δὲ καὶ
τὸν ἀντάξιον τοῦ Rahl ἐκτελεστὴν καλλιτέ-
χνην διὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ ἔργον, τὸ
ὅποion εἶχε ἀποφασίσει. Ἀλλ' ὡς φαίνεται
τὰ ἐμπόδια δὲν θὰ ἔλειψαν, καὶ ἔνεκα τούτου
ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου ἐματαιώθη μέχρις ὅτου
ἐπῆλθε καὶ τοῦ Σίνας ὁ θάνατος. Ἐδυνάως θι
τὰ σχέδια τοῦ Rahl περιήλθον εἰς χεῖρας τῆς
κυρίας Ὑψηλάντη, συγγενοῦς τοῦ Σίνας, καὶ
διεσώθησαν ἀναμείνοντα τὸν χρόνον τῆς με-
γεθύνσεως καὶ ἀποτυπώσεως τῶν ἐπὶ τοῦ
τοιχοῦ τοῦ Πανεπιστημίου.

Παρήχοντο τὰ ἔτη καὶ τὸ μόνον διακο-
σμητικὸν ἔργον ἐπὶ τῆς προσάψεως τοῦ Πα-
νεπιστημίου ἦτον ἓν παμμιγές καὶ ἀκα-
λαστοῦτον ὠρολόγιον τοποθετημένον εἰς τὸ
κέντρον τῆς στοᾶς καὶ ἀνωθεν τῆς μεγάλης
θύρας. Ἀλλ' ὅπως κάθε πρᾶγμα εἰς τὸν κό-
σμον αὐτόν ἔχει καὶ τὴν στιγμήν τῆς καλῆς
του τύχης, ἔτσι καὶ ἡ στοὰ τοῦ Πανεπιστη-
μίου δὲν ἐμελλε νὰ μένῃ πάντοτε μὲ μόνην
διακόσμησιν τὸ μεγάλο ὠρολόγιον καὶ δίχως
τὰς τοιχογραφίας τοῦ Rahl. Περὶ τὰ τέλη
τοῦ 1888 ἔγινετο γνωστὸν ὅτι ὁ εἰς Βιέν-
νην διαμένων ὁμογενὴς βαρὼνος Νικόλαος

Λούμπας ἀνέλαβε νὰ καταβάλλῃ τὴν ἀπαιτούμε-
νην δαπάνην διὰ τὴν γραφὴν τῶν πινάκων τοῦ
Rahl εἰς τὴν στοάν κατόπιν ὑποδείξεως καὶ θερ-
μῶν συστάσεων τοῦ ἀειμνήστου προθυτου-
ροῦ Χαρίλ. Τριμιτοῦ. Ἐγένετο τυχὸς αἱ ἀπαι-
τούμεναι συναντήσεις μετὰ τοῦ δόξητοῦ καὶ Παν-
επιστημίου διὰ μέσου τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Τσίλ-
λερ, καὶ τὸν Μάρτιον τοῦ 1889 καθήρχετο εἰς
τὰς Ἀθήνας ὁ Βιεννέζος καλλιτέχνης Lebedzki
μὲ τὰ σχέδια τοῦ Rahl, τὰ ὅποια παρέλι-
βεν ἀπὸ τὴν κυρίαν Ὑψηλάντη. Ὁ Lebedzki
προέβη εἰς τὴν μετέθυνσιν καὶ τὸν χροματι-
σμὸν αὐτῶν καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου 1889
ἤρξατο τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τοιχογραφιῶν τοῦ
Πανεπιστημίου βοηθούμενος ὑπὸ εἰδικῶν τε-
χνιτῶν.

Κατὰ πρώτον ἐξογραφήθη ἡ ἀριστερὰ πλευρὰ
καὶ ἡ ἐργασία αὐτὴ ἐπερατώθη τὴν 26 Ἰουλίου
ἰδίου ἔτους. Ἐπειτα τὸ κεντρικὸν τμήμα τῆς
στοᾶς, καὶ εἰς τὸ μέρος ἀκριβῶς ὅπου ἦτο τοπο-
θετημένον τὸ ἱστορικὸν ὠρολόγιον ἀνωθεν τῆς
μεγάλης θύρας ἀνεπαρεστήθη ὁ βασιλεὺς Ὁθὼν
καθήμενος, ἔχων ἔμπροσθεν καὶ πᾶν αὐτοῦ
τὴν Φιλοσοφίαν, τὴν Ἀρχαιολογίαν, τὴν Ἱστο-
ρίαν, τὴν Μαθηματικὴν, τὴν Ρητορικὴν, τὴν
Παιδείαν, τὴν Νομοθεσίαν, τὴν Ἱατρικὴν, τὴν

ΤΟΙΧΟΝ

ΚΑΘΟΙΚΗΣ ΑΣΗΡΙΟΥ

Θεολογίαν, τὴν Ἀστρονομίαν, τὴν Φυσικὴν. Ἡ ζωγραφία τοῦ κεντρικοῦ τμήματος τῆς στοᾶς ἐπερατώθη τὴν 9^{ην} Ἀυγούστου τοῦ 1889 καὶ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἰδίου μηνὸς εἶχε τελειώσει ὅλον τὸ ἔργον. Τὴν σειρὰν αὐτὴν τῶν τοιχογραφιῶν, αἱ ὁποῖαι ὑποτελοῦν τὴν Ζωοφώρον τοῦ Πανεπιστημίου, ἀπεκάλεσαν τότε μερικοὶ «Χρυσοὶν αἰῶνα τῆς ἑλληνικῆς Καλλιτεχνίας», κακῶς βεβαίως, διότι δὲν ἀναπαριστᾷ τὴν καλλιτεχνίαν μόνον, ἀλλὰ ὁλόκληρον τὴν «Ἱστορίαν τοῦ ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ», καθὼς ἄλλως τὴν ὠνόμασε καὶ ὁ σχεδιάσας αὐτὴν καλλιτέχνης Rahl.

Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν τοιχογραφιῶν ἐπεσχρίσθη καὶ ὅλος ὁ ἄλλος τοῖχος τῆς στοᾶς μὲ ἐρυθρὸν ἀμμοκονίαμα καὶ οὕτω τὸ χρυσί-

ζον φόντο τῶν πολυχρῶμων εἰκόνων καὶ ὁ ἐρυθρὸς τοῖχος ἀπειλέσεν ἐν ἄρκετᾷ κτυπητὸν σύνολον. Ἡ ὅλη δαπάνη τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἀνῆλθε κατὰ τινὰς μὲν πληροφορίας εἰς 60000 δρ. καὶ ἄλλας εἰς 70000 δρ. καὶ πλέον καὶ κατ' ἄλλας εἰς 100000 δρ. Μερικοὶ τεχνικροῖται τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐπέκριναν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας καὶ ἄλλοι ἀνῆρσαν τὰς ἐπικρίσεις. Ἀποφεύγω νὰ κάμω οἰονδήκατε λόγον διὰ τὴν ἀξίαν τῆς συλλήψεως καὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν τοιχογραφιῶν αὐτῶν τῆς νέας «Ποικίλης Στοᾶς» ἢ νὰ περιγράψω τὰς ἀπεικονιζομένας παραστάσεις, διότι μόνος σκοπὸς τοῦ ἄρθρου μου τοῦτο εἶναι ἡ ξηρὰ ἀφήγησις τῶν σπουδαιωτέρων σημείων τῆς ἱστορίας τῆς «Ζωοφώρου τοῦ Πανεπιστημίου».

ΗΛ. Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΝΣ

ΜΥΣΤΗΡΙΑ*

— ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ —

Τὸ αἶμα ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖο* σὰς ἦρθε, αἰκουσα, ἐπίσκεψις μὴ κυρία ποὺ σὰς γνώριζε καὶ σὰς ὠνόμασε Σίμωνσεν πρὶν προφτάσῃ νὰ τὸ ἐμποδίσει. Θεέ μου, τί γελοῖο καὶ τί πρόστυχον ποὺ εἶναι καὶ αὐτό! Λέγονιν ἀκόμα στὴν πόλιν πῶς διασκεδίζετε νὰ δίνετε σὲ μικρὰ παιδιὰ νὰ καπνίζουν τσιγάρα καὶ πῶς στὸν δρόμον κινεῖτε σκινδιάλια τὸ ἓνα μετὰ τὸ ἄλλο πῶς ζητῆσατε μὴ μέρη ἀπὸ μὴ ὁμηγερέσια ποὺ ἀπαντήσατε στὴν ἀγορὰ καί, καὶ μάλιστα μπροστὰ σ' ἓνα σινορὸ ἀνθρώπων. Καὶ μετὰ ὅλα αὐτὰ νομίζετε ἀκόμα πῶς ἔχετε καὶ τὸ δικαίωμα νὰ με πλησιάζετε καὶ νὰ μοῦ λέτε τὰ αἰσθηματικά σας καὶ... Αὐτὸ εἶναι ποὺ με θυμώνει περισσότερο ἀπ' ὅλα, πῶς τολμᾶτε...

*Ἐδῶ πτάθηκε. Τὸ στόμα τῆς ἔτρεψε καὶ ἔδειχνε πόσο ἦτον ταραγμένη καὶ ἕλεε πῶς ἔλεγε τὴν αἰσθηματικὴν ἀληθειὰ καὶ δὲν βυστοῦσε τὸν θυμὸν τῆς.

Ἐπειτα ἀπ' ὀλίγον εἶπε ἐκεῖνος:

— Ναί, ἔχετε δίκαιον, σὰς ἔκανα πολλὰ βέβαια... Εἶναι καὶ φρονικό, ὅταν προσέχη κανεὶς ἓναν ἄνθρωπον ἓναν ὁλόκληρον μῆνα κάθε μέρα καὶ μέρα, ὅταν παρατηρῇ ὅλα ποὺ λέγει καὶ ὅλα ποὺ κινεῖ, τότε βέβαια θὰ βρῇ πάντα κατὰ κακὸ γὰ νὰ πειστή ἀπ' αὐτό. Μπορεῖ μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ν' ἀδικεῖται ὁ ἄλλος ἄνθρωπος, μὰ αὐτὸ δὲν πειράζει πολὺ, δὲν σημαίνει τίποτα. Ἡ

* Ἡ ἀρχὴ εἰς τὸ τεῖχος τῆς 31 Μαΐου 1911.

πόλις ἐδῶ δὲν εἶναι μεγάλη, ἀμέσως κάμνω ἐντύπωση σ' ὅλους μὲν βγῶ στὸν δρόμον, ὅλος ὁ κόσμος ἔχει καὶ ἀπὸ ἓνα μάτι σὲ κάθε δάχτυλον εἶναι φρονικό. Ἄλλως τε καὶ ἐγὼ δὲν εἰμαι ὅπως ἔπρεπε νὰ ἤμουν.

— Θεέ μου, εἶπε ἡ Δάγνη ξηρὰ ξηρὰ καὶ σύντομα, βέβαια ἐπειδὴ ἡ πόλις εἶναι μικρὴ, γὰρ αὐτὸ σὰς παρατηροῦν τόσο πολὺ, αὐτὸ δὲ εἶναι θεοφάνερο. Σὲ μεγαλύτερη πόλιν δὲν θὰ εἶστε ὁ μόνος ἄνθρωπος γὰ νὰ τραβᾷτε ἀπάνω σας τὴν προσοχὴ ὅλου τοῦ κόσμου.

Αὐτὴ ἡ κοῦφα μὰ πολὺ σωστὴ ἀπάντησις τῆς τὸν ἔκανε ἀλήθεια στὴν ἀρχὴ καὶ τὴν ἐθαύμασε. Ἐχε σκοπὸ νὰ πῇ κάτι γὰ νὰ τῆς δεῖξῃ πῶς ἀναγνώριζε πῶς εἶχε δίκαιον σ' αὐτὸ ποῦλεγε, μὰ ἔμεινε σκεπτικὸς καὶ δὲν εἶπε τίποτα. Ἦτον τώρα πολὺ ταραγμένη ἐκεῖνη, εἶχε βέβαια καὶ πολλοὺς λόγους νὰ εἶναι θυμωμένη ἐναντίον του, μὰ τὸν ὑποτιμοῦσε καὶ ὅλας ἄλλας πόλιν. Αὐτὸ τὸν ἐπρόσβαλε κάπως. Βέβαια, τί ἦτον στὰ μάτια τῆς; Ἕνας ἀπλούστατος ξένος ἄνθρωπος σὲ μὴ μικρὴ πόλιν, ἓνας ἄνθρωπος ποὺ ἔκαμνε ἐντύπωση ἐπειδὴ ἦτον ξένος μέσ' στὴν μικρὴ πόλιν καὶ φοροῦσε μὴ κίτρινη φορεσιά. Εἶπε λίγο πικραμένος:

— Μήπως λένε καὶ ὅλας πῶς ἔγραψα μὴ φορὰ ἓνα ἀρρετὴ στίχο ἀπάνω σ' ἓνα μνημεῖον, σὲ μνημεῖον τῆς Μίνας Μέξας; Δὲν ἦτον κανεὶς ποὺ νὰ τὸ εἶδε; Ἐπειδὴ εἶναι ἀλήθεια, σὰς βεβαίω, εἶναι ἀλήθεια. Ἐπίσης εἶναι ἀλήθεια πῶς πῆγα

στὸ φαρμακεῖο ἐδῶ καὶ πῶς ζήτησα γιατρικὰ γὰ μὴ ἀνδέσταιν ἀρρώστεια, ποὺ τὴν εἶχα γράψει σ' ἓνα κομμάτι χαρτί, μὰ δὲν μοῦ τὰ δώσαν αὐτὰ τὰ γιατρικά, ἐπειδὴ δὲν εἶχα συνταγή. Ἄ, καὶ τώρα ποὺ σκέπτομαι: μὴ τυχὸν δὲν σὰς διηγῆθηκε ὁ Μινούττας, πῶς ἦθελα μὴ φορὰ νὰ τὸν δωροδοκήσω μὲ διακρίσεις κορόνες γὰ νὰ πῇ πῶς εἶναι ἐκεῖνος, ἀντὶ ἐγώ, πατέρα ἐνὸς παιδιοῦ; Κι' αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια, ὁ Μινούττας εἶναι μάρτυς. Ἄχ, θὰ μπορούσα νὰ λέγα καὶ ἄλλα ἀκόμα...

— Ὅχι, δὲν εἶναι ἀνάγκη, ἀρετὴ, εἶπε ἡ Δάγνη μὲ πείσμα. Καὶ τοῦ θυμισε τὰ τηλεγραφήματα, τὰ πλοῦται ποὺ εἶχε ὁ ἴδιος τηλεγραφήσει στὸν ἑαυτὸν, τὸ κομμὶ τοῦ βιολίου ποὺ τὸ ταξίδεψε μαζί του χωρὶς νάχη βιολὶ καὶ χωρὶς νὰ ξέρῃ οὔτε νὰ παῖξῃ ἓνα μετὰ τὸ ἄλλο ὅλες του τὶς κατεργαριές, ἀκόμα καὶ τὸ μεταλλιο ἐκεῖνο ποὺ ὁ ἴδιος εἶχε πῇ πῶς δὲν τοῦ ἀνῆκε κατὰ τίμιον τρόπο. Ὅλα τοῦ τὰ θυμισε, χωρὶς λυπηρό καὶ τοῦδωσε νὰ καταλάβῃ πῶς ὅσες κατεργαριές πρὶν νόμιζε πῶς τὶς ἔλεγε γὰ ἄστειο, τώρα πίστευε πῶς ὅλες ἀλήθεια τὶς εἶχε κάνει. Ναί, εἶναι ὀρισμένους μὴ φύσιν κακὴ καὶ διεστραμμένη.

Καὶ τέτοιος ποὺ εἶστε, εἶπε, προσπαθεῖτε νὰ τὰ βάλετε μαζί μου καὶ νὰ με κάνετε γελοῖον, με κάνετε νὰ κάνω ἀνοησίες μαζί σας. Δὲν ντρέπεστε, δὲν ἔχετε καρδιά γὰ τοὺς ἄλλους, μόνο γὰ τὸν ἑαυτὸ σας, καὶ ἐξηγεῖτε, καὶ ὅλο ἐξηγεῖτε...

Ἐκείνην τὴν στιγμήν τὴν διέκοψε ὁ Στένερσεν ὁ ἱατρός, ποὺ ἤρχετο βιαστικῶς ἀπ' τὴν μεγάλη σάλα ἦτον στὰ μέσα καὶ στὰ ἔξω, γὰ ὅλα ἔτρεχε καὶ φρόντιζε.

— Καλησπέρα, κύριε Νάγκελ! φώναξε. Σὰς εὐχαριστῶ πάσι πολὺ γὰ τὴν τελευταία βραδυὰ! Τί διασκεδάσεις, ἔ;... Γὰ νὰ σὰς πῶ, κυρία Κίελλανδ, πρέπει νὰ προσέχετε, σὲ λίγο θὰ παραστήσωμε τὶς πλαστικές εἰκόνες.

Καὶ χάθηκε πάλι ὁ γιατρός. Ἀρχισε πάλι νὰ παῖξῃ μουσικὴ καὶ ἔγινε ἡσυχία μέσ' στὴν σάλα. Ἡ Δάγνη ἔσκυψε λίγο καὶ κύταξε ἀπ' τὴν πόρτα ἔπειτα γύρισε πάλι πρὸς τὸν Νάγκελ καὶ εἶπε:

— Ἐρχεται ἡ Μάρθα.

Σιγῇ.

— Δὲν ἀκούτε τί σὰς λέγω;

— Πῶς, βέβαια, ἀπήντησε ἀρηρημένως.

Δὲν σήκωσε τὰ μάτια του, μόνο ἔξακολουθοῦσε νὰ γυρῇ καὶ νὰ γυρῇ τὸ ποτήρι του χωρὶς νὰ πίνῃ καὶ ἔσκυψε τὸ κεφάλι του σχεδὸν ὁλόκληρον ἀπάνω στὸ τραπέζι.

— Στὶ εἶπε ἡ Δάγνη περιγελαστικὰ, τώρα

παῖξον πάλι. Κι' ὅταν ἀκούει κανεὶς τέτοιον μουσικὴ, εἶναι ὥραιο νὰ κἀθεῖται λίγο μακριὰ ἀπὸ τοῦ μὴ πλάνη κίμαμα, καὶ νὰ κρατῇ τὸ χερί τῆς ἀγαπημένης—ἔτσι δὲν εἶπατε μὴ φορὰ; Μοῦ φαίνεται πῶς εἶναι τὸ ἴδιο βάλς τοῦ Δάντερ, καὶ τώρα ποὺ ἔρχεται ἡ Μάρθα...

Μὰ διὰ μίαν φάνηκε νὰ μετανοῇ γὰ τὴν κακία τῆς, ἀμέσως σιώπησε, τὰ μάτια τῆς βράχθηκαν καὶ κάθισε πρὸ βιβλίου μέσ' στὴν καρέκλα τῆς. Ἐκεῖνος ἐκάθητο ἀκόμα μὲ σκυμμένον κεφάλι, καὶ ἡ Δάγνη ἔβλεπε μόνο τὸ στήθος του ποὺ ἀνέπνεε γλήγορα καὶ ἄτακτα. Τότε σκέφθηκε νὰ πῇ μερικοὺς καλοὺς λόγους γὰ νὰ τελειώσῃ, μερικοὺς λόγους ποὺ νὰ μὴν τὸν πονέσουν σκηκώθηκε, πῆρε καὶ τὸ ποτήρι τῆς στὸ χερί καὶ ἄρχισε:

— Τώρα πρέπει νὰ πηγαίνω, εἶπε.

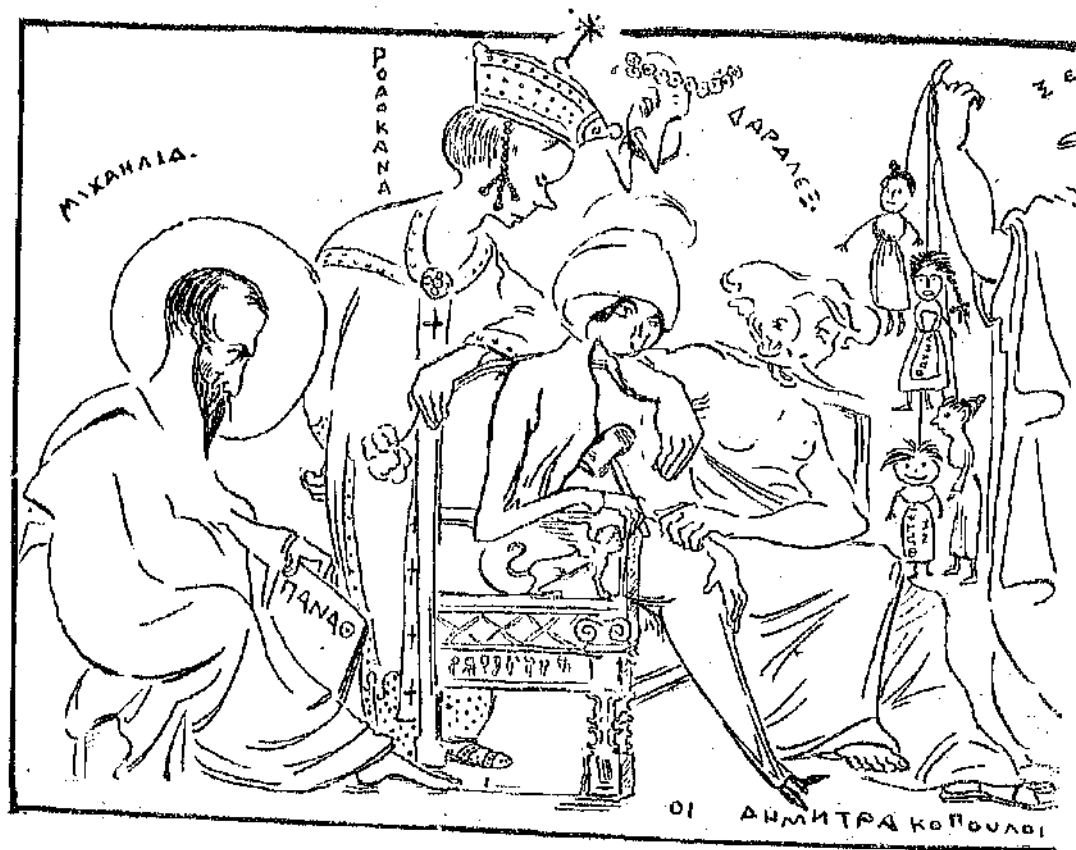
Ὁ Νάγκελ ἀμέσως σήκωσε τὰ μάτια του νὰ τὴν ἰδῇ, σκηκώθηκε καὶ πῆρε τὸ ποτήρι του. Ἦσαν καὶ αἱ δύο σιωπηλαί. Ἐκεῖνος ἔβλεπε τὸν ἑαυτὸν νὰ μὴ τρέμῃ τὸ χερί του ἡ Δάγνη τὸν ἔβλεπε πῶς ἐπύλαιβε γὰ νὰ δεῖξῃ ἡσυχον πρόσωπον καὶ αὐτὸς, ποὺ τώρα πρὸ ὀλίγου μὲ τὴν εἰρωνεία τῆς νόμιζε πῶς τὸν εἶχε καταστρώσει, λέγει ἔξαφνα μὲ ἀδιαφορίαν καὶ μὲ πολλὴ εὐγένεια:

— Πρὶν τὸ ξερᾶσω, κυρία μου, θέλετε νὰ ἔχετε τὴν καλοσύνη... βέβαια δὲν θὰ σὰς ἐναδῶ πιά... θέλετε νὰ ἔχετε τὴν καλοσύνη ὅταν ἔρθῃ περίστασις, ὅταν γυρᾷτε στὸν ἀρραβωνιαστικόν σας, νὰ τοῦ θυμίσετε τὰ δύο ποκάμισα ποὺ ὑποσχέθηκε μὴ φορὰ τοῦ Μινούττας πρὸ δύο χρόνων. Σὰς παρακαλῶ νὰ με συγχωρῆτε ποὺ ἀνακατώνομαι σ' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, ποὺ δὲν με μέλει ἔμμεσα τὸ κάνω μόνο γὰ τὸν Μινούττα. Ἐλπίζω πῶς με συγχωρεῖτε γὰ τὸ θάρρος μου. Πῆρε μόνο πῶς εἶναι διὰ μάλιστα πακάμισα θὰ τὰ θυμῇ.

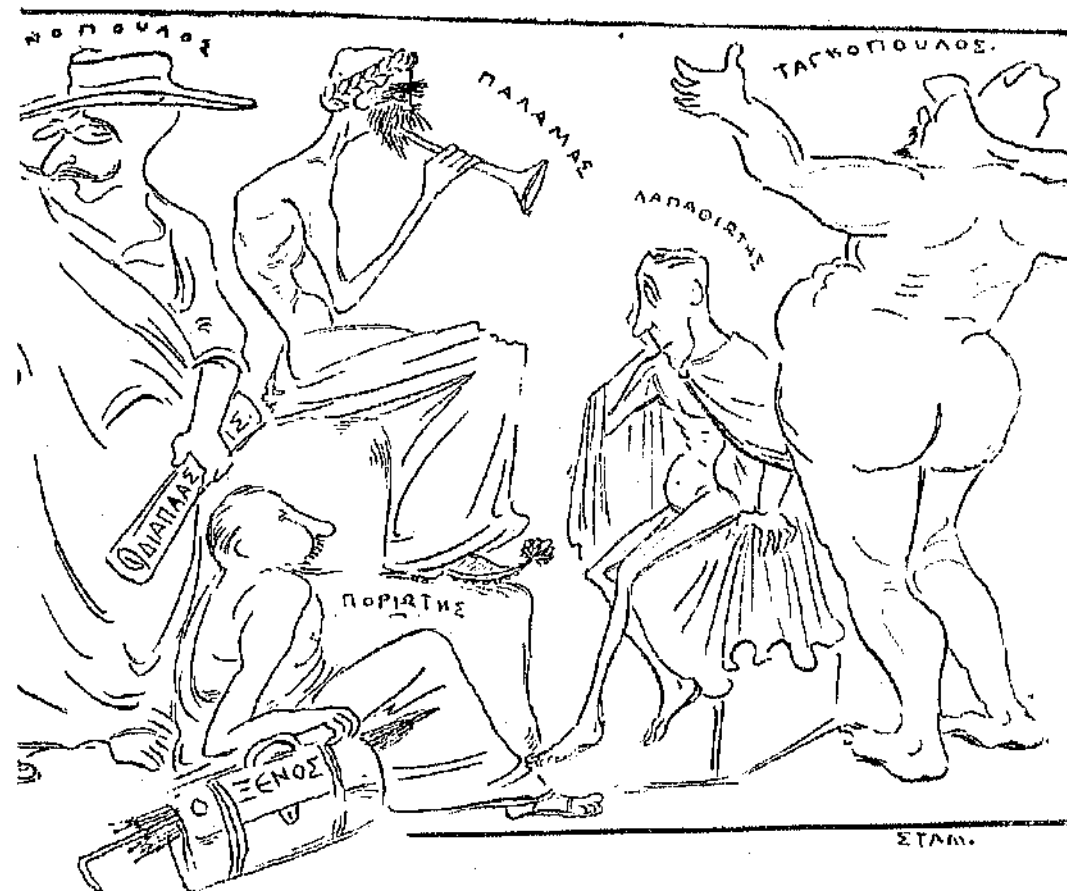
Ἐμεινε σὴν νὰ εἶχε πέσει κεραυνὸς ἀπάνω τῆς ἔμεινε μὲ τὸ στόμα ἀνοιχτό καὶ τὸν κύταξε, δὲν εἴσχε λέξεις νὰ πῇ καὶ ἔχμασε ν' ἀκουμπήσῃ καὶ τὸ ποτήρι τῆς στὸ τραπέζι. Ἕνα λεπτό ἔμεινε ἔτσι. Ἐπειτα συνῆλθε πάλι, τοῦρριξε μὴ ματιὰ γεμάτη θυμῷ, γεμάτη ὄλην τὴν ἀγανάκτησιν ποὺ ἡσθάνετο μέσα τῆς καὶ ἔπειτα τοῦ γύρισε τὴν πλάτη καὶ ἔφυγε.

Δὲν ἐφαίνετο νὰ σκέπτεται οὔτε πῶς ὁ δικαστὴς καὶ ὁ γραμματικὸς ἐκείθεν ἀκόμα στὴν ἴδια θέσιν καὶ τὴν περιμέναν.

Ὁ Νάγκελ κάθισε πάλι. Οἱ ὅμοι του ἔτρεμαν καὶ πολλὰς φορὰς ἔτσι μηχανικῶς ἔπαινε τὸ κεφάλι του. Ἐκάθετο ἐκεῖ σὴν πεσμένους ἀπάνω στὴν καρέκλα του. Ὅταν ἦρθε ἡ Μάρθα, σκηκώθηκε ἀμέσως, μὴ ἔκφρασις εὐγνωμοσύνης

ΑΝΟΣΠΑΣΜΑ ΤΗΣ ΣΦΟΔΡΟΥ ΤΟΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ — ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΑΜ

Ελαμψε στὸ πρόσωπό του ἔπειτα τῆς ἐκλινοῦσε μὴ καρέκλα νὰ καθίσῃ καὶ εἶπε:

— Τί καλὴ ποὺ εἶστε, τί καλὴ ποὺ εἶστε! Καθίστε ἐδῶ, θὰ εἶμαι πολὺ περιποιητικὸς, θὰ σᾶς διηγηθῶ ἕνα σωρὸ ἱστορίες, ἂν θέλετε. Θὰ δῆτε πῶς θὰ σᾶς διασκεδάσω, ἂν θέλετε νὰ καθίσετε. Ἀχ, ἔλατε! Ἄν θέλετε πάλι νὰ φύγετε, ὅπως θέλετε, μὰ τότε μπορῶ νὰ σᾶς συνοδεύσω, ἔ; Δὲν θὰ σᾶς δώσω ἀφορμὴ νὰ θυμώσετε, ποτέ. Πῆτε, δὲν θέλετε νὰ πιήτε ὠμόμα ἕνα πατηρίκι κρασί; Θὰ σᾶς διηγηθῶ καὶ διασκεδαστικὰ γιὰ νὰ μὴ βαρεθῆτε. Χαίρομαι τόσο πολὺ ποὺ ἦρθατε πάλι. Θεέ μου, τί ὄρατα ποὺ εἶναι ὅταν γελᾶτε, ἔσείς ποὺ πάντα εἶστε τόσο σοβαροί! Δὲν θὰ ἦτον καὶ πολὺ διασκεδαστικὴ τὴν μεγάλη σίλα, ἔ; Καλύτερα νὰ μείνωμε λίγο ἐδῶ· ἐκεῖ μέσα κάνει καὶ τόσο ἔλατη, καθίστε!

Καὶ ἡ Μάρθα ἐδίσταζε, μὰ ἔπειτα καθίσε.

Τότε ὁ Νάγκελ ἀρχίζει καὶ διηγῆται ἀδιάκοπα, λέει ἕνα σωρὸ μικρὰς ἱστορίες καὶ ἀνέκδοτα, μιλά γιὰ τὸ ἕνα καὶ τὸ ἄλλο σὰν πληρωμένος, φοβισμένος, μὴ τυχόν καὶ φύγῃ ἡ Μάρθα μὲν σιωπῇ. Ἐρεθίζεται, ἰδρώνει, χαλίζεται, πιάνει τὸ κεφάλι του γιὰ νὰ θυμῇ τί ἔλεγε, ποὺ σιάνηκε ἡ Μάρθα νομίζει πῶς κι' αὐτὸ τὸ κάνει γιὰ ἀστεῖο καὶ γελᾷ ἀθῶα καθὼς εἶναι. Δὲν βαριέται ἡ γηρασμένη τῆς καρδιὰ ἀνοίγει πάλι, ἀρχίζει καὶ μιλά κι' αὐτῇ. Τί ἀφελὴς καὶ τί γεμάτη ζωὴ ποὺ ἦτον! Ὅταν εἶπε ὁ Νάγκελ τί ἐλευνὴ ποὺ εἶναι ἡ ζωὴ — ἔ; δὲν εἶναι ἐλευνὴ; — τότε πῆρε ἐκεῖνη τὸ πατήρι τῆς καὶ εἶπε: ζήτω γιὰ τὴν ζωὴ, αὐτὴ ἡ νακομοίρα ἡ γυναῖκα ποὺ μέρα τὴν μέρα χρόνια τώρα ζοῦσε ἀπὸ τὰ λίγα ἀγγὰ ποὺ πουλοῦσε στὴν ἀγορά. Ὅχι, δὲν εἶναι καὶ τόσο φοβερὴ ἡ ζωὴ, πολλές φορές μάλιστα εἶναι καὶ πολὺ ὄρατα!

Πολλὲς φορές ἡ ζωὴ εἶναι καὶ ὄρατα, εἶπε!

— Ναί, σ' αὐτὸ ἔχετε δίκαιο! τῆς λέγει ὁ Νάγκελ. Ἀ, τώρα πρέπει νὰ πᾶμε νὰ δοῦμε τίς πλαστικὰς εἰκόνες! Μποροῦμε νὰ σταθοῦμε πρὸς τὴν πόρτα ἔπειτα μποροῦμε νὰ καθίσουμε πάλι, ἂν θέλετε. Μπορεῖτε νὰ δῆτε ἀπ' τὴν θέσιν σας; εἰδεμὴ νὰ σᾶς σηκώσω.

Ἐκεῖνη γέλασε καὶ κούνησε τὸ κεφάλι σὰν νᾶλεγε ὄχι.

Μόλις ὁ Νάγκελ εἶδε τὴν Λάγνη ἀπάνω στὴν σκηνή, ἡ ζωηρότης του ἔπαυσε διὰ μᾶς, τὰ μάτια του καρφώθηκαν ἀπάνω τῆς καὶ μόνο αὐτὴν ἔβλεπε. Παρακολουθοῦσε τὰ μάτια τῆς ποὺ κύταζαν, τὴν μετροῦσε ἀπ' τὸ κεφάλι ὡς στὰ πόδια, παρατηροῦσε τὴν ἔκφρασί τῆς, ἔβλεπε ἕνα τριαντάφυλλο ποὺ πήγαινε ἀπάνω κάτω, ἀπάνω κάτω, ἀπάνω στὸ στήθος τῆς. Ἐστέκετο πρὸς τὴν πόρτα ἀπὸ βλοσυρὰ ἀπάνω στὴν σκηνή καὶ τὴν ἀναγνώριζε κανεὶς εὐκολὰ ἂν καὶ ἦτον καλὰ μετεμφομένη. Ἡ Ἀνδρέζην ἐκάθετο στὴν μέση

καὶ ἦτον βασίλισσα. Ἦτον μία παράστασις μὲ πολὺ κόκκινο φῶς, μὲ πολλοὺς ἀνθρώπους, πολλὰ βπλα.

— Εἶναι ὄρατο! ψιθύρισε ἡ Μάρθα.

— Ναί... Τί εἶναι ὄρατο; ρώτησε ὁ Νάγκελ.

— Ἐκεῖ ἀπάνω, δὲν βλέπετε; μὰ τί βλέπετε λοιπόν;

— Βέβαια, βέβαια — ναί, εἶναι πολὺ ὄρατο.

Καὶ γιὰ νὰ μὴ τῆς βάλῃ ὑποψίες καὶ καταλάβῃ πῶς κύταζε μόνο ὅλο ἕνα σημεῖο, ἀρχισε νὰ τὴν ρωτᾷ ποιὸς ἦτον κάθε ἀνθρώπος ἀπάνω στὴν σκηνή, χωρὶς ὅμως νὰ ἀκούῃ καθόλου τί τοῦ ἔλεγε ἐκεῖνη. Ἐμειναν ἔτσι ὡς πού ἔαβησε τὸ κόκκινο φῶς καὶ κατέβηκε ἡ ἀβλαία.

Ἐπειτα παραστάθηκαν κι' ἄλλες πέντε εἰκόνες, ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλη. Ἦτον δώδεκα ἡ ὥρα. Ὁ Νάγκελ κι' ἡ Μάρθα ἐστέκοντο ἀκόμα πρὸς τὴν πόρτα καὶ κύταζαν τὴν τελευταία εἰκόνα. Ὅταν τέλειωσε κι' αὐτὴ κι' ἀρχισε πάλι

ή μουσική, κάθισαν κ' εκείνοι πάλι στο τραπέζι και κουβέντιαζαν. Ἡ καμμένη ή Μάρθα! Μὲ τὴν καλοσύνη της ὅλο τοῦκιανε τὸ κέρρι του καὶ δὲν ἔλεγε πᾶς πὼς θέλει νὰ φύγῃ.

Μερικὲς κυρίες ἤρθαν μὲ καταλόγους στὰ χέρια καὶ πουλοῦσαν ἀριθμοὺς γιὰ τὰ λαξεύα—κούκλες, κουνιαστὲς καρτέκλες, πεντήματα, ἕνα τραπεζάκι τοῦ παῖτοῦ, ἕνα ρολόι τοῦ κομποῦ. Στὴν μεγάλη αὐλα καὶ στὶς πλαϊνὲς κήμαρες ὁ κόσμος φώναζε, γελοῦσε ἔγινετο θόρυβος σὰν νὰ ἦτον χρηματιστήριο. Μόλις στὶς δύο ἐπρόκειτο νὰ τελειώσῃ ἡ ἐορτή.

Ἡ Ἀνδρέζεν ἤρθε πάλι καὶ κάθισε στὸ τραπεζάκι τοῦ Νάγκελ. Ἦτον τόσο κουρασμένη, ἔλεγε, τόσο κουρασμένη! Ἦπαιε μισὸ ποτηριὶ κρησὶ καὶ εἶπε: Ἀχ, θὰ πᾶω νὰ φέρω τὴν Δάγνη! Καὶ πῆγε καὶ τὴν ἔφερε. Μαζὶ τοὺς ἤρχετο ὁ Μινούττας. Τότε ἤρθαν ἔτσι τὰ πράγματα:

Στὸ πλάι ἀναποδογυρίστηκε ἕνα τραπεζάκι, κ' ἕνα σωρὸ φλυτζίνια καὶ ποτήρια ἔπεσαν κατὰ γῆς· ἡ Δάγνη ἀπ' τὸν τροχὸν της ἔβγαλε μὴ φωνὴ κ' ἔπιασε τὴν Μάρθα ἀπ' τὸ χέρι. Ἐπειτα γέλιασε κ' ἡ ἴδια γιὰ τὸν ἑαυτὸ της καὶ ζήτησε συγγνώμη ποὺ φώναζε ἔτσι μὴ τὸ πρόσωπό της ἦτον κατωκόκκινο ἀπ' τὴν ταρᾶχῃ, ἦταν κατωξοπιμένη, γελοῦσε, — ἕνα μικρὸ νεο-ροῦδὸ γέλιο — καὶ τὰ μάτια της ἔλαμπαν. Φοροῦσε κ' ὅλας τὸ πανωφόρι της κ' ἦτον ἑτοιμὴ νὰ φύγῃ, περιέμενε μόνο τὸν γραμματικὸ γιὰ νὰ τὴν συνοδεύσῃ.

Μὰ ὁ γραμματικὸς ποὺ ἐκείλετο μὲ τὸν δικαστὴ καὶ μὴ ὦρα τόρρα δὲν τὸ εἶχε κουνήσει ἀπ' τὴν θέσι του, ἄρχισε νὰ φαίνεται ἀρκετὰ μεθυμένος.

— Ὁ κύριος Νάγκελ βέβαια θὰ εἶναι πολὺ πρόθυμος νὰ σὲ συνοδεύσῃ, Δάγνη, εἶπε ἡ Ἀνδρέζεν.

Τότε ἡ Δάγνη ξέσπασε στὰ γέλια. Ἡ Ἀνδρέζεν τὴν κύταξε καὶ δὲν ἤξερε τί συμβαίνει.

— Ὅχι, εἶπε ἡ Δάγνη, μὲ τὸν κύριο Νάγκελ δὲν τολμᾶ πᾶ νὰ πᾶω! Ἔχει καὶ ἰδέες! Σέρετε μάλιστα, — αὐτὸ τὸ λέω ἀναμεταξύ μας — μὴ φορὰ μὴ εἶτε ἂν θέλω νὰ πᾶω νὰ τὸν ἀνταμώσω. Ἀλήθεια σὰς λέγω! Κάτω ἀπὸ ἕνα δέντρο, εἶπε, μὴ μεγάλη λεῖκα, ποὺ εἶναι στὸ τᾶδα καὶ στὸ τᾶδε μέρος τοῦ δάσους! Ἀ μὲν, μὲν, στὸν κύριο Νάγκελ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ βάλῃ βᾶσι. Ἀκόμα τόρρα ἀπὸ ὀλίγου μοῦ ζήτησε μὲ ὅλο του τὸ σοβαρὸ καὶ ποκάμισα, ποὺ μὴ φορὰ, λέει, ὁ ἀρραβωνιαστικὸς μου τὰ ὕποσχέθηκε στὸν Γκρέγκααρδ, κ' ὁ ἴδιος ὁ Γκρέγκααρδ δὲν ξέρει τίποτα ἀπ' ὅλα αὐτὰ! Ἐ, Γκρέγκααρδ; Χά, χά, χά! τί ἀστεῖο, τί ἀστεῖο!

Καὶ σηκώθηκε βιαστικὴ καὶ πῆγε γελῶντας ἀκόμα, στὸν γραμματικὸ καὶ κατὰ τοῦ εἶπε θὰ ἐπέμενε βέβαια νάρθη γιὰ νὰ τὴν συνοδεύσῃ.

Ὁ Μινούττας ἦτον παλὺ ταραγμένος. Προσπαθοῦσε κατὰ νὰ πῇ, νὰ ἐξηγηθῇ, μὰ ἦτον οὐσιαστικὸς καὶ δὲν μποροῦσε νὰ πῇ τίποτα μὲ φοβισμένα μάτια κύταξε ὅλους, πρὶν τὸν ἔναι κ' ἔπειτα τὸν ἄλλον. Καὶ ἡ Μάρθα φοβήθηκε καὶ αὔσισε, μὰ ὁ Νάγκελ ζήτησε ὑποδύει μερικὲς λέξεις γιὰ νὰ τὴν ἡσυχάσῃ κ' ἄρχισε νὰ γεμίζει τὰ ποτήρια. Ἡ Ἀνδρέζεν ἀμέσως ἄρχισε νὰ λέγῃ κατὰ γιὰ τὴν ἀγορά: Ὁ κόσμος μὲ ὅλην τὴν βροχή! Ὁ, θὰ κέρδιζαν πολλὰ χρήματα, τὰ ἔξοδά των δὲν ἦταν καὶ τόσο μεγάλα...

— Ποιὰ ἦταν ἐκείνη ἡ νόστιμη κυρία ποὺ ἔπεξε ἄρρα; ρώτησε ὁ Νάγκελ. Ἐκείνη μὲ τὸ ἀσημένιο ἰδὸν στὰ μαλλιά καὶ ποὺ τὸ στόμα της ἔμοιαζε σὰν τὸ στόμα τοῦ Βύρωνος;

— Μὴ ξένη κυρία ποὺ εἶναι περαστικὴ στὴν πόλι. Εἶναι, ἀλήθεια, τόσο νόστιμη;

Ναί, ὁ Νάγκελ τὴν εἰδρύκε νόστιμη. Καὶ ἄρχισε νὰ ρωτᾷ ἕνα σωρὸ ἐρωτήσεις γι' αὐτὴν τὴν κυρία, ἐνῶ ἐφαίνετο καθαρὰ πὼς ὁ νοῦς του ἦτον ἄλλοῦ. Τί ἐσκέπτετο; γιὰτὶ διὰ μὴδὲ τὸ μέτωπό του συνέντρισε; Βαστοῦσε τὸ ποτήρι του καὶ τὸ γυρνοῦσε σιγὰ ἀπάνω στὸ τραπέζι.

Ἡ Δάγνη ἤρθε πάλι καὶ στάθηκε. Κ' ἐνῶ ἐστέκετο πρὸς ἀπ' τὴν καρτέκλα τῆς Ἀνδρέζεν καὶ κοίταζε τὰ γάντια της, μίλησε πάλι κ' εἶπε μὲ τὴν ὠραία της τὴν καθαρὴ φωνή:

— Μὴ, ἀλήθεια, τί ἐννοοῦσατε θιαν μοῦ εἶπατε νάρθη νὰ σὰς ἀνταμώσω, κύριε Νάγκελ; Τί σκόποὺς εἶχατε; Γιατὶ δὲν ἀπαντᾶτε;

— Μὴ, Δάγνη! λέγει σιγὰ ἡ Ἀνδρέζεν καὶ σηκώνεται. Κι' ὁ Μινούττας σηκώθηκε. Ὅλοι αὐθιάνονται στενοχωρημένοι ὁ Νάγκελ σηκώνει τὰ μάτια του τὸ πρόσωπό του δὲν δείχνει πολλὴ ταρᾶχῃ· μὰ ὅλοι παρατήρησαν πὼς ἄφησε τὸ ποτήρι του κ' ἔσφιξε δυνατὰ τὰ χέρια του καὶ ἀνέπνευσε μερικὲς φορὲς βιαστικά. Τί θάκανε; Τί σήμαινε ποὺ χαμογέλασε λίγο κ' ἔπειτα ἔγινε πάλι σοβαρός; Ὅλοι ἀπόρησαν θιαν τὸν ἄκουσαν νὰ λέγῃ μὲ ἡσυχὴ φωνή:

— Γιατὶ σὰς εἶπα νάρθετε νὰ μὲ ἀνταμώσετε; Κυρία Κισλλανδ, δὲν προτιμᾶτε νὰ μὴ σὰς δώσω αὐτὴν τὴν ἐξήγησι; Σὰς ἔκανα κ' ὅλας τὴς δυσἀρέσκειες. Μετανοῶ πολὺ, κ' ὁ Θεὸς ξέρει τί δὲν θὰ ἔκανα τόρρα γιὰ νὰ μὴ εἶχα κανεὶ ὅσα ἔκανα. Γιατὶ σὰς παρακάλεσά τότε νάρθετε, αὐτὸ τὸ καταλαβαίνετε· δὲν τὸ κάνω μυστικὸ, ἂν καὶ ἴσως θὰ ἔπρεπε νὰ τὸ ἔκανα. Πρέπει νᾶξετε ἔλεος μαζί μου. Ἄλλο τίποτα δὲν μπορῶ νὰ πῶ...

[Ἀκολουθεῖ]

[Μετάφρ. Τ.]

ΚΝΟΥΤ ΧΑΜΣΟΥΝ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ—ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Τὸ κύμα τὸν ἐπέταξε στὸ ἀκρογιάλι τῆς Ἑλευσίνος, ἀνέγγιχτον, βαλασμομένον καὶ μὲ τὰ μύρα τῶν θυτῶν, σὰν νὰ τὸν μετέφερε στὰ πέπλα τῶν Σειρήνων. Οἱ λευκομαντηλοῦσες κοπέλλες τοῦ ἡμερου χωριοῦ, μὲ τὰ ψημένα μάγουλα ἀπ' τὸν ἀλμυρισμένον ἀέρα τῆς θαλάσσης μαζεῦθηκαν γύρω του, σαστισμένες ἀπὸ τὰ κάλλη νεκροῦ ποὺ ἐταξίδευε μὲ τὸ κύμα μερόνυχτα. Ἐβγαλαν ἀπ' τὶς ἐσωδιαστὲς κασέλες μεταξοσέντονα καὶ τὸν δέπλωσαν. Ἐκοφαν καὶ βασιλικούς καὶ βιολέτες ἀπὸ τὴν γλάστρα τοῦ παρθενικοῦ τοὺς παραθυριοῦ, καὶ τὸν στόλισαν.

Κι' ὅλες μαζί — μυροφόρες ἀληθινὲς σὰν ἐκεῖνες τοῦ Χριστοῦ, τὸν πῆγαν στὸ κοιμητήρι ἀγκαλιαστά, καὶ τὸν ἀπόθεσαν στὴν ὑψηλότερη γωνιά του, καὶ τὸν ἐτέντωσαν σὲ τάφον πλατύμακρον, ποὺ τέτοια δὲν ἦταν ἡ ἐπιθυμία του ἢ μυστοσύ.

Κ' ἔφυγαν ὕστερα ὅλες μαζί, ὅπως ἐπῆγαν, σκουπίζοντας μὲ κίνησι ψυχόπονη τὰ μάτια, μὲ τὰ χιονίατα τοὺς κεφαλομάντιλα. Ὁ ἥλιος καθὼς ἔγεργε, τὶς ἀγκάλιασε στὴν πλατεῖά του σαί-

τιὰ, καὶ ἔφεραν οἱ κοπέλλες σὰν εὐγενεῖς ἀμίλητες μυρολογήτρες.

Δεύτερος χρόνος ἐπέρασε, καὶ σήμερα ζῇ ὁ Ποιητὴς σὲ λίγες τολμηρὰ δρμητικὲς γυμνῆς ποὺ ἄφησε πίσω του. Μὰ πειὸ πολὺ ζῇ στὰ ἴδια του τὰ λόγια, τὰ ἱεροπρεπῆ καὶ τὰ βαρύνοντα καὶ τὰ παρᾶνεα, ποὺ βοῦνουν ἀκόμα μέσα στὴν ψυχὴ ὅσων τὸν ἀποζητοῦν. Μπρὸς στὰ λευκοβαμένα κάγκελα τοῦ τάφου του μὴ φορὰ τόσο στέκει κανέναν ἀνθρώπος, ποὺ δὲν ἀνύβει κερί, ποὺ δὲν κάνει σπιτηρό, ποὺ δὲν ἀκουμπᾷ στεφάνια, — στὸν ἄγαμο, στὸν ζευγαρωμένο μὲ τὴν φύσι. Μὰ ὁ Γιαννόπουλος οὔτε ζωντανὸς οὔτε πεθαμένος εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ τὸ πλῆθος. Ψυχὴ ταξιδεύτρα μὲ τὰ σύννεφα καὶ μὲ τὶς πνοὲς τῶν λουλουδιῶν, ψυχὴ κνηγῆτρα μὴς ἀγνωστῆς μορφῆς ποὺ ξεπετᾷ χαμογελώντας ἀπάνω ἀπὸ τὸν Παρθενῶνα, εἶτε ποὺ διακρύβει ἀστεῖρεντα στὸ δίσκο ἐνὸς ἀστεριοῦ. Μὲ τὴν περιφάνειαν ἐνὸς ἱδιωτικοῦ κύκνου στὰ οὐστατικά τοῦ εἶναι του, ἦταν ὁ ἀχόρταστος, ποὺ δυνειρεύθηκε στὴν ἀγκαλιά του νὰ σφίξῃ καὶ νὰ πῇ ὅλα τοῦ κόσμου τὰ λουλούδια, — μὰ δὲν μπόρεσε.

ΜΑΡΚΟΣ ΓΑΛΗΝΙΟΣ

ΓΑΛΗΝΕΣ ΠΡΟΣΕΚΟΠΟΙ

ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Τὸ δειλινὸ τῆς Ἀγάπης, — ἡ ἰδιαίτερη ἀνά-
στασις τῶν παιδίων. Τὰ βλέπει τὰ παιδάκια,
καθαρά καὶ στολισμένα νὰ πορεύονται κατὰ
τὴν ἐκκλησίαν, τριβλόντας ἀπὸ τὸ χέρι τὴν διὰ
γοναίαν ποὺ τὰ συνοδεύει. Γιατί νὰ βιασθῇ ἡ
γοναία, — εἰ νῦν σὺ ζοῇ τῆς ἔχει νὰ ἰδῇ. Ἡ
καμπύνα χιτῶν βιαστικὰ - βιαστικὰ, — κρᾶγ-
τῶν παιδίων. Ἀπ' ὅλες τὲς γωνίες μαζεύονται τὰ
μυρμιγκάκια, καὶ ποδιάρια μικρὰ ζυμῶνουν
τὸ γῆμιον τρέχον κατὰ τὸ μεγάλο καλὶ τῶν
καλῶν πνευμάτων, μετὰ τὸν σιωπῶν σὴν κορυφῇ,
μετὰ τὴν πλατεῖαν πόρταν τὴν χιλιεβανισμένην, τὰ
ἄσπρα κεφάλια τὰ χέρια τοὺς ἐπίσημοις κρητιμένον
ἀπὸ τὰ μικρὰ δάκρυα, μετὰ τὰς αὐτῶν τὲς
χρυσιαστικὰς κορδέλλας. Ποιὸς μπορεῖ νὰ εἰπῇ
ὅτι τὸ δειλινὸ τῆς ἀγάπης δὲν ἔγινε γι' αὐτὰ,
πὼς δὲν γιορτάζεται μόνον ἀπ' αὐτὰ. Σπῆροι
ἀφανέστεροι εἶνε ἀκόμα σὲς ψυχὰς τοὺς οἱ δῆφες,
τὰ παῖδι κα' ἡτι ἀνθρώπων. Ὡς κα' ἐλευθερο-
βρίσκει τὸν δρόμον τὸ λαμπύρισμα τῶν κενδη-
λῶν, καὶ ἡ ματιὰ τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὲς μαυρο-
πράσινες εἰκόνας, καὶ τὸ λιβάδι κα' ὁ ὕμνος. Καὶ
φιλάνουν ὡς τὲς ρίζες τοῦ ἡθιμοῦ τοὺς «ἐξέ-
— ποὺ εἶνε ὑπέρβαρον, γιατί δὲν ἔγινε ἀκόμα ἀντι-
ληπτό. Καὶ τὲς βολαιωμάτων, καὶ τὲς πλένον
στὰ σπανιότερα μῦθον — γαλήνης τῶν οὐρανῶν.

Τὰ μάτια τοὺς τὰ ὄρατα ἀνοίγονται μῦθον
στὰ σὴν ἀσπιδίαν τῶν θρησκευτικῶν σκα-
νῶν, — ὅπως λουλούδια μπροστὰ στὸ φῶς τῆς
πρώτης αὐγῆς φαίνονται ἴδια ἀγγελουδία ποὺ
ἐσταμύνησαν γιὰ μιὰ στιγμή σ' ἐκείνη τὴν
εὐμορφίαν, τὴν ἀπόκοσμον οὐκ. Λευκοντυμένα,
ξανθομαλλῶν κα' ἀδῶν, ἀνδρῶν τῶν μυστη-
ρίων ποὺ αὐτοὶ θὰ εἰπωθοῦν «ἀνθρώποι».
Χριστὸς Ἀνέστη, λέγει ὁ ἡμέτερος γέροντας ποὺ
στῆκε στὰ σκαλιά τῆς ἀγίας πόλης, ὑψώνοντας
τὰ χέρια καὶ τοξεύοντας βλέμμα ἀγνίου πρὸς
τὴν ἀγέλην τῶν ἀγγέλων, — καὶ τὸ εὐαγγέλιον
ἀπὸ τῆς ἀκούγεται σὲ χίλιες γλώσσες. Τὶ θὰ
εἰποῦν αὐτὰ, ἐρωτοῦν τὰ βλέμματα τῶν παι-
διῶν. Ὅμως χιάνονται γιατί πρέπει νὰ χαροῦν,
χωρὶς νὰ ζητήσουν τὴν ἀδελφὴν ἀπὸ τὴν ψυχὴ
τοὺς. Δὲν ἔχει αὐτὴ νυχτοξημερώματα, ἔχει μιὰν
πλατεῖαν συγκομιδὴν γιὰ ὅλα τὰ πράγματα.
Τὸ θιμωτὸ ὅλο γυρίζει, τρέχοντας τὲς ἀσημένιες
ἀλυσίδες τοῦ. Τώρα πνέονται στὸ λιβάδι, κα' ἔτσι
φαίνονται ἀκόμα περὶ ἄντα.

Παιδιάκι — σαρταριστὰ γεννήματα δυὸ ἀν-
θρώπων ποὺ κοιμήθηκαν κατὰ βάθος κα' ἀπορ-
ροφήθηκαν σὲ μιὰν κίνησιν. Παιδιάκι, — ἀγνά-
ρμα θαυμαστὰ ποὺ ἀφῆκεν γοργολαλῶντας

τιναχτὴ ἑνὸς ἔρωτος, αἰώνια ταξιδευτὴς σὴν
ἀπέραντη λίμνῃ τοῦ ὕπαρκτου. Ἀνάμεσα ἀπὸ
τὰ κίτρινα φύλλα ποὺ τὰ κατέλειπεν στὰ νερά
τῆς δένδρου ξεραμένων ὑαίρων, εἰσθε οἱ μόνες
δημορφὲς γιὰ τὸ βλέμμα τοῦ περαστικοῦ.

Ἡ ἐκκλησιὰ τελειώνει, τὰ παιδάκια ὁμοῦν
ἔξω. Τὰ σπῆματα τοὺς διαλαλοῦν μετὰ πᾶσιν ὅτι,
ἀλλήθεια, ἐκύλισεν ὁ βιβλὸς λίθος, κα' ἐβγήκεν
ὁ Χριστὸς, πυκνόφωτος σὴν ἡλῖος. Ἔτσι, χαί-
ρονται τὴν Ἀνάστασιν, ποὺ ἔγινε μόνον γι' αὐτὰ.
Οἱ ἄνθρωποι εἶνε δύσπιστοι ἀπὸ τὰ τρομερὰ
ἀπρόσπῃ τῆς ζωῆς. Πιστεύουν στοὺς θανά-
τους μὴ ὅχι οἷς ἀναβιώσεις τῶν ψυχῶν. Τὰ
Πάσχα ἔρχεται καὶ φεύγει, σὴν παρὰ ξένον ἐπει-
σόδιον. Γιατὰ τὰ παιδιά δὲν ἔφυγε ποτὲ τὸ Δει-
λινὸ τῆς Ἀγάπης. Κα' ἀργότερα, σὴν μεγαλώ-
σῃ, πάντα σ' ἐκείνον τὸ γλυκὺ δειλινὸ, μετὰ
λευκὰς προετοιμασίας, ἀκουμβοῦν τὴν μαυροφο-
ρεμένην σκῆπιν, γιὰ νὰ ξεκουρασθῇ ἀπὸ τὲς ὁδύ-
νες τῶν ἀντιλήψεων.

Ἐνὸς ἀνθρώπου ἔλκευε — ὅχι χρήματα ποὺ
δὲν εἶχε, οὔτε πολὺτιμα πετρίδια, ποὺ τὸν ἐθάμ-
κωσαν περαστικὸν ἔξω ἀπὸ μιὰν προδίησιν γε-
ματὴν φῶς, μὴ οὔτε ροῦχα γιὰ νὰ ἀντικατα-
στήσῃ τὰ κουρέλια τοῦ. Ἐλκευε ἔργα τέχνης.
Ἄν ἦμιον σὴν θέσιν τοῦ ζωγράφου δὲν θὰ τὸν
μυνοῦσα σὴν Ἀστυνομίαν. Θὰ παραμόνευε,
γιὰ νὰ γνωρίσῃ τὸν μεγάλον αὐτὸν ἀνθρώπον.
Καὶ θὰ ἔγραφον τὸ γεγονός σὲς κάρτας μου,
σὴν τίτλον τιμῆς: «Μάρκος Γαλήνιος, π. χ.,
ὁ πρῶτος Ἑλλῶν ζωγράφος ποὺ ἀρχισαν νὰ
τὸν κλέβουν».

Γιὰ νὰ κλέψῃ κανεὶς ἕνα πράγμα, φαντάζο-
μαι ὅτι πρέπει νὰ τὸ θαυμάσῃ, νὰ τὸ ζηλέψῃ
τρομερὰ μιὰ στιγμή, νὰ τὸ θεωρήσῃ σπουδαῖον.
Ὡς τώρα ἡ φήμῃ μου εἶχε δμῖλῃσιν γιὰ ζηλο-
τυπίας περὶ ὀλίγες, περὶ πρακτικὰς τῶν ἀνθρώ-
πων. Καὶ τώρα ποὺ μοῦ ὁμίλησε καὶ γιὰ μιὰν
τέτοιαν ὑπέρβαρον ζηλοτυπίαν πρὸς μιὰν ἔμπνευ-
σιν, πρὸς ἕνα ὄραμα καθηλωμένο σὸν μουσαμῆ
— ἀρχίζω νὰ θαυμάζω τὴν φυλὴν τῶν κλεπτῶν.
Μὰ τὴν ἀλήθειαν, πολλές φορὲς ὁ σκοπὸς εἶνε
ὅλο-ὅλο σὲς ἐπιχειρήματα τῆς ζωῆς. Καὶ προ-
τιμῶ τὸν φτωχόν, τὸν γυμνόν ἀπὸ χρήματα,
μὰ τὸν πλούσιον σὲ ἐπιθυμίας εὐγενικὰς καὶ σὲ
ὁρμὲς. Ἐκείνον ποὺ λέγει φλογερὰ καὶ δυνατὰ
«θῆλω». Καὶ τὸ θῆλω τοῦ σημειώμεται ἔστω
καὶ μετὰ μιὰν πρᾶξιν, ποὺ τοῦ κολλᾷ σὴν πλάτη
τὸν τιμωρὸ τίτλον: Κλέφτης.

Ἄλλα ἔθνη δδηγοῦνται σὴν ἐξημέρωσιν ἀπὸ
τοὺς ἀρχοντας τοὺς, κα' ἄλλα ἀπὸ τὰ δυστηρι-
σμένα ἔντομα, ποὺ ζοῦν βαθεῖα στοὺς λαβυ-
ρίνθους.

Ἡ καθαρὰ φιλολογία ἔμεινε ἔξω ἀπὸ τὲς
ἐσοτὲς τοῦ Πανεπιστημίου. Οἱ ἄνθρωποι τῆς
σκέψης, ποὺ δὲν εἶνε δημοσιογράφοι γιὰ νὰ
γράψουν αὐτοὺς μιὰν ρεαλισμῶν, οἱ συγγραφεῖς,
οἱ καλλιτέχναι, οἱ ποιηταί, οἱ λόγιοι τοῦ γρα-
φείου καὶ τῆς βιβλιοθήκης, — αὐτοὶ δὲ μικροὶ
μὴ δυνατοὶ ἀριθμοὶ τῶν Πνευματικῶν, ἐλησιμ-
νήθηκαν ὁλοτελῆ ἀπὸ τοὺς ὁργανωτὰς τῶν ἐσο-
τῶν. Καὶ παρουσιάσθηκε τὸ τραγελαφικὸν θέαμα
— νὰ ἰδῇ ὁ φτωχὸς ἱερός βράχος τῆς Ἀκροπό-
λεως ἀξιοματικούς, ἱατροὺς, γραφεῖς ὑπουργ-
γείων, διηγητῶν, ἀεροκοπανιστὰς, μετὰ ἐπίσημες
στολὰς, σύμφωνα πρὸς τὴν αὐστηρὰν διαταγὴν
γιὰ τὸ ἐξωτερικὸν ἔνδυμα. Καὶ τοὺς φίλους τοῦ
ποὺ τὸν ἀγαποῦν καὶ τὸν θυμῶνται καὶ σὴν
βαθύτητον ἐρημιάν του, τοὺς σκεπτικὸς τρι-
γουδιστὰς του, ποὺ στέλνουν τὴν φωνὴν τοὺς
σὸν κόσμον πάντα ἀπὸ μιὰ σκιά μετριοφροσύ-
νης, δὲν τοὺς εἶδε ποιεῖν. Κα' ὅμως ἔμεινε
σὴν θέσιν τοῦ ὁ βράχος, χωρὶς νὰ σαλευθῇ, γιὰ
νὰ γαρρῆσιν ἀπὸ τὴν ῥέχην του τὰ σκιερὰ
ἐκείνα, — τὸ πλῆθος τὸ ἀσχετὸ μετὰ τὴν σημασίαν
τῆς ἐσοτῆς.

Δὲν ξέρω ἂν αὐτὸ τιμᾷ τὸ Πανεπιστήμιον
τὸ ἀποτέλεσμα εἶνε ὅτι σήμερον οἱ φιλόλογοι
δὲν ἔχουν καμίας πολιτικαὴν καὶ κοινωνικὴν
θέσιν σὴν Ἑλλάδα. Καὶ γιὰ νὰ ἀνέχωνται μιὰν
τέτοιαν ἀνυπαρξίαν, θὰ τοὺς δέξῃ.

— Ἐ, κύριοι φιλόλογοι Ἑλληνας! Ὅσο δὲν
ἔχετε τὴν δύναμιν νὰ πάρετε τὴν θέσιν ποὺ
σᾶς στερεῖ ἀπὸ ἀδιαφορίαν εἶτε ἀπὸ ἀσυνει-
δησίαν ἕνας ἄλλος, εἰ μαλῶντε μετὰ σᾶς γιὰ
προτεραιότητες ποὺ δὲν ἐνδιαφέρουν τὸν κό-
σμον, — ποὺ πραγματικὰ δὲν ἀναγνωρίζονται,
ποὺ εἶνε σὴν νὰ μὴ ὑπάρχουν γιὰ σᾶς. Δὲν σπᾶ-
ζετε καλύτερα τὴν πένα σᾶς.

Ἡ ἀληθινὴ ἐσοτὴ μέσα σὴν σειράν τῶν
ἐπισήμων αὐτῶν ἡμερῶν θὰ μείνῃ ἡ 25^η Μαρ-
τίου. Τὸ πρῶτ' ἡ τελετὴ δὲν ἔγινε ὅπως κάθε
χρόνον. Ἀλλοτε ἡ αὐστηρὴ καὶ ἐνεργητικὴ φυ-
σιογνωμία τοῦ στρατηγοῦ Ἐντοῦ δὲν ἐφαίνετο
πουθενά γιὰ νὰ καθιλωσῇ τοὺς στρατιώτας σὲ
σχῆμα αὐστηρῆς προσοχῆς, καὶ γιὰ νὰ ρυθμίσῃ
τὸ βῆμα των μετὰ μιὰν ἀκριβείαν χρονόμετρον.
Ἡ παρέλασις τῶν πεζοναυτῶν καὶ τῶν εὐελπ-

δων ἦταν τόσο κανονικὴ καὶ τυπικὴ — ὥστε
κανεὶς ἐπίστευε σὲ φαντασμαγορίαν προώρου
πολιτισμοῦ. Οἱ μικροὶ πρόσκοποι μετὰ τὸ χροῖ,
τὰ καλὰ παιδιά τῆς εὐγενικῆς ἀγωγῆς ἐπέραισαν
κα' αὐτὰ, μετὰ σάματα ὄρατα, ἀρχὴ καλὴ ἐνὸς
ὕψηλου ἔργου. Ὑστερα καὶ ἄλλα ἀνθρωπάκια
φουρτανελλοφορεμένα, καὶ γύρω ἀπὸ αὐτὴν τὴν
πανέμορφη εἰκόνα τῶν διαφόρων στρατιωτι-
κῶν καὶ ἰδιωτικῶν σομάτων, ἕνα λαμπρὸν
πλαίσιον, οἱ βασιλεῖς, οἱ ἐπίσημοι, οἱ ξένοι σο-
φοὶ καὶ ὁ λαός. Ἀπὸ γιορτὲς ἀγκυλιωμένες,
ἐνωμένες, συναπαντημένες σ' ἕνα βαθὺ φέλιγμα
στὸ λευκὸ μέτωπο τῆς Ἑλλάδος, ποὺ ἔτι ἀνα-
δεύεται. Γιατὰ τοὺς ποιητὰς, ποὺ περιμένουν μιὰ
τέτοιαν στιγμήν γιὰ νὰ παραδεχθῶν ὁρισμένην
πατρίδα, δὲν ὑπάρχει, ἀλήθεια, περὶ παρᾶξεν
συγκίνησις. Καὶ σὲ τέτοιες στιγμὲς, ὥρατες καὶ
κρίσιμες μιὰ, βλέπει ὁ κόσμος νὰ φανερώνουν-
ται φύσεις ἀλλοιώτικα δυνατὰ καὶ πρωτότυπες,
σὴν νὰ ἐπῆραν ὅλην τὴν οὐσίαν ἐκείνης τῆς
ἐξαιρετικῆς περιστάσεως. Εὐτυχισμένα τὰ ἔθνη
ποὺ μποροῦν νὰ δίδουν σὸν λαὸν τὴν γεύσιν
τέτοιων πνευματικῶν καὶ ψυχικῶν ἡδονῶν.

Ὑστερα ἀπὸ τὴν τελετὴν τοῦ πρωῦ, ποὺ
ἐτελείωσε μετὰ τὸ μεσημέρι, ὁ κόσμος ἐμαζεύ-
θηκε σὲ σάββα καὶ ὑαίρας, ἀναισθημένος ὡς
τὸ βράδυ τὸ παιγνίδισμα τῶν χρυσῶν καὶ τῶν
χρωμάτων ποὺ εἶδε τὸ πρῶτ'.

Καὶ σὲς ἐννῆα, ἀκριβῶς σὴν ὄραν, μιὰ
Ἀκρόπολις πυρακτωμένη μέσα σὴν μαύρην
νύκτα, τὸν ἐγράβηξεν ὅλον σὲς πόδια τῆς. Τὰ
παλάτι τῆς ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας ἐκαίγετο ἀπὸ
φλόγες ὀνείρων. Κόκκινες, κίτρινες, πράσινες.
Ἐνα παραμῦθι ὑψωμένο σ' ἕνα βράχον ποὺ
δὲν ἐφαίνετο, — ἴδιο παραμῦθι σὸν ἄερα. Οἱ
πνευματικὰς λαῖρες ποὺ ἐκοιμῶντο σὲς χώματα,
στοὺς γκρεμισμένους θεοὺς, σὲς σπαρμένες κο-
λῶνες, σὲς μύρια κίτρινα σμένα μαρμαράκια,
νὰ εἶς, ἐξύπνησαν, ἐνώθηκαν, πυρπολοῦν τοὺς
οὐρανούς.

Καὶ χαμηλὰ στοὺς δρόμους λαμπαδηφορία
περνᾷ, ἀτέλειωτη γραμμὴ ἀπὸ νέους μετὰ ἐλευ-
θερο φρόνημα. Τὸ γιγάντιον φίδι μετὰ τὲς ἀναμ-
μένες φωλίδες, ποὺ ἀφάνουν πυκνόν, μαῦρον
κιανόν, μπαίνει στοὺς μεγάλους δρόμους μετὰ
ὀκνὸ μεγαλείον. Χιλιάδες σκύβουν οἱ ἄνθρωποι
ἀπὸ τὰ ψηλάματα τῶν μπαλκονίων, κα' ἄλλοι
τύσοι τρέχουν ἔσπισον του. Εἶνε χαρὰ καὶ φῶς
παντοῦ καὶ οἱ ἄνθρωποι δίνουν τὰ χέρια σή-
μερα χωρὶς ὀπισθοβουλία.

ΕΠΙΡΗΝΗ ΠΟΛ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐπικαιρὰ μὲ τὸ Πάσχα καὶ μὲ τὴν ἄνοιξιν ποῦ ἀρχί-
ζει μὲ τὸν Ἀπρίλιον, δημοσιευόμεν τὰς ἀκόλουθους
στίχους.

Η ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΛΑΜΠΡΗΣ

Καθαρώτατον ἥλιο ἐπροσηνοῦσε
Τῆς αἰγῆς τὸ θροῦστόν ὁσπερ ὁσπερ,
Σύννεφο, καταχνιά, δὲν ἀπερνοῦσε
Τ' οὐρανοῦ ὅς κ' ἀνέμω ἀπὸ τὰ μέρη.
Καὶ ἀπὸ 'κεῖ κινημένο ἀργοφυσόσας
Τόσο γλυκὸ 'ς τὸ πρόσσωπο τ' ἄεριν,
Ποῦ λὲς καὶ λέει μὲς τῆς καρδίᾳς τὰ φύλλα
Γλυκεῖα ἢ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος μαυρίλα.

Χριστὸς ἀνέστη! Νέοι, γέροι, καὶ κόρες,
Ὅλοι, μικροὶ μεγάλοι, ἑτοιμασθῆτε
Μέσω 'ς ταῖς ἐκκλησίαις ταῖς θαυματούρας
Μὲ τὸ φῶς τῆς χαρᾶς συμμιχθῆτε.
Ἀνοιξέτε ἀγκαλιάς εὐρηνοφόρας
Ὅμιπροστά 'ς τοὺς Ἀγίους, καὶ φιληθῆτε
Φιληθῆτε γλυκὰ χεῖρ με χεῖρ,
Πέστε Χριστὸς Ἀνέστη, ἐχθροὶ καὶ φίλοι.

Δάφναις εἰς κάθε πλάκα ἔχουν οἱ τάφοι,
Καὶ βρέφει ὠρεῖα 'ς τὴν ἀγκαλιά ἢ μαννάδες.
Γλυκίφωνα, κυττώντας ταῖς ζωγραφι-
σμέναις εἰκόνας, ψάλλουν οἱ ψαλτάδες.
Λάμπει τὸ ἀσπρὸν, λάμπει τὸ χρυσάφι,
Ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ χύνουν ἢ λαμπάδες.
Κάθε πρόσσωπο λάμπει ἀπ' τ' ἀγιοκέραι,
Ὅπου κρατοῦν οἱ Χριστιανοὶ 'ς τὸ χέρι.

Ο ΠΕΙΡΑΣΜΟΣ²

Ἔστη' ὁ Ἐρωτὸς χορὸ μὲ τὸν ξανθὸν Ἀπρίλι
Κ' ἢ φύσις ἤθερ τὴν καλὴ καὶ τὴ γλυκεῖα τῆς ὥρας,
Καὶ μέσ' 'ς τὴ σκιά, ποῦ φούντωσε καὶ κλεῖ δρο-
[σιαις καὶ μόσχους,
Ἀνάκουστος κελαιδισμός καὶ λιποθυμισμένος.
Νερά καθάρια καὶ γλυκὰ, νερά χαριτωμένα,
Χύνονται μέσ' 'ς τὴν ἄβυσσον τὴ μοσχοβολισμένη,
Καὶ παίρνουν τὸ μόσχο τῆς, καὶ ἀνέμω τὴ δροσὰ τῆς,
Κι' οὐδὲν 'ς τὸν ἥλιο δελχόντας τὰ πλοῦτα τῆς πη-
[γῆς τους,
Τρέχουν ἐδῶ, τρέχουν ἐκεῖ, καὶ κάνουν σὺν ἀηδόνια.
Ἐξ' ἀναβροῦζει κ' ἢ ζωὴ 'ς γῆ, 'ς οὐρανὸν, σὲ κύμα.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ

¹ Ἀπὸ τὸν «Λάμπρον».

² Ἀπὸ τοὺς «Ἐλευθεροὺς Πολιορκημένους».

ΕΑΡΙΝΗ ΠΡΩΙΑ

Ἐπὶ τῶν χλωρῶν βουνῶν
τὰς θυμέλας τὰς μεγάλας
καίει θεὸς ἁρώματα
ἢ ὄρα! Ἀδύγη.
Νέον Ἔαρ ποθεινὸν
τὴ προτείνει τὰς ἀγκάλας
καὶ μὲ ἔλυντα χρώματα
ἐστολίσθ' ἢ Γῆ.

Εἰς τὰς φλέβας τοῦ Παντός
σφύζει τῆς ζωῆς τὸ νᾶμα,
καὶ αὐτοὺς τοὺς χάλυκας
γονιμοποιεῖ.
κ' εἰς τὰ στήθη του ἐντός
μύρι' ἀνθὲς ἐν τῷ ἄμα
μὲ ποικίλους κάλυκας
τῶν ἀναβροῦν.

Τώρα εἶναι ὁ καιρὸς,
ποῦ λαλεῖ παρὰ τὰς βρύσεις
μύθους εἰς τ' ἀνθόλλιον
Ἐρως πτερωτός.
Ποῦ τελεῖ περιχαρῶς
νέα καὶ σφριγώσα Φύσις
ἐορτὴν γαμήλιον
μετὰ τοῦ φωτός.

Ναΐαδες τοὺς χοροὺς
καὶ τοὺς κώμους παρατείνουν
παρὰ τὰ ποταμίαι
ἐν λευκῇ στολῇ.
Καὶ μὲ φθόγγους λεγούρους
αἰθεροπλανεῖς ἐντείνουν
τὰ ἐπιθαλάμια
οἱ κορυδαλοί.

Ἀπὸ κοίτης γαλανῆς
μὲ μορφήν ἀκτινοβόλον
ὁ νυμφίος Ἥλιος
αἶρετ' ἐν σιγῇ.
Ἐξαισίας ἡδονῆς
τ' οὐρανοῦ πληροὺ τὸν θόλον
καὶ ἢ δλ' ὑψηλὸς
τὸν ὕμνολογεῖ.

Γ. Μ. ΒΙΖΥΗΝΟΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠ' ΤΟ ΧΩΡΙΟ

Ἀγαπητὲ μου,

... 25 Μαΐτιον 1912

ΧΡΙΣΤΟΣ Ἀνέστη! Σοῦ γράφω ἀνήμερὰ τὴ Λαμπρὴ
καὶ σοῦ στέλνω τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμόν, σὺν τέλει
Χριστιανός. Ἐδῶ πέρι, σὴν κορφή τοῦ βουνοῦ, ὅπου
κατοικεῖ ἀπὸ χρόνια ἕνας συμπληρωτικὸς Πρωι-
τῆς Ἡλίας, μέσα σ' ἕνα ἱερό, τριγυρισμένο ἀπὸ ἱεραῖους
καὶ δροσιῆς, δὲν μορεῖ νᾶναι κἄνεις ἄθεος, σκεπτι-
σῆς, θετικιστῆς, κοινιστῆς, ἀγνοιστῆς, φιλόσοφος
ἢ οἷος λογῆς, ἀρνητῆς καὶ ἀπιστοῦδους! Βρισκόμαστε
πολὺ κοντὰ σὸ Θεό, ἐδῶ ἀπάνω, τὸν κοινοῦμεν τόσο
πολὺ γύρω καὶ μέσα μας, καὶ—πῶς νὰ τὸν ἀρνηθῶμε;
Ἐνός ἀρνητῆς τοῦ Θεοῦ ἐδῶ δὲν θάτανε μισήτης ἢ
ἐλπίστος, σὺν αἰρετικὸς ἢ σὺν ὄργανο τοῦ Σατανᾶ.
Κουτὸς μονάχα ἢ τρελλὸς δὲν περνοῦσε. Ἰσως καὶ
σφαγὸς, γιατί—πιστεφῆ με—ἐδῶ ἀπάνω τὸν Θεὸ τὸν
βλέπουμε μὲ τὰ μάτια μας, ὅπως τὸν εἶδε ὁ Μωϋσῆς
σὴν κορφή τοῦ Σινᾶ.

Μὴ ἐβδωμάδα τώρα, νηστεύοντας καὶ ἀγρυπνώντας,
τὸν κλάψαμε, τὸν μυρολογήσαμε, λατρέψαμε τὰ πόθη
τοῦ, τὸν κατεβίσαμε μὲ τὰ δάκρυα στὰ μάτια ἀπὸ τὸ
Σταυρόν, τὸν εὐλόγησε σὲ καθάρᾳ σεντόνι, μὲ ψυχῆς
μυροφόρον, καὶ χθὲς τὰ μεσάνυχτα τὸν ἀναστήσαμε!
Ν' ἀκούγες τί χαρούμενα καὶ τί γλυκὰ ποῦ χτυποῦσε ἢ
καμπάνα τοῦ Ἀἱ. Αἰᾶ ἀνάμεσα στὰ κλαριά τῆς ψηλῆς
λευκᾶς, τοῦ θεοχρίστου καμπαναριοῦ, ποῦ κἄνεις τε-
χνίτης τῆς Ἀγαπηνῆς δὲν τ' ὀνειρεῖται ἰόσο
φιλὸ καὶ θεόφρον! Σὺν νὰ κατοικοῦσε ἀνθρωπίνῃ
ψυχρῶν, μέσα σὸ γέφυρα γλυκὴ τῆς καμπάλας
καμπάνας, μὴ ἐβδωμάδα τώρα ἐκταγε καμπονετικά
καὶ μυρολογούσε μὲς στὰ κλαριά, τὰ πόθη τοῦ Νυμ-
φίου. Καὶ σὺν ν' ἀναγάλλισσε ἀπὸ χθὲς καὶ αὐτὴ καὶ
σὺν νὰ πλημμυρίζανε τὰ στήθη τῆς ἀπ' τὴ χαρὰ τῆς
Ἀναστάσεως, ἔστη' ἕνα τρελλὸ χαρὸν φιλὰ μέσω
σὴν πρᾶσινα καὶ γέμισε τὸν ἀγέρα μ' ἕνα χαρού-
μενο, ἀγγελικὸ τραγούδι...

Χριστὸς Ἀνέστη!

Ἐχθὲς τὴ νύχτα, ξημερώματα, σὺν ἀπόλυσε ἢ ἐκ-
κλίσια καὶ σὰ φιληθήκαμε ὅλοι τὸ φίλημα τῆς ἀγά-
πης καὶ ξεκινήσαμε μὲ τὴς ἀγαπένες λαμπάδες, νὰ
γυρίσουμε σὸ καλὺβι μας, εἶχε ἀρχίσει νὰ ροδίζῃ ἢ
ἀδύγη καὶ ὁ οὐρανός, μὲ διαμαντένια κοφῶνα τοῦ τὸν
ἀγγερινό, μᾶς χαμογελοῦσε ἀπὸ ψηλά, μ' ἕνα ξεχω-
στὸ χαμόγελο, ποῦ δὲν τὸ ξαναεῖδα στὴ ζωὴ μου. Καὶ
μὲς ἔλεγε πῶς μεγάλη γιορτὴ ἦτανε κ' ἐκεῖ ἀπάνω
καὶ οἱ ἀγγέλοι, ἀσπροφορεμένοι μπροστὰ στὸ θρόνο
τοῦ Θεοῦ, τινάζοντας θριαμβευτικά τὰ φτερά τους,
τραγουδοῦσαν τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη».

—Τί νὰ γίνεται τώρα ἐκεῖ ἀπάνω! μοῦ εἶπε ὁ
μπαρμπά-Γιώργης κάνοντας τὸν σταυρὸ του.

Καὶ μέσα στὰ θαμπὰ του μάτια ἀντιφάνιζεν ἕνα
οὐράνιο φῶς.
Μισὴ ὥρα περπατούσαμε μέσα σὸ λόγγο, κάτω
ἀπ' τὰ πυκνὰ δέντρα, γὰ νὰ φτάσουμε σὸ καλὺβι μας.
Μέσω στοὺς πυκνοὺς θάμνους καὶ στὰ χαμόκλαδα, τὸ
μάτι μου μοῦ φάνηκε, πῶς πῆρε κάποιος Σάτυρο νὰ ξε-
γλυστράρῃ στοὺς ἱεραῖους καὶ κάποια Νύμφη, νὰ φεύγῃ
κυνηγημένη μπροστὰ του, μὲ νάξια καὶ καμώματα.

—Τί βλέπεις; μὲ ρώτησε ὁ μπαρμπά-Γιώργης,
παύοντας με περιέργω ἀπ' τὸ χέρι.

—Τίποτα! τοῦ εἶπα.

Ὅμως ἔβλεπα κατὰ τὸ πῆλο τὸ ἀνάκει τῆς Νύμ-
φης μπλέχθηκε ἀξάφην σ' ἕνα κλαδί, πορευομένη καὶ
ἐκπρόβηκε ἀπὸ τὸν στὴν χαμόκλαδα. Ὁ Σάτυρος
τὴν πρόφρασε, τὴν ἀγκάλιασε σφιχτὰ καὶ σφίχθηκε
μὲ τὴν πῶν ἀπὸ ἕνα θάμνο.

—Χριστὸς Ἀνέστη! μοῦ φάνηκε τότε πῶς ἔκρινε
τὴ βαρεὺ τοῦ βραχυσμένη φωνῇ.

—Χριστὸς Ἀνέστη! ἀποκρίθηκε μὴ φωνῇ, σὺν
κροῦσταλο.

Κι' ἔκρινε τὸ φίλι τους, ἕνα φίλι μακρὸν, κελαιδι-
στό, γεμίστο ἀγάπη...

Δὲ χαθήκαμε—ποῦς τὸ εἶπε;—δὲν χαθήκαμε οἱ
Σάτυροι καὶ οἱ Νύμφες μέσα στοὺς ἐλληνικοὺς λόγ-
γους. Χριστιανεύουμε καὶ αὐτοὶ καὶ κάνουν λαμπρὴ
μὲς μας ἱστορίαν με!

Χριστὸς Ἀνέστη! λοιπόν. Δέξον ἀπὸ μακρὸν τὸ
γλυκὸν φίλι τῆς ἀγάπης, τὸ φωτεινὸν φίλι τῆς Ἀνα-
στάσεως.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

Ὁ δικός σου
ΑΣΠΡΟΣ

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Κωστή Παλαμά: «Οἱ Καίριοι τῆς Λιμνοθάλασσης
καὶ τὰ Σαυρικά Γυμνάσματα». Λογοτεχνικὴ Βιβλιο-
θήκη Φέξη. Ἀθήναι 1912.

ΣΤΟ πεῖσμα μερικῶν νεοεὐρωπαϊκῶν τῆς φιλολογίας
καὶ μερικῶν θρησκευτικῶν παιδιῶν ὁ κ. Παλαμῆς εἶναι
καὶ θὰ μὲν ὁ ἀληθινότερος ποιητῆς τῆς περασμένης
καὶ τῆς σὺγχρονης γενεᾶς. Καὶ γι' αὐτὸ κἀκεῖ νέον βι-
βλίον του θ' ἀποτελῇ τὸ σημαντικώτερον φιλολογικὸν
γεγονός καὶ θὰ δὴν πάντα ἀφορμὴν σ' ὁποιοδήποτε
μεροληπτικὸν ἢ ἀμερόληπτον—στὰ ποιητικὰ ζητή-
ματα—ἀναγνώστην του νὰ βλέπῃ, ὅτι ὁ δημιουργὸς
τῆς «Ἀσάλευτης Ζωῆς» τοῦ «Ἰάκωβ» καὶ τῆς «Φλο-
γῆς τοῦ Βασιλῆα» εἶναι ὁ πλεονέστερος σὴν ἐμπνεύσει
καὶ ὁ βαθύτερος σὸ αἰσθητικὸν ποιητῆς ὁ προσωποποι-
ητῆς καὶ γενικώτερος μὲς. Τὸ νέον βιβλίον του «Οἱ
Καίριοι τῆς Λιμνοθάλασσης καὶ τὰ Σαυρικά γυμνά-
σματα» εἶναι γέννημα τῶν πρὸ προσωποποιῶν καὶ τῶν
πρὸ γενικῶν ἐμπνεύσεων καὶ αἰσθημάτων. Μὲλεῖ σ' αὐτὸ
ὁ ποιητῆς ποῦ ξαναθυμᾶται τὴν κόρη τῶν δεκαετῶν
χρονῶν του καὶ ὁ ποιητῆς ὁ φυσιολόγος καὶ πιν-
θεύτης.

Ὁ κ. Παλαμῆς εἶναι βέβαια ποιητῆς τῆς σκέψεως.
Ὅλον τὸ ἔργον του, αὐτὸ μαρτυρεῖ. Ἡ ποίησις του
μᾶς παρουσιάζεται πάντα σὺν δημιουργικῇ περισσό-
τερον διανοητικὴν καὶ αἰσθητικὴν. Γιὰ τοῦτο καὶ
βλέπουμε νὰ κυριαρχῇ στὸ ἔργον του πρὸ πᾶν τὸ
ἀδρὸν γόημα καὶ ἡ ψυχικώτερη εἰκόνα παρὰ τὸ πάθος.
Καὶ ὅμως στὸ «Ἀφιερώμα» τῶν «Καιρίων τῆς Λιμνο-
θάλασσης» βρισκόμεν τὴν ἀπορία ταύτη τοῦ ποιητοῦ:

(Μὰ ποῦς τὸ ἔξερε, πρὸ πολὺ, καὶ αὐτὸν καὶ ἀπὸ τῶν
καὶ ἀπὸ τῆς Τέχνης τὴν κορφή καὶ ἀπ' τῆς Ἰδέας τὴν
[πάθος,

μὴν εἶνε ἢ θάνατος ἢ φωτιά καὶ ἢ πλάστρον καὶ ἢ χι-
[λάστρον,
πρὸ ἀπάνου καὶ ἀπ' τὴν Ἀρετὴν, τέλος καὶ ἀρχὴν τὸ
[ΠΑΘΟΣ].

Τὸ πάθος ἦταν ὁ μεγαλύτερος συντελεστὴς τῆς ποι-
ήσεως τῶν ρομαντικῶν. Ἀπὸ τὸν Σαυρικὸν καὶ τὸν

Οὐγκώ ἴσαμε τὴν τελευταίον μνητὴ τούς, ὅλοι ἐπί-
στευαν στὸ πάθος καὶ σ' αὐτὸ ἐβόλιναν τὴν τέχνη
τους. Ὁ κ. Παλαμᾶς ἤμως δὲν ἀνταρβάνεται τὴν
ἐννοιαν τοῦ πάθους σὺν τοῖς ρομαντικοῖς. Τὸ φαν-
τάζεται σὺν περὶ φαντῆς δύναμι, ποὺ ὅλα τὰ σκελεθώνει,
ἀλλὰ μὲ κάποιαν ἄλλη διαστροφή ἴσως ἔπος ὁ Βερ-
ρεν. Ἄπει βέβαια σ' ἐνὶ ποιήματι τοῦ (ἢ Μοῦσαι) ἀπὸ τῆ
σειρὰ τῶν «Καμίων τῆς Λιμνοθάλασσας» :

Μοῦσαι, κι ἀπάνου ἀπ' ὅλα, ἀγνά δυὸ δῶρα σου, δυὸ
[ἀητοί,
χαρὲς μου, ἐσύ, προφήτη Οὐγκώ, κ' ἐσύ, Βαλαωρίτη!
μὰ δὲν ἀποδείχναται καὶ ρομαντικός. Ἐκλεγονόμηνεν
ἀπὸ τοὺς δυὸ αὐτοὺς ἀητοὺς κάποια ρητορικήτητα τοῦ
στίχου ὅχι ὅμως καὶ τὸν ρομαντισμὸν τους. Τὸ πάθος
τοῦ ἴσως νὰ εἶναι σὺν τοῦ Βερρεν, ἀλλὰ δὲν τὸν
κάνει καὶ συμβολιστὴν. Ὁ κ. Παλαμᾶς εἶναι πάντα
ποιητὴς ἰδιότυπος, ἀντεξουσίου· ἔχει τὴ δική του τὴν
ποιητικὴ διέθεσι. Μπορεῖ νὰ θυμίσῃ ἀρκετοὺς δασκά-
λους του, διάφορους σχολῆς· ἀλλὰ εἶναι καὶ αὐτὸς ὁ
ἴδιος δάσκαλος· εἶναι ὁ ποιητής, ποὺ δημιουργεῖ τὸν
καθ' αὐτὴν δικόν του κόσμον, ὅπου πρῶτ' ἀπ' ὅλα ἀναξή
ἡ ψυχὴ τῆς φυλῆς του. Εἴτε ἀγκαλιᾶζει μὲ τὴ φαντα-
σίαν του γενικὰ τὴν ἀνθρώπινη ζωὴ καὶ τὸν ἀνθρώπου
μὲ τοὺς πόθους του καὶ τὰ ὄνειρά του, εἴτε στενεύει
τὰ σύνορα τῆς ἐμπειρίας του καὶ ζητεῖ τὸ λάτ· μο-
τιβ τῆς ποιτικῆς του δημιουργίας στὴ Λιμνοθάλασσα
τοῦ Μεσολογγίου του, πάντα εἶναι περισσότερο ὁ
ποιητὴς τῆς φυλῆς του.

«Οἱ Καμιοὶ τῆς Λιμνοθάλασσας» εἶναι μὰ σειρὰ
ποιημάτων, ὅπου ξαναζοῦν ὄνειρα καὶ πόθοι, ἰδέες καὶ
πράγματα ποὺ τοῦ ἐξέστειναν τὴ νεότητι καὶ ποὺ τώρα
ὁ ποιητὴς τ' ἀναθυμᾶται μὲ κάποια λύπη, ἐπειδὴ
πάντα τοῦ εἶναι συμπαθητικά. Οἱ πὺ ἀκατημέλετες τῶν
γεωμετρίας καὶ οἱ βαυτικὲς ἀγάπες τοῦ κινεῖται τὴ
λύρα του. Τοῦ μιλοῦν ἡ ἀπλή καὶ ταπεινὴ ζωὴ τοῦ
βλέχου, τοῦ ψαρι, τοῦ παρακτενεῖ, πολλὰ συνειθι-
σμένα καὶ κοινάτα πράγματα ἀπὸ τῆς μιᾶς μεριᾶ, τὸν
ἐκπνεῖται ἀπὸ τὴν ἄλλη τὸ ἄσος, ἡ Ἀνατολή, ὁ Πλά-
τανος, ἡ Βαλανιδιά :

Φτάνει ἓνα δέντρο στὸ ναὸ τῆς Φύσης νὰ σὲ μπᾶσῃ,
καὶ φτάνει, γιὰ νὰ τὴ χαρῆς τὴν ἀνοιξη, μιὰ γάστρα...

τὸ βιοτὶ τοῦ Μπαταριά, μιὰ Παράδοσις, ὁ Πήγασος,
ποὺ ἡ φαντασία τοῦ ποιητοῦ τὸν συναπάντησε :

Πέρα σὲ μιὰ κακοτοπιὰ τῆς Ροῦμελῆς
ἐκεῖ κατὰ τὸ φουμιστὸ τῆς κυρὰ Ρήνης κάστρο...

καὶ τοῦ μίλησε γιὰ τὸν Μπατῆρον, ποὺ :

Ἐλληνολάτρης βάρβαρος, ροβόλησε
μακριὰ καὶ γονάτισε στὸ δοξασιμένον χῶμα
τῆς Ἀττικῆς οἱ μέλισσες δὲν τὸ καταφρονέσανε
τὸ σκυδικὸ του στόμα.

Τῆς θείας τῆς γῆς διαλαλήτης

μὰ καὶ κριτής,
τῆς ἔφερε τὴ λύρα του καὶ τὸ σπαθί του ἀντάμα,
κ' ἦρθε, καὶ σβεί στὴ ματωμένη λιμνοθάλασσα
τὴ φλόγα τῆς ζωῆς του καὶ τὸ δρόμιν.

Ὁ Πήγασος πεντάφρανος παραδέρνει μονάχος καὶ
παριστρατισμένος, καὶ ὁ ποιητὴς σπρώχνεται ἀπὸ τὴν
περίφρανη δριμύ του, ἀπὸ τὴ δύναμι τοῦ πάθους νὰ
τοῦ εἰπῇ :

« — Κ' ἐγὼ εἶμαι καθ' ἑλπίδα, ἔλα,
στὴ διαμαντένια σου τὴ σέλλα
γνωρίζω πῶς νὰ κρατηθῶ.
Μόνο μ' ἐσένα τὸ ταξίδι τόγαπῶ.

Ἐγὼ εἶμαι ἀπὸ τὸ γένος τὸ μεγάλο
ποὺ πρωτανάθρεψε κ' ἐσέ.
Γιὰ πάρε με καὶ φέρε με, ὑποταχικέ,
ψηλότερα κι ἀπὸ τὸν ἄλλο! — »

Δίπλα στὰ τραγούδια, ποὺ μᾶς δίνουν τὴν ἐντύπωση
τῆς μικρόκαρης ποιητικῆς δημιουργίας, ποὺ φαίνονται
γεννημένα μὲ κάποιοι κῶπο καὶ ἀνορεξία, στὴν ἀκολα-
σία τῆς δοξολογίας τοῦ φεγγαριῦ, τόσο ποὺ μὰ ψα-
ροπούλα χαρακτηρίζεται μὲ τὸ ἐπιθέτο σιραγγιλοφεί-
γαρη, εἶναι καὶ τὰ ποιήματα τὰ πλατύτερα μὲ τὴ μεγα-
λοπρέπεια τῆς φράσεως καὶ τὸ βάθος τοῦ νοήματος,
ἐκεῖνα ποὺ δικαιώνουν τὸν ποιητὴ νὰ λέγῃ: «Ἐγὼ εἶμαι
ἀπὸ τὸ γένος τὸ μεγάλο». Καὶ ξεφεύγοντας ἀπὸ τὸ
στενὸν σύνορον τῆς Λιμνοθάλασσας ὁ συνολικὴς καὶ
καβαλλάρης τοῦ Πήγασου ἀκολουθεῖ ἓνα ἄλλο γέννημα
τοῦ γένους τοῦ μεγάλου, τὸν Ἀρχιλόχο, καὶ μᾶς δίνει
τὰ «Σατυρικά Ὑμνάσματα».

Τὰ μικρὰ αὐτὰ ποιήματα, μὲ τὸ σφιχτοδεμένο στίχο
καὶ τὴ λυρικὴ δριμύ, ποὺ ὅμοια τους δὲν ὑπάρχουν
καθόλου στὴ νεοελληνικὴ φιλολογία, δὲν εἶναι βέβαια
στίχους σὺν ἐκείνους ποὺ γράφουν οἱ πὺ κοινοὶ σιζο-
πλόκοι καὶ ποὺ κάνουν τὸ πλῆθος νὰ γελᾷ. Εἶναι
ἀστραπὲς ποιητικῆς θυμοῦ· ἐξοπασιμα πόνου γιὰ τὴ
σημερινή Ἑλλάδα. ἔχουν μέσα τους περισσότερὸ
δάκρυα παρὰ σατυρικὸ πνεῦμα. Βλέπει ὁ ποιητὴς τὸν
σημερινὸ ταπεινὸν ἀνθρώπου καὶ τὰ ἀξιοθρήνητα
ἔργα του, καὶ αὐτὸ δὲν τοῦ γεννᾷ τὴν ὄρεξι νὰ κοροῖ-
δῶν καὶ νὰ γελᾷ κἀνόντας καὶ τοὺς ἄλλους νὰ
γελᾶσιν, ἀλλὰ τοῦ φέρνει στὸ στόμα λόγια πικρὰ, τὴν
ὄρεξι νὰ καταρσθῇ βαρειά. Τὰ «Σατυρικά Ὑμνά-
σματα» τὰ χαρακτηρίζει περισσότερο κάποιος δαιτυ-
κὸς θυμὸς, καὶ ἀπὸ τῆς ἀστραπῆς τοῦ Οὐγκώ, παρὰ
ἡ λύσσα καὶ ὁ δνειδισμὸς τοῦ Ἀρχιλόχου ἢ ὁ μετρημέ-
νος κ' ἐπικκοῦριος θυμὸς τοῦ Ὀράτιου. Κηρύσσει τὸν
πόλεμον καὶ φανεύονται τὴν ἔχθρα του ἐναντίον αὐτῶν
ποὺ γίνονται στὸν τόπο του, καὶ ὁ θυμὸς του τὸν
συναπνέει τόσο, ὥστε θέλει ὅλα ν' ἀφανισθοῦν, τίποτε
νὰ μὴ μένῃ. Γενικὸς χαλασμός ἢ τελειωτικὴ θεραπεία :

Κ' ἐγὼ, προφήτη Σκάλδε, ἐπαναστάτης.

Σὺν ἐσέ μιὰ ἐπανάστασις γνωρίζω,

Κατακλυσμὸς τὸ φοβερὸ ὄνομά της.

Κατακλυσμὸς· μόνο σ' αὐτὸν ἐλπίσω,

νερό, νερό, νερό γιὰ νὰ τὸν κάμῃ.

Κ' ὕστερα τί θὰ γίνῃ; Δὲ φροντίζω.

Ὁ κόσμος τὸ πρῶν τὸ τρώει χαράμιν.

Καλὰ, καλὸ, Νῶε, κι' ἀνθρώποι καὶ χεῖνι

κι' ὅλα νὰ τὰ σαρώσῃ τὸ ποτάμιν,

σπόρος ἀπ' τὴ σπορά μας νὰ μὴ μένῃ.

— Τὰ λόγια σου καὶ λόγια μου, ὦ προφήτη! —

Μὰ ἡ κιβωτὸ; Νὰ τιναχθῇ καὶ κένῃ.

Τὸ νερὸ φέρεται. Κ' ἐγὼ τὸ δυναμίτη.

Τέτοια ἢ σάτυρα τοῦ Παλαμᾶ. Δὲν δνειδίζει, δὲ
λυσσᾷ σὺν τὸν Ἀρχιλόχο· μῆτε βρίζει κ' ἀσχυρολογεῖ
σὺν τὸν Γιομβεδάλη. Ἡ σάτυρά του εἶναι δαιτυκὴ·
ἔχει θυμὸ πολὺ. Μὰ ὁ θυμὸς τῆς αὐτοῦ δὲ θὰ σιγα-
νίσῃ παρὰ μόνον τὰ εὐγενικὰ πνεύματα. Γιὰ τοὺς ἀν-
θρώπους τοὺς διανοητικοὺς οἱ κατὰρες του κ' ἡ ἀπελ-
πίσια του ἔχουν κατὰ τὸ πολὺ συγκινητικὸ· γιὰ τὸ πλῆ-
θος τὰ λόγια του εἶναι πράγματα ἀκατανόητα, ὅχι καὶ
πολὺ διαφορετικὰ ἀπὸ τὸ αἰνιγμα. Τὰ χιτυήματα τῆς
σάτυράς του μ' ὅσα κι' ἂν εἶναι τοσυχτερά δὲν μπορεῖ
νὰ τὰ νοιώσῃ ὁ λαός, ἐπειδὴ δὲν ἔχουν τὴ σκληρότητα
τῆς κακίας, ἀλλὰ τὴ σκληρότητα ποὺ τὴ γεννᾷ ἡ εὐγέ-
νεια καὶ ἡ γενναϊότης τῆς ἰδέας :

Οἱ βωμοὶ συντραμμένοι, καὶ οὐραμένα
τὰ πολυκάντηλα ὅλα τῆς λατρείας.
Οὐκ' ἡ Ἀθηνᾶ, πολυμηκὴ παρθένει,

καὶ μὴτ' ἡ εὐλογία τῆς Παναγίας.
Σ' ἀρχαῖα καὶ νέα, πλάττει καὶ ρημάδια,
τάδεον πάντοδ τὸ κρῖν τῆς ἀθείας.

Σὺν ἀγγεμῶν καὶ σὺν ἀρνιῶν κοπάδια,
ζοῦν οἱ ζώες, τρών, τρώγονται καὶ πᾶνε.
Κι' ἀπάνου ἀπ' ὅλα τῶν θεῶν τὰ βράδια

ὑπέρβεια ξωτικά φεγγοβολᾶνε

μακριὰ ἀπὸ μᾶς ἰδέα κ' Ἐπιστήμη.

Βάρβαροι σὲ ναοὺς τίς προσκυνᾶνε.

Τ' αἶ σου ἄκομα μᾶς πατὰ, Μπατῆρη!

Τέτοια εὐγενικὰ σάτυρα δὲν ποῦζει παρὰ μόνον
τοὺς ἱκανοὺς νὰ τὴ νοιώσουν, ἐκείνους, ποὺ θὰ τοὺς
μιλήσῃ στὸ νῶν καὶ στὴν καρδίᾳ καὶ ἡ τέχνη του.

Ἡ τέχνη αὐτὴ φανεύονται μὲ τὴν ἐξωτερικὴ μορφή
τῶν ποιημάτων του καὶ τὴν ἐσωτερικώτερη διάπλασι
του. Ἡ σύνταξι φράσεως τους, τὸ κάπως ἀσύνθετο
σχῆμα τοῦ λόγου, ποὺ δίνει περισσότερὴ ἐνέργεια στὸ
νόημα ἢ στὴν εἰκόνα, ἀνταποκρίνονται στὴν βαθύ-
τερη ὑποκειμενικότητα ποὺ κτελεῖ κάθε στίχος. Κι' αὐτὰ,
κατὰ τὴν γνώμη μου, δίνει τὴν ξεχωριστὴ ἀξία σ' ὅλη
τὴν ποίησι τοῦ κ. Παλαμᾶ.

Ἀργύρη Ἐρταλιώτη : «*Νησιώτικες Ἱστορίες*». *Αο-
γοτεχνικὴ Βιβλιοθήκη Φέξη*. Ἀθήναι 1912.

Τὴν ἐποχὴν, ὅπου καὶ στὸν τόπο μας ἄρχισε τὸ διή-
γημα νὰ μὴν εἶναι πλέον κατὰ λιγώτερον καὶ ἀπὸ
θεματογραφία καὶ νὰ μπαίγῃ μὲ δρόμον, ποὺ θὰ τὸ
ἐρεθνε μὲ μέρα στὸν περίβολο τῆς τέχνης, τὰ διηγή-
ματα τοῦ κ. Ἐρταλιώτη ἔλαβαν βέβαια νὰ λογαριά-
ζονται καὶ νὰ θεωροῦνται σὺν κατὰ ξεχωριστὸ μέρα
στὴν ἀτεχνή γενικὰ πελογραφία μας. Ἀφ' ἑνὸς καὶ
ἐντύπωση μὴς ὁραῖος προσπαθείας — ὅχι ὅμως καὶ
μοναδικῆς καὶ ἀποτελεσματικῆς — νὰ πᾶσιν τὸ διή-
γημα κάποια νέα μορφή, ποὺ νὰ θυμίσῃ τὴν ἀλήθεια
τῆς ζωῆς. Τὴν ἐποχὴν δεικνύει ἡμικορδὸς καὶ νὰ τὰ
εἰπῇ καὶ ἀριστοτεχνικὰ διχῶς τὸν φῶς νὰ θεωρηθῇ
ὑπερβολικὰς, ἐπειδὴ μὲ τὴν παραβολὴ τους πρὸς ὅλα
τὰ προσηγορικὰ δημιουργήματα τοῦ φιλολογικῆ αὐτοῦ
εἶδους, κέρδιζαν παρρησίαν. Ἡ διαφορά τῆς γλώσσας
καὶ τῆς συνθέσεώς τους βοηθοῦσε στὸ ν' ἀποκοτῶν
δικαιώματα στὴ φιλολογικὴ τοῦ ἔθνους ζωὴ. Τὰ βί-
φτισαν τότε καὶ ἡθογραφίαι, ἐπειδὴ ἦσαν τῆς μόδας
τὰ ἡθογραφικὰ διηγήματα. Ἀκόμη ἐνόμιζαν τότες, ὅτι
μὲ τέτοια ἔργα θὰ ἐδημιουργεῖτο φιλολογία, ποὺ θὰ
τῆς ταίριαζε νὰ ὀνομάζεται ἑλληνική. Ἐφίθανε μὲ
ἱστορία νὰ ξετυλίγεται σ' ἓνα χωρίον, σ' ἓνα νομαίον, νὰ
ἔχῃ λίγη περιγραφή ἡθῶν καὶ ἐθίμων τοπικῶν, καὶ ὁ
ἐπαινος ἦταν πρόχειρος καὶ ὁ τίτλος τῆς ἡθογραφίας
προχειρότερος, ἀδιάφορος ἂν μὲ τὴν τέτοια ἀντίληψιν
γιὰ τὴ δημιουργίαν τῆς φιλολογίας ἢ τέχνης ὑποχρ-
νοῦσε στὸν σχολαστικισμό.

Ἐξαιτίας ὅμως εἶναι ἀπὸ τότε τὰ πράγματα ἄλλαξαν
πολύ. Σήμερα τὸ διήγημα, ποὺ λογαριάζεται, — δὲν
ἔχει καμιά σχέση μὲ τίς «Νησιώτικες Ἱστορίες». Ἀφ' οὗ
καλλιεργήθηκεν ἀπὸ δυνατοὺς καὶ ἀξιους τεχνίτες,
πῆρε τὸν δρόμον τῆς ἀληθείας τέχνης, ποὺ δὲν ἀνεγνώ-
ριζει περιορισμοὺς στενῆς ἡθογραφίας καὶ ἄλλες τέ-
τοιες σχολαστικότητες. Σήμερα τὰ διηγήματα τοῦ
κ. Ἐρταλιώτη, ὅχι μόνον δὲν ἐνδομαίλουν, ἀλλὰ καὶ
θεωροῦνται πράγματα κοινάτα, ἓνα βιβλίον παρα-
πάνω ἀπὸ προσπαθείας κουραστικῆς μνητενυμένων.

Οἱ «Νησιώτικες Ἱστορίες», τὸ τελευταῖον βιβλίον τοῦ
κ. Ἐρταλιώτη, τὸ ἀποδείχνουν καθαρῶτα. Οἱ περι-
σσότερες ἀπὸ τίς ἱστορίες αὐτῆς ἐκφράζουν τὴν ἐποχὴ
ποὺ εἶπα παραπάνω. Καὶ εἶναι ὅλες δίχως ἐνδομαίω-
σιν, χωρίς ψυχολογία, εἰκόνας δεικνύει ἀπλῆς νοσητικῆς ἢ
ἄλλης ζωῆς χωρὶς χωρὶς δυνατὸ, μὲ ἓνα φαντασμα-
σμὸν ποὺ στὰ περισσότερα μέρη κατατῆ ἀναπόφευκ-
τὸν μὲ μὴ δῆθεν ἀπλότητα ἥρωος, ποὺ κἀντι πᾶς φανερὴ
τὴν ἀπὸ τῆς φράσεως, καὶ ἀσθητικὴ τὴ λεπτομέρεια,
ὅτι λείπει παντελῶς ἡ βαθύτης κομψότητος, ἡ ψυχολο-
γημένη μελέτη τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων. Οἱ
περισσότερες ἂν αὐτῆς τίς ἱστορίες εἶναι ἐξιστορημέ-
νες μὲ μιὰ τραγικὴ σιγήσιν φαντασίας, μὲ μιὰ καθο-
λικὴ ἔλλειψιν σκέψεως. Παρμέντες τῶν ἀπὸ τὴν ζωὴ
δὲν τὴν ἀναπαριστοῦν καθόλου, μῆτε σὺν χαλκομνίαν.

Κ' εἶναι οἱ «Νησιώτικες Ἱστορίες» κατὰ τὸν βιβλίον
κουραστικὸν, χωρίς κανένα δικαίωμα καὶ κατὰ τὴν στή-
ριγμα νὰ λογαριάζῃ ἀπὸ τὴν τέχνη.

Δίνος Ἄντις. Ἀθήναι 1912

ἘΝΑ βιβλίον μεγάλου σχήματος, μὲ λίγους στίχους.
Ἐγαμμένους ἀπὸ ἓνα νέον μικρῆς ἡλικίας. Τὸ βι-
βλίον δὲν ἔχει ἄλλαν τίτλον ἀπὸ τὸ ἑλληνικογενεῖ
φαιδωμένων τοῦ ποιητοῦ. Οἱ στίχοι μέρα εἶναι χωρι-
σμένοι σὲ «Συμφωνίες». Μὴν λέγουν πᾶς ὁ κ. Δίνος
Ἄντις εἶναι μάλιστα 16 χρονῶν. Οἱ Συμφωνίαι τῶν τῶν
δεικνύουν μελετημένον καὶ γνώσιν τῆς στοιχειώσεως
καὶ πρὸ πάντων τοῦ λεκτικῆς τοῦ Κλάβιν ἀκόμη καὶ
τοῦ κ. Σικελιανοῦ. Ὁ κ. Δίνος Ἄντις εἶναι πρὸς νῦν
ἄκομιν. Ἀς τὸν περιμένουμε λοιπὸν, ἐπὶ ὅταν θὰ εἶναι
ἱκανὸς νὰ ἡδηγῇ ἐντελὸς μόνος του τὸν λυρισμὸν του,
ποὺ μὲ τὸ πρῶτον βιβλίον του φανεύονται ἀρκετὰ ἀξιο-
παρατήρητος.

Α. Ἀσπροθαλασσῆ : «*Βραδινὰ Τραγούδια*». *Πόλη
1912*.

ΤΙΠΟΤΕ παραπάνω ἀπὸ τὴν πρὸ συνηθισμένη στε-
ρεοτυπία φρασολογία καὶ στὰ τραγούδια αὐτὰ, ποὺ
θέλουν ν' ἀναπαριστήσουν κάπως ποιητικὰ μερικὲς
εἰκόνας παρμένες ἀπὸ τὴ φύσιν καὶ τὴν γαμψὴ καὶ μὲ τὸν τρόπο
τοῦ Μωραΐτη, ποὺ ἀρτῆται τοὺς περισσότερους καινι-
νοὺς καὶ ἀξιοθαύμαστους σκελεθῶν μέσα στὴ νέα ποιη-
τικὴ γενεὰ τῆς Ἑλλάδος. Λόγια ἀσχημὰ βυλμένα στὴ
σειρὰ, σὲ στίχους ἀμυδρῶς τεχνικῶς, χωρὶς νὰ καθρ-
φτίζεται μέσα τους καὶ λίγο ἀληθινὴ ἀσθητικὴ, κάποια
βαδύτερη παρατήρησις. Κι' ὅσον παρατηρεῖται τὸ
«ἐγὼ» πάντα ἀσχημὰ καὶ ἀκατασπῆχτα. Τὰ «Βραδινὰ
Τραγούδια» μπορεῖ νὰ τὰ διαδικάζῃ γιὰ δικὰ του
καθένας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς αὐτοὺς νέους στιχαυλῶντες,
ποὺ γράφουν σπάνον στὸ ἴδιον μονότονον μοτίβον τῆς
ἀπλῆς περιγραφῆς καὶ μὲ τὸν ἀπόλυτον τῆς ψυχῆς
περιορισμὸν ν' ἀντικρῶνῃ μόνον τὴν ἐμφάνει τῶν αὐ-
κινῶν πραγμάτων. ΗΑ. Η. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΝΣ

Περικλέους Χ. Ἀποστολίδου. «*Αἱ Παραοῖ ἔξαι-
ζόμεναι διὰ τῶν αἰώνων*». Ἐν Ἀθήναις, Τυπογρα-
φεῖον «Ἐστία» Κ. Μάιωνος καὶ Ν. Καργαδούρη 1912
σελ. 1 - 78.

ΤΟΤΕ βιβλίον τοῦτον καλλίστη μὲν εἶναι ἡ ἐκτύπωσις
καὶ αἱ πολυληθεῖς εἰκόνας, ἀριστὸς δὲ ὁ πρόλο-
γος, ἐνθα ὁ συγγραφεὺς διὰ τῆς ἀγαστῆς αὐτοῦ με-
τριοφροσύνης ἀρκετῶς πᾶσιν ἀσθητῶν κρίσιν διὰ
λέγει : «τὴν παραδοσαν διατριβὴν ἢ πραγματείαν μου
(διατὶ καὶ τὰ δύο ἀπ' αὐτῶν) περὶ Παιγμάτων, παρακαλῶ,

δωτος κινήσει ούχι ως μελέτην ή συγγραφήν ειδικού τινος επιστήμης, άλλ' ως *λογονόμιον των γραμμάτων και λόγων* της ελληνικής ήμερον αρχαιοτήτος, μόνην δ' επιθυμίαν έχοντας όπως διαφωτισή, *επει και άμυδρως, κα κατά την έταχην έκείνην κτλ.*

Ο συγγραφέας συμφώνως προς τον πρόλογον αυτού, όπως παραδόξως ή εκ τυπογραφικού λάθους φέρει χρονολογίαν των Ίανουαρίων του 1909, επέτιξε του ίδιου σκοπού διότι πράγματι προσφέρει άμυδράν διαφωτισιν περί της ίδιας αυτού συλλογής εν Βόλω, ήν και ήμεεις ποτε είδαμεν, ενέχουσαν λόγου τινός άξιον άρχαια μετά πολλών αβδήλων, άτινα εν άγνοίαι φάνεταί άγορίας.

Τά λοιπά της πραγματείας τούτης του κ. Περ. Χ. 'Αποστολίδου έχοντα ληφθή εκ των «Πρακτικών της Αρχαιολογικής Έταιρίας 1907-1908-1909» και εκ του γνωστού συγγράμματος Περιγραφή των γραμμάτων στην Πικρασών 1909, ήν τον συγγραφέα ο κ. 'Αποστολίδης δέν άναμφέ, άνακόμμενος μόνον εις τό να προσφερή αυτή την τίτλον (σελ. 56 και 57) ο *επιστατήρας εις τας άνασκαφάς ως έφ' όρας των άρχαιοτήτων*.

Εκ των ίδιων γραμμάτων του κ. 'Αποστολίδου αί πλείσται είναι εικασίαι φιλαρχαίου έκφραζόμεναι μετά της γνωστής εις τούτς έρασιτέχναις εικόνας, τινές όμως είναι προσοχής και λόγου άξιαι.

Είς τινα σημεία κατακρίνει την άνασκαφάντα έφορον π. χ. εν σελ. 45 λέγει ότι πολλά ζητήματα της τοπαγραφίας της τώλεως θα έλθεν ή σκαπάνη δι' έκτη λέσεως άνασκαφών σκοπίως έκτελούνμένων και ούχι εις ήν ως έπυχεν, ως α τελευταίως έκτελεσθεύσαι και άνω επιδιώξεως όρισμένων αρχαιολογικών σκοπών. Είναι φανερόν όμως ότι τούτο άδικεί τον κ. 'Αποστολίδην διότι οδδερν άνασκαφή γίνεται άνω επιδιώξεως όρισμένων σκοπών, ότι δ' αί άνασκαφαί ήμων επέτιχον του σκοπού, άποδεικνύει τό ότι δι' αούτων προσδιώρισαι την άγορίαν, ναούς, στοάς, νεκροταφεία, άστυς κτλ.

Και εν σελ. 57 άδικεί έαυτών έπίσης ο κ. 'Αποστολίδης διότι λέγει «τά όλγα δέ χάλασαν νομισματα ε' άντιγραφέντα εν τή έσωτερική τούτη πύργη και περί ών δέν ήμίστην ο *επιστατήρας*» άλλ' ο *επιστατήρας* γράφει εν τή συγγράμματι αυτού Περιγραφή των στηνών Πικρασών σελ. 76-77 τάδε: «ταύτας (τάς πλίνθους των κύρρων) κατασκεύασαν έπίσης μετά πολλής σπουδής» διότι εν αούταις εδρομεν και σπύδμας και νομισματα και πολλά τμήματα άργείων κτλ.»

Ένταύτως όμως ειπείν τό βιβλίον του κ. Περ. Χ. 'Αποστολίδου διακρίνει ελαφρής ένθουσιασμός ύπέρ των άρχαίων και ούχι ή τυχεύσα καλλιέπεια.

Εν Βόλω Μάρτιος 1912

Ο επιστατήρας
Α. Σ. ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

ΕΝ Πειραιεϊ γνωμένων έργων εν τή προαυλίω της Σχολής των Ναυτικών άρκιων ευρέθη εν τή άρχαίη αυτού θέσει άρχαίος *θρος*, δηλαδή λιθίνη στήλη ύψ. 1.50 περίπου και πλάτους περίπου 0.40, ήτις έχρησίμευε, τοποθετούμένη επί του άρκου γηπέδου τινός ως ένδειξις των όρίων τούτου. Επί του εύρεθέντος όρου εινε κεραμαγμένη διά γραμμάτων των άρχων του 7ου αιώτος ή επιγραφή

Λεσχέον δεμοσίων πόρος

δηλαδή ύρος δημοσίων λεσχών, ή ύρος λεσχών προσομιζόμενων διά τους *δεμοσίους*.

Πρός Β της έκκλησίας των άγιων 'Ασωμάτων επί της γωνίας εις ήν καταλήγουσιν αί όδοι Σαρρή και Απακινιώτου, προς την όδον Σαρρή εν τή ύπογειή του παντοπωλείου 'Ροφτοδήμου άνεκαλύφθη τοίχος άρχαίος εκ δύο σειρών μεγάλων Πορολίδων διευθυνώμενος προς ΒΑ. Παρά των τοίχων τούτων, ανατολικώς, έκάνη μέρος άρχαίου ιδρυμαγίου άποτελουμένου εκ μεγάλων κεραμίδων τεθειμένων ούτως ώστε να άποτελίσαν είδος μεγάλου τριγωνικού όχητος. Η όψις του τοίχου, όστις δυνατόν εινε να προέρχεται εκ των θεμελίων κτιρίου τινός δέν προδίδει μεγάλην άρχαιότητα, ούδ' ήτο ούτως μετά πολλής έπιμελείας έκτισμένος.

Άγορασθέν κατατέθη εις τό 'Εθνικόν Μουσείον εν περιέκτον μικρόν έπιτύμβιον άνάγκυρον. Εινε μικρά στήλη μετ' άστυματίου ύπέρ του όποιον διά γραμμάτων ρωμαϊκών χρόνων τό όνομα.

Παράνομος Έθνομολόγος.

Επί της στήλης εικονίζεται άνήρ μετά κακοτέχνων χειραγχορηγούντων του προσώπου φέρων χιτόνα φθάνοντα μέχρι των κνημών και μακράν χλαμύδα, όστις σπένδει διά φίλης επί δημόλιου τετραγωνικού βημού πέριξ του όποιου εινε τυλιγμένος όψις.

Κατασχεθέν επί 'Ελληνικού άστυπλοίου εν Τεργέστη, όπου έφράκετο να έξαχθή, εύρίσκειται ήδη εν τή 'Εθνική Μουσική όρασιον έπιτύμβιον άνάγκυρον του αιώτος παριστών ναύσταυρον φέρωντα μικρόν λιμάτιον και κρατούντα εν τή άριστερή κύρρον εν τή δεξιά, ήτις εινε άπεσπασμένη ειχεν άλλο τιπράγμα, τό όποιον προσέφερεν εις κυνάριον περδον προς αυτόν. Άνωθεν του άναγκύρου υπάρχει ή επιγραφή

Χαρίεως Άλαιοεύς.

Κ.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Τό 'Ελληνικόν Κοννέντετο

ΗΤΑΝ ή τελευταία συναντία αυτού του χειμώτος, με έργα Ρώσων συνθετών. Με την συνειθισμένη τους ευνοειδήσιαν, που φανερόναι ένα μέγα μέρος της καλλιτεχνικότητας των πάντε συμπαιδικών μας 'Ελλήνων, έδίδεσαν όλο τό πρόγραμμα. Δέν ήμπορει, παρά σύμφωνα με τις αναλυτικές σημειώσεις του προγράμματος, να εινε και ή γνώμη του άκροατού. Ότι στο πρώτον σεξτέτο του Γκλίνκα βλέπει κανείς μίαν μεγάλην μίμηση Ιταλικής σχολής. Τό *andante* του εινε γλυκύτατο, μελωδικό, μά έχει πάρη τό βάπτισμα στα παθητικά νερά των Ιταλικών μουσικών έμπνεύσεων. Ύστερα από την καλήν αυτήν σύνθεσιν, που περισσότερο παρουσιάζει τον ρωσσικόν χαρακτήρα με τό τελευταίον της μέρος, τέσσαρα έγχορδα όργανα έπαιξαν την σύντομην μελωδίαν, «*Chant sans paroles*». Εκεί ακουάθηκε ένα χαριτωμένο μοτιβίκι, περίεργον κάπως, με την διπλήν έκφρασιν του πόνου και της χαράς. Αλλά πού ρωσσικόν έργον, και ως φόρμα, και ως ήχος, και ως ρυθμός, και ως έπίδειξις άκόμα, — ήταν «une fuite slave». Αληθινά έβλεπε κανείς τους Σλαύους να γλεντούν, να κάνουν θόρυβον, — τους Σλαύους που τό χιόνι του τόπου των και ή συνήθεια του άλκόλ για την ξεσασιά του κορμιού, τους έχει δώση την έξιν μιάς κρύας κολυθόρυβης χαράς.

Έξαιρετικά εύμορρη και πρωτότυπη ήταν ή τελευταία σύνθεσις του Ρουμπινστέιν εις ένα άρκετά μεγάλο μέρος. Ύστερα από τις άλλες, που έφάνηκαν και που ήταν οι άρχές μιάς καταργασίας του μουσικού πνεύματος, έσημειώθηκε στην αντίληψη όσων

ο πρώτος βλαστός της έξευγενήσεως. Η φόρμα πού εγένετο χαλακωμένη, πού τοπικά διαχωριμένη, όμως από νοήν που αίσθανήκε μίαν άνάγκην έξελίξεως, και πού έπροχώρησε. Δέν έπαρόεξα, ούτε η' ένδιαφέρει άλς ο Ρουμπινστέιν έργάσθηκε προτιθέμενος ετε άργότερα από τον Γκλίνκα κι' από τους άλλους. Αιτός έδωκε τον πρωτοτυπότερον τόνον κι' αυτές έρχεται πρώτος στην σειράν των Ρώσων μουσικωθεμελιωτών. Πότε ο κόσμος ένδιαφέρθηκεν για τις χρονολογίες — τά άσήμαντα αυτά νύμερη μέσα στο γιγάντιο πηθάρι που εινε στίβασμένοι οι αιώνες της διάφρεως. Ένδιαφέρθηκεν όμως πάντα ο κόσμος του μέλλοντος για τις διάνοιες, που έστησαν στο χάος κι' ένα φινός, και κατανώλισαν την ζωή τους στο πώς να φυλάσσον δόλοχρησι μέσα σ' αυτήν την σπύδα, για να φέργουν «έσσει» τον έναν δρόμον που άξίζει μέσα στους πολλούς, — της ήρεμής.

Γιά τό 'Ελληνικόν Κοννέντετο που έτέλειωσε την σημαντικήν του δουλειάν αυτού του χειμώτος, ένας θαυμασμός αβδόμητος έρχεται στα χείλη μου, — ότι πάντα άνθρωποι της ίδιας τέχνης, άγαπήθηκαν, έσπρίσθησαν άλλήλους εύαγγελικά, κι' έννοσαν τις δυνάμεις τους όλης για έξανθρωπιστικήν διδασκαλίαν, — μέσα στην 'Ελλάδα.

Η περιόδετα της 'Ελπίδος Καλογεροπούλου με τον Κορτό.

ΤΑ φύλλα του παρισινού «*Monde Musical*» έχονται όλο με πληροφορίες για τό ταξίδι της 'Ελληνίδος Καλιτέχνιδος, σαορπίζοντας τιμημένο και θεμελιωμένο πού ατερεά τό όνομά της στα τέσσαρα μέρη του πάσιου.

Ο μεγάλος πιανίστας Έρνέστος Κορτό, καθηγητής του 'Ψδελου Παρισίων και ή 'Ελπίς Καλογεροπούλου κάνουν μαζί τον κύκλον της Εύρώπης. Φίλος της και θαυμαστής της από την στιγμήν της λαμπράς της εμφανίσεως ο Κορτό, — έήτησε την συνεργασίαν της πριν άκόμα φύγη από την 'Ελλάδα για την έξακολούθησιν του ταξιδιού της. Όμως ή Καλογεροπούλου, καλεσμένη από πριν για όλον τον χειμώνα, να τραγουδήση στα διάφορα μουσικά κέντρα, δέν είχε πού καιρόν να διαθέσθι κι' έτσι έκινδύνει να ναυαγήσθι ή περιόδετα του καλλιτέχνου — που δέν ήθελε να κάμη με καμιάν άλλην άρτία την περιόδειαν του. Έπαρόε στην ματαίωσι του ταξιδιού ένός αληθινού φίλου της, ή Σπεράντζα Καλό άποφασίζει να έργασθι διπλά, να έντείνη περισσότερο τά νεύρα, και να οικονομήσθι ήμέρες, πακνώνοντας τις συναντίες της.

Τήν στιγμήν που σημειώνω με χαράν και υπεργράνεια αυτές τις γραμμές, κρατώ στα χέρια μου τό πρόγραμμα των δύο Καλλιτεχνών, — μιάς συναντίας που έδωκαν στο Τούρ, για την έκατονταετηρίδα του Αιστ. Ό,τι έγρανε εκείνην την βραδυάν καταντά να φαίνεται παρρηθι έντιμυχίας. Ο κόσμος που είχε στίβαχθι στην σάλαν Brinet, μεθυμένος από την πνευματικήν άπύλασιν, πετούσε προς τους καλλιτέχνας μανόλια, καπέλα, άνθιδέσμες, — ό,τι κρατούσε ο καθένας. Έτσι έξηκολούθησαν όλο τό ταξίδι των Καλλιτεχνών, που ως σήμερα έχουν διδάξθι στο Αβινιόν, στο Ρονέν, στις Βρυξέλλας, στην Αίλλην, την Μασσαλίαν, τό Αριστερδάμ. Στην τελευταίαν πόλιν, την φωτισμένην πρωτεύουσιν της Όλλανδίας, ή 'Ελπίς Καλογεροπούλου είχε έναν από τους μεγαλυτέρους θριάμβους της καλλιτεχνικής της ζωής, που την άποτελούν λίγα χρόνια γιατί εινε πολύ νέα, μά άφθογες στιγμές μεσορραυημάτων. Η πλουσία φύκη και πνευματική και ανθρωπίνη άκόμα άτμοσφαιρα της 'Ελληνίδος Καλλιτέχνιδος εινε αίσθητή παντού, και ξεύρει να άρμονίζεται με την

αντίληψιν των ανθρώπων, κάθε έθνους και κάθε πνευματικότητας.

Άνταποκρίτης από την Μασσαλίαν γράφει στον «*Μουσικόν Κόσμον*» της 30ής Μαρτίου για την Καλογεροπούλου:

«... Έρεται ή Δις Σπεράντζα Καλό, μά άουτός με την φωνήν άπείρους όράσιων, ή όποία έταμε μεγάλην και βαθείαν έντύπωσιν».

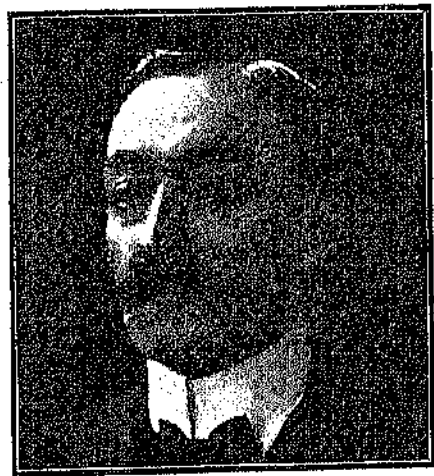
Και άλλος άνταποκρίτης από τό Ρονέν γράφει στο ίδιο φύλλον:

«... Η δεσποινίς Σπεράντζα Καλό έλαβε την μεγαλυτέραν μερίδα από τά χειροκροτήματα, που δέν έπαισαν στα διάστημα της έσπερίδος αυτής. Έξαιρετικά και πάλιν την μουσικήν ήθιστογραφίαν της, την στερεάν φωνήν της, και την φλόγα με την όποιαν ήμνησε τις δέκας μελωδίας του Αιστ».

Ύστερα από τό άνεπιρύκτατον εγκώμιον της άστυργάτας μουσικής καλλιγής των Παρισίων, για την άξιαν της Καλογεροπούλου, δέν μένει στην 'Ελλάδα παρά να στείλθι στο ξενιτεμένο παιδί της, που άνεγνωρίσθι στον άγώνα της καλλιτεχνικής ευρωπαϊκής έκκρασισης, εύχες, εύχες άτελείωτες. Από κάθε τέτοιο δικαίό παιδί της έξαρτάται τό όνομά της έξω, στο πλατύ πέλαγος της μεγάλης και βαθείας ζωής.

Έρνέστος Φανέλλι

ΗΜΕΡΑ με την ήμεραν ή ζωή του ανηθέτου άνασκαφέυται με πού περιέργειαν από τούς άλλους συμπαιρώτας του, που στο άτομύν του ένγνώρισαν μίαν μεγαλοφυΐαν. Και οι λεπτομέρειες που φανερόνυνται σ' αυτό τό άνασκαφέναι εινε ήλιφερές, τόσο ήλιφερές, ώστε κανείς άπορεί πώς κατόρθωσε να ζήσθι αούτος

ΕΡΝΕΣΤΟΣ ΦΑΝΕΛΛΙ

ο άνθρωπος ως σήμερα. Φύσις δημιουργική, είχε σπερηθι και αούτης της εύτυχίας, να συνθέτθι έδω και δέκα όντό χρόνια. Τόση ήτο ή άκαταστασία και ή άθλιότης της ζωής του. Και από Ποιητής, είχε καταντήσθι ένας έξευτελισμένος έργατικός, που από τά μεσάνυχτα έφφορσε τό κόκκινο φράζο του κατό de Paris και έδούλενε ως την αύγήν, μέσα στην θόρυβον αυτού του κονσέρτου.

Πολλές φορές έπετήθη την γυναίκα του και τά δύο

των παιδιών εξ αιτίας τέτοιων ταπεινών γεγονότων. Και η ιστορία του περιλάμβανε το, βεβαιώνει ότι την δευτέρα φοράν από τότεν εις το 'Υψιστον των Παρισίων να αποδώσει άριστον, — έξέτασε από το 'Αδελφόν του. Όμως γρήγορα είδαν ότι δεν είχε να μίσην τίποτε περισσότερο εκεί, και άπεραιώθη μόνος του, με την άκρίβειαν να εξακολουθήσει σπουδάζει από μεγάλα έργα των κλασσικών συνθετών. Ώς από έφθισσε το χειρόγραφο των Συμφωνικών Πινάκων του ως την αντίληψιν του καλού Περγέν.

Ο 'Ερνέστος Φινέλλι έχει πολλά έργα, και μεγάλης συνθετικής αξίας τα περισσότερα. Ώς τώρα έχουν διαβασθή ή Σουίτα «Kahelaisienne», ο έρμώδης, ο τράμας του ήλιου, 4 φωνές συνθέσεις δι' όρχήστραν και μερικά άλλα, λιγότερο σημαντικά.

Η φρεσγυμία του χωρίς την ύψηλν έκφρασιν, με το τραγικόν αδύνατον ανθρώπου που έσθθη ανάξια από άπύριαν της ζωής.

ΕΙ. Π. Α.

ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Ο Γκρέκο και ο Μωρίς Μπαρρές

ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΗΣ περιπαθής ο κ. Μωρίς Μπαρρές ύστερ' από το Voyage de Sparte και τον μεγαλειώδη επιτάφιον της Βενετίας δημοσιεύει τώρα τόμον άριστερωμένον εις τον Θεοτοκόπουλον, τον γίγαντα ζωγράφον γνωστόν με τ' όνομα Γκρέκο. Τό νέον έργον του Γάλλου 'Ακαδημαϊκού δεν εινε απλή βιογραφία και τεχνολογική μελέτη. Ο Μωρίς Μπαρρές έδεδεσμευσε εις όφους άριστοτικά ύποβλητικόν τας διανοητικές και αισθητικές άπολαύσεις που του έχρισε η παλέτα του Γκρέκο. Οι βιογράφοι του Θεοτοκόπουλου βεβαιώνουν ότι έγεννήθη μεταξύ του 1545 και του 1550 εις την Κρήτην. Νεώτατος είσδύει εις τα μυστικά της ζωγραφικής ώδηγημένος από τον Τισσιάνον. «Τό πρώτο δοκουμενόν, γράφει ο κ. Μπαρρές, που έχομε διά τον μυστηριώδη αυτόν καλλιτέχνην εινε ένα γράμμα, όπου ο γέρον επισημάνειν Τζούλιο Κλόβιο, ξένος και αυτός (άλληματικής καταγωγής) ζητεί από τον Καρδινάλιον 'Αλέξανδρον Φαρνέζε να παραχωρήση διαμέρισμα του εις Ρώμην μεγάρου του «εις ένα νέον Κρητικόν, μισήτην του Τισσιάνου και καλόν ζωγράφον». Εις τό παλάτι του Φαρνέζε ο Θεοτοκόπουλος έξοργώρισε μερικά έργα έπηρεασμένα από την σχολήν του Τισσιάνου, του Τιντορέτου, του Πάλλα. Άλλα ή Ρώμη υπέφερε από υπεραφθονίαν ζωγράφων. Ο Γκρέκο άπεράσισε να ζητήσει έργασίαν άλλου» και κατά τό 1575 έπήγε εις τό Τολέδο.

Δεν πιστεύομε άληθινά να μās έδόθη έως τώρα ποιητικότερα περιγραφή του Τολέδου από αυτήν που έχρισε ο Μωρίς Μπαρρές. Η παλαιά Ισπανική πόλις, ή ύψώνουσα εις έκκλησίας της και τα μυσσερειωμένα παλάτια της επάνω εις τους λευκούς βράχους, ή μυστικοπαθής και ασημένια καθολική, φαίνεται μικρήν και γραμική άνάστασι από τις μαγευτικές γραμμές του Γάλλου προσκηνητού. Τόν περιεκαλουόμην εύλαβείς, όσον και εκείνος, εις τας έκδρομάς που επιχειρεί προσπαθών ν' άνεκαλύψη τά έργα του Γκρέκο. Αυτό άλλοιμονο, εις την Ισπανίαν οι εικόνες του μεγάλου ζωγράφου του μεσαιωνικού Τολέδου δεν εδρίσκονται τόσον εύκολα, όσον θα έδικαιούτο κανείς να υποθέσθ.

Εξάμην από την βαθεία χαοδία όπου ο Τίγγος κυλά το αιρινωτό του κύμα, ή έκκλησία του Σάντο Τόμε ύψώνει ένα πρόγον από φλογισμένα κεραμείδια, διακοσμημένον με άρσινικά ταξωτά σχήματα και με βερνικωμένους σούλους. Εινε έν από εκείνα τα τζαμιά,

τά μεταμορφωμένα εις έκκλησίες, τα όποια μās κάμουν να θυμούμεθα ότι μια μουσουλμανική ψυχή εινε αλχημωτισμένη εις τα θεμέλια του Τολέδου». Μέσα εις την έκκλησίαν του Σάντο Τομέ εινε στεγασμένη μια από τας έκκλησιαστικώτερας συνθέσεις του Γκρέκο, ή περίφημη «Κηδεία του κόμητος ντ' Οργκάς». Εις τό κάτω μέρος της εικόνας θεαλιστική άναπαράστασις της κηδείας. Εις τό επάνω, ή ψυχή του νεκρού γίνεται δεκτή εις τους ουρανούς...

Σόλημνς χαρακτηριστική της μεγαλοφυίας του Θεοτοκόπουλου. Ο πραγματικός κόσμος — εδγενείς Ισπανοί, άρχιερείς με τα πλούσια ηνλοκενημένα ράσα των, καλόγεροι μαυροοροσώδεις και εις τό κέντρον ο ντ' Οργκάς νεκρός — και τό υπερπέραν με στρατιάς άγγέλων και άγιών άπασχολούν εξ ίσου την διάνοιαν του Γκρέκο. Απτή ή διαμονία δύναμις του δραματισμού έγέννησε την φήμην ότι ο ζωγράφος εινε τρελλός. «Demente!» τον άποκαλούν ακόμη και σήμερα οι φύλακες οι επιστατοδύντες την έκκλησίαν του Σάν Τομέ. Και άλλοι με νούν περισσότερον άσκημένον, με λόγια ήλιώτερον άνελαβή έξέφρασαν την αυτήν περίπου γνώμην. «Δι' έμένα, γράφει ο κ. Μπαρρές, εδδής από την πρώτην αυτήν επικοινωνίαν, ήσθάνθη» ότι εθρόσκειαι εμμέρος εις μιαν ψυχρήν δυνατήν και μοναδικήν, την όποιαν εινε λογικόν ν' άντιμύσση κανείς με βλέμμα άμφιβολον, άλλ' ακόμη λογικώτερον ν' άκούη προσεκτικά. Όμοιωσάθ ότι άκουσα προσεκτικά τους μυστικιστάς θύμους που ύψώνει με κατάνυξιν ή ψυχή του Γκρέκο. Ο ίσχυός και προμήρης Καρδινάλιος Γκασπάρ ντ' Εκουρδόνκα, ο άδιστηρό ζωγραφισμένος από τον Θεοτοκόπουλον έσγινε κέημα της μνήμης μου όριστικόν, εδδής ως είδον τό έργον εις την National Gallery του Λονδίνου. Εις δέ τό Λονδρόν μου έτυχε να έφρεθώ σχεδόν άσυνειδήτως έμπρός εις τον Έσταυρωμένον του ίδιου ζωγράφου. Δεν ήξάνω άν ύπήρξε χριστιανός άρεκτά ύπομονητικός διά να μετρήση τους εσταυρωμένους που παρήγαγε ή ζωγραφική. Εινε άσφαλώς μυριάδες, άλλα μέσα εις τό πλήθος αυτό ο Έσταυρωμένος του Γκρέκο ξεχωρίζει. Αεπίτος, ελαφρός όσάν μίσχος λουλουδιού άνταμύεται ο Ίησους εις τον Σταυρόν. Άπληλαγμένος σχεδόν από τό βάρος της σαρκός δεν εκφράζει εις τό πρόσωπόν του καμίας φρικτήν όδύνην. Αύλος, με τό πνεύμα θλιμμένον με τα χέρια τεινόμενα προς τους ουρανούς, νομίζει κανείς ότι εινε έτοιμος να ύψοθ ή προς τό συννεφώδες βάθος από τις σχισμάδες του όποιον γλυστρά έντονον φως. Ο Γκρέκο που άνέβασε την ψυχήν του κόμητος ντ' Οργκάς εις τους ουρανούς, ήμπορούσε να συλλάβη κατ' άλλον τρόπον την σταύρωσιν του Θεανθρώπου; Κάτω από την εικόνα της κηδείας του ντ' Οργκάς μια μαύρη πλάκα φέρει την έπιγραφήν:

«Και άν ελσαι βιαστικός, ο ταξιδιούστη, σταμάτησε μια στιγμή και άκουσε μια παλαιά ιστορία της πόλεως μας, διηγημένη με λίγα λόγια. Ο Δον Γκονζάλο Ρονίς από τό Τολέδο, άρχων της κόμης του Οργκάς, ανώτερος συμβολαιογράφος της Καστίλλης...» Η έπιγραφή δεν εινε τόσον ολιγόλογη όσον ύπόσχεται. Με όρος άφελές μās πληροφορεί ότι ο κόμης ήτον πρότερον χριστιανός και ότι ύπέθανε τό 1312, άφού έφρόντισε να ύπαρξέσθι τους κληρονόμους του, κατόικους του Οργκάς, να προσφέρουν εις τον ναόν του Σάν Τομέ έτησίαν συνδρομήν άποτελομένην, από δύο πρόβια, δεκαέξ κοτόπιπια, δύο άσκιά κρασί, δύο πορτώματα ξύλα και δακτύλους-νομίσματα από τα όνομαζόμενα μουραβετί. Έπί διακόσια πενήντα σχεδόν χρόνια οι κάτοικοι του Οργκάς υπήκουσαν εις τον όρον της διαθήκης. Έπί τέλους όμως άρχισαν

να λησμονούν κάπως την πατριαρχικήν αυτήν συνδρομήν. Άλλά ο τότε έφημέριος δεν έχρισε κάσταν. Έκίνησε διαην, την έκέρδισε και εις άνάμνησιν του γεγονότος αυτού παρηγγέλλη ή εικόνα της κηδείας του κόμητος ντ' Οργκάς εις τον Θεοτοκόπουλον.

«Από μιαν χρηματικήν διαφοράν, από μιαν ιστορίαν πενταράν έβγήκε ή έμμενουμενή αυτή σελίς, σημειώνει ο Μπαρρές. Ο δύναμις της ψυχής ενός καλλιτέχνου που ξαναστοχάζεται και μεταμορφώνει ένα θέμα!... Από τό περιβύλλον των πεζών αυτών δικαιόβων ή καρδιά του ύψώνεται διά να διακονήσθ ένα ίσχυόν άνέκδοτον».

Δημοσιογραφική άνάγκη με έφερε τελευταία εις τό γραφείον όπου ο κ. Μωρίς Μπαρρές δέχεται τους έκλογείς του. Στην καρδιά του Παρισιού, σ' ένα στενό και κακοστρομμένον δρόμο γειτονεύονται με την Μεγάλην Άγορά έχει εγκαταστήσθι τις βιοτικές άσχαλίες του. Εις τον προθάλαμον όπου περιμένει άλλες στιγμές, ένας ψηφοφόρος με φρυγανισιδή ψαρά γένεια και πλατύ έπαναστατημένον κολάρο, με τό καπέλο στο κεφάλι και τό πανταλόνι άγνώριστον από τη λίσση διαμαρτύρεται έναντίον της καταστάσεως. Άλλος όμοιος φάσος άνδρώπος τον άντικρούει. Τρίτος με ύφος νοικοκύρη άναγγέλλει εις τον γραμματέα ότι θέλει να ιδή τον κύριο βουλευτή» διά τό ζήτημα του άρθρου... και ξεροφυρίζει έναν άρσινόν που έφρόντισα να λησμονήσω.

Ο κ. Μπαρρές άκούει με θαυμαστήν ύπομονήν τα πέλολογήματα αυτών των ανθρώπων. Ψηλός, άδύνατος, με την φρεσγυμία κομψισμένη και τό βλέμμα βαθύ εκφράζει την γνώμη του για δι' αυτά τα ζητήματα με τα όποια τον άπασχολούν οι έκλογείς του. Και ένθ τον έβλεπα ψυχρόν και προσηνή συγχρόνως έσουλλογίζομην την φράσιν που ο ίδιος έχρισε για τον Γκρέκο. «Ο δύναμις της ψυχής του καλλιτέχνου!... Από τό περιβύλλον των πεζών αυτών δικολάβων ή καρδιά του ύψώνεται διά να διακονήσθ ένα ίσχυόν άνέκδοτον».

Και άλήθεια, πώς μεταμορφώνει τα θέματα ο Μπαρρές και πώς τα εξαγνίζει ή τέχνη του. Η μικροπολιτική που θα ίσχυεότανε ένα κοινόν άνθρωπον, έμάνει θύμους έθνικής ένεργείας εις τον Μπαρρές, σελίδες λυρικής έπιστροφής εις τις παρδόσεις του γαλλικού λαού. Έποτε τό πεζόν, έποτε τό ένθωμίζον τον όχλον εις τό έργον του συγγενέως αυτόν που θεωρείται πάντως ως ο πλέον άριστοκρατικός και αυθεντός ως ο μεγαλύτερος της σημερινής Γαλλίας.

Α. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ

ΞΕΝΑΙ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ

James Carleton Young

ΣΑΣ παρουσιάζω τον ξένον μας αυτόν των ήμερών. Τζάιμς Κάρλετον Γιούνκ, βασιλεύς του βιβλίου. Έτσι τον άνόμισαν. Βασιλέα. Στην Άμερικη ο τίτλος αυτός άνήκει σε κάθε παλίνην, που θα φθάση σε μια πολύ ψηλή κορυφή. Τα σαλοπάτια που θα πατήση για ν' άνέρθ, ειναι στερεωμένα με δαλλάρια. Στερεά δηλαδή άρεκτά, όσο τοδύλαχιστον θα ύπάρξη νόμος που τα προστατεύει. Ο κ. Γιούνκ θεμελιώνει άπάλειστα τη σάλα του βασιλείου του και με μιαν άραία κ' εδγενική εργασία. Σπαταλά χωρίς φειδώ να κόμη μια βιβλιοθήκη διεθνή, από τα καλύτερα έργα όλου του κόσμου, και να την δωρήσθ επείτα στην πατρίδα του. Ο βασιλικός τίτλος δεν του ένέπνευσε καμίας ύπεροφίας. Του άρέσει, άλήθεια, και τον δέχεται μ' εύχαρίστησι γιατί έχει ή συναίσθησι της έμορφίας του

JAMES CARLETON YOUNG

έργου του. Όμως σε καθιστά, σταύς τρόπους, στην όμυλία του, στη σκέψη άπομένη ο έκλεκτός σούλεκτής που θέλει, όχι να επιδείξθ με τό μέσον αυτό τα έκατομμύρια του, άλλα να ικανοποιήσθ μιαν όρασίαν έμάνουσι.

Στάς Άθήνας, από δεκαοκτώ έτών, ένα άιτάγμα του Γιουνίου, μέσα σ' ένα άνειροσκόλημα πάνω στην Άκρόπολι, συνέλαβε πρώτα πρώτα την ιδέα να ιδρύσθ μια τέτοιη βιβλιοθήκη. Από τότε στη σκέψη αυτή άφιέρωσε την ζωήν του. Έβάδισε μεθοδικά. Παντού έχει φίλους προσωπικούς που έγνώρισε από αυγά του ταξίδια: ποιητάς, συγγραφείς, καλλιτέχνες, πολιτευτάς, κυρίως. Τό έπτελειόν αυτό των φίλων διευθίνει τό δύσκολο έργον που άνέλαβε. Από καθέτιαν ζητεί κατάλογον των καλύτερων συγγραμμάτων του τόπου. Τα δελτία αυτά τα παραβιάζει, τα ξεκιθαρίζει και άσφαρίζει αναλόγως των ήρήσων που θα πάρη κάθε συγγραφέας. Αύτά τα βιβλία προτιμά να χωρήσθ στην βιβλιοθήκη που θα δωρήσθ στους συμπατίες του.

Κ. Μ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΕΛΙΣ

ΚΑΤΑ πολιτών άπαράβατον συνήθειαν, άμέσως μετά την έκαύθιον των βουλευτικών έκλογών τίθενται εις κυκλοφορίαν και έκακολουθητικές διάφοροι αστυνομανείς ή άφελείς διαδόσεις — όσον άφορρά τα πολιτικά ήμυν πράγματα — οι όποια άποτελούν την λεγομένην πολιτικήν κατάσταση. Ειναι ή πολιτική αυτή κατάσταση ή άπαράβατος τροφή, που θα προσφέρουν καθημερινώς οι έφημερίδες εις τό έπλησιν κοινόν, και διά τοδύτο πρέπει να έξμενέθ ή όπως όποιος.

Έπί άρεκτάς τώρα ήμέρας, έν μέρος των διαδόσεων αυτών διά την πολιτικήν κατάστασην, στρέφεται εις την μεταρρυθμίσιν του Υπουργείου και άλλων γινωρίζων και λέγονν κάτι δι' αυτήν, έκτός της Κυβερνήσεως, ή όποιη, σοφός πράττισται, δεν λέγει τίποτε. Η άλλη θεία όμως ειναι ότι ύπάρχει κάποια βλάβη, επάνω εις την όποιαν στηρίζονται οι διαδόσεις αυτές: Η παθινή δηλαδή μετάβασις έντός άλλου του κ. ύπουργού των Έξωτερικών εις την έν Κωνσταντινουπόλει θέσιν του

ως προσβλεπόμενους τῆς ἑλλάδος, καὶ συνεπῶς ἡ κρίσις μὴ ἀποφυγῆς ἐξ ἑσθίας, διὰ τὴν κατάληξιν τῆς διότις ὑπάρχοντες ἀρκετοὶ μνηστέρες. Ἡ ἀποχώρησις τοῦ κ. Γρηγορίου θὰ ἐπιφέρει μετακινήσιν τῶν ἄλλων Ὑπουργῶν καὶ ἀνεγκρισταὶν συμπληρώσιν τοῦ Ὑπουργείου. Κατὰς ἑκαστὸν τοιοῦτον διεκδικεῖται ἀκόμη, ὅτι θὰ παρατηρηθῇ καὶ ἡ ὑποχώρησις τῆς ἑθνικῆς Οὐανομίας κ. Ἐμ. Μπαρτζώλης. Ἡ διδασκαλία ἀδυνατίζει βελτιώνεται, ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον. Ἀλλ' ἂν πραγματοποιηθῇ, τὸ πρῶτον θὰ εἶναι πολὺ λυσιτερόν, διότι ὁ κ. Μπαρτζώλης εἶναι ὁ ὑποκρινόμενος τῶν ἔργων, ὅστις εἶχε τὴν δύναμιν καὶ τὴν θέλησιν νὰ ἐργασθῇ τὸσον ἀπορροῦστος καὶ τὸσον σφοδρῶς διὰ τὴν ἐνίσχυσιν μερῶν πλουτοκρατορικῶν δυνάμεων τῆς χώρας. Μετὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς παρατηρήσεως τοῦ κ. Μπαρτζώλη — ποῦ τίποτε δὲν τὴν ἐπιβεβαιώνει ἐξ ὧς τώρα — ὁ ἀσυνέπῳς τῶν ἐπιδόσεων μνηστήρων τοῦ ὑπουργικοῦ χαρτοφυλακίου ὁ ἀσυνέπῳς, καὶ φυσικὰ ἡ προτίμησις τῶν μὲν θὰ ἐπιφέρει τὴν μὴν τῶν δέ. Ἀλλὰ πλέον τούτου, οὐδὲν ἄλλο θὰ γίνῃ. Ἡ αἴξις τῶν κυβερνητικῶν πραγμάτων δὲν θὰ διαταραχθῇ. Ὁ κ. Βενιζέλος, ποῦ γνωρίζει νὰ διευθύνῃ τὸσον ἐπιδόσεις τοῦς συνεργάτας του, θὰ ἀποδιδῶναι ἄλλως, ὅτι αἱ φιλοδοξίαι πρέπει νὰ ὑποχωρήσιν πρὸς τῆς ἰδέας τῆς συνεργασίας μετὰ τῶν ἄλλων ἀντιπροσώπων τῶν φίλων τῆς Κυβερνήσεως, καὶ τὰ πρῶτα θὰ ἐκταλῶνται εἰς τὸν κινητικὸν δρόμον τῶν. Ἐχομεν ἤδη πολλαπλὰ ἀποδείξεις τῆς θέλησος καὶ τῆς τῆς τοῦ κ. Βενιζέλου εἰς τὸ νὰ διευθύνῃ τὸ ὅλον τὸ κράτος, καὶ συνεπῶς ὅλα αἱ διδασκαλίες περὶ συσχετισμοῦ θέσεως τῆς Κυβερνήσεως μετὰ τὴν ὑπουργικὴν μεταρρυθμίαν, δὲν ἐγκλείουν καμίας σοβαρότητος.

Συμβαίνει καὶ εἶναι ἡ διδασκαλία διὰ τὴν ἀναβολὴν τῆς συγκλήσεως τῆς Βουλῆς ἐνεκα τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος. Εἰς αὐτὴν πρέπει νὰ δώσῃ κανεὶς προσοχήν, ὅχι διότι εἶναι ἀληθὴς, ἀλλὰ διότι παρουσιάζει καί ποιναν σημεῖον, δυνάμενον νὰ τὴν ἐπιβληθῇ. Οἱ Κρήτες βουλευταὶ, καθ' ὅλα τὰ ἔτος τώρα φωνάζοντες, ἔχουν σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ ἐλθῶν εἰς Ἀθήνας διὰ νὰ παρακαλέσῃν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κοινοβούλιον. Ἡ πραγματοποίησις ὅμως τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς ἀντιβαίνει εἰς τὴν θέλησιν τῶν Ἀντιπροσώπων καὶ θὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς τὴν Τουρκίαν διὰ προκλήσεις πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ποῦ δὲν θὰ περιορισθῶν μόνον εἰς λόγους. Ἐνεκα τούτου λοιπὸν φαίνεται ἐπιβεβλημένη ἡ ἀναβολὴ τῆς συγκλήσεως τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς μέχρις ὅταν ἐξομαλυνθῇ καί ποιναν ἡ Κρητικὴ ὑπόθεσις. Ἀλλὰ τὸ σημεῖον τῆς ἐξομαλύνσεως δὲν διαφαίνεται ποῦθεν, ἐφ' ὅσον αἱ προτάσεις Ἀντιπροσώπων δὲν δεικνύουν τοιαύτην πρόθεσιν. Οὐδὲ εἶναι ἀμφοτερόσημον τὸ γεγονός, ὅτι τὴν Κυβέρνησιν ἀπασχολεῖ σήμερον σοβαρότατα τὸ ζήτημα τῆς καθόδου τῶν Κρητῶν βουλευτῶν.

Ἡ Ἑλληνικὴ Βουλὴ ἀναγκαστικῶς πρέπει νὰ συνέλθῃ κατὰ τὴν προθεσμίαν τοῦ νόμου ἡμέραν, καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ πιθανὴ ἡ ἀναβολὴ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς. Οὕτω δὲ τὰ πρῶτα περιττεύονται μετὰ τὸ σημεῖον ἰκανοῦ νὰ ἐμβάλῃ ἀνεργίας. Καὶ γεννᾶται ἐνδεῶς τὸ ζήτημα: Ἄν τὸ συμφέρον τοῦ Κράτους καὶ τὸ συμφέρον τῆς Κρητικῆς ὑποθέσεως ἐπιβάλλουν τὴν ἀναβολὴν ἢ τὴν Κυβέρνησις θὰ περιδῇ τὸν νόμον;

Μετὰ ὅλα ταῦτα ὅμως ἡ Κυβέρνησις δὲν φαίνεται ἀνησυχουμένη τὸσον διὰ τὸ σημεῖον αὐτὸ τῆς Κρητικῆς ὑποθέσεως, ὅσον θέλοντες νὰ εἴπωσι οἱ κατασκευασταὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως. Ἐχομεν ἄλλως τε τὸ ἐνδοχρυσικόν, ὅτι ὁ κ. Βενιζέλος ποῦ ἡμετέρεσεν ἔως

τώρα νὰ διαχειρισθῇ τὸσον ἐπιδεξιῶς τὸ Κρητικὸν ζήτημα καὶ νὰ παρακάμῃ τοὺς σκοπέλους του, θὰ ἡμπορέσῃ νὰ εὖρῃ — ἂν δὲν τὴν ἔχῃ εὖρῃ καὶ ἀπὸ τώρα — κάποιαν διέξοδον καὶ εἰς τὴν περίστασιν αὐτήν, διέξοδον ποῦ δὲν θὰ ζημιώσῃ τὴν ἑθνικὴν ὑπόθεσιν καὶ θὰ ἐκτρέψῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡσυχῶς τὸ ἀνορθωτικὸν τῆς ἔργον.

ΤΡΙΦΙΛΟΣ

Η ΜΟΔΑ

Τὰ τελευταῖα προεὶνὰ ὑφάσματα εἶνε φασματὰ μετὰ ἀνωμαλίας καὶ ἐλαφροῦς κόμους. Καταλλήλιστα γὰρ ταῖς, μαλακὰ καὶ χωρίς γόμην διὰ νὰ μὴ ζαροῦν. Βέλεια δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ φορεθῶν ἀπὸ τὸν πολὺν κόμον, ποῦ κυνηγᾷ τὰ ἐπιδεικτικὰ ὑφάσματα. Αὐτὰ εἶνε τόσο σεμνὰ, τόσο θαμπὰ, καὶ ἔχουν μίαν ἀθόρυβον ἀπλότητα, ὥστε νὰ στέκῃ ἐπ' αὐτῶν ἓνα πολὺ ἀριστοκρατικὸν βλέμμα. Ἐχομεν τὴν τιμὴν τῶν καλῶν ὑφασμάτων 4-5 δραχμ. τὸν πῆχυν καὶ τὰ ἔχουν φέρῃ πολὺ ὀλίγα κατεστῆματα.

Γιὰ τὸ βελινὺ καὶ γὰρ τὸ βράδυ συνεβιβάζονται πολὺ, μεταξὺ ἐταίμων καὶ γάτες πυκνῶς μετὰ ἐλαφρότατα στήγματα μέσα καὶ πλατεῖς βαθύχρωμες γιρλάντες κάτω καὶ σὺ ἀνοιχτὰ τοῦ λαμποῦ, — γιρλάντες ἀπὸ ζωγραφικῆς, εἴτε ἀπὸ κέντημα τοῦ χειροῦ.

Οἱ καλὲς σεμνῆτες ἐξακολουθοῦν λεπτότατες καὶ ὁμοῖες σὺ χροῖα τῆς φούδας, μετὰ ἐνέματα ἑλληνικά, βυζαντινὰ καὶ ἀραβικά ἀπὸ ἀστυρίτω μετάξι.

Πολὺ εὐγενικὰ μετὰ κάποιον κρημίν τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν ἐπίδειξιν εἶνε καὶ τὰ τιμῶν ἀπὸ μαῖου εἴτε ἀπὸ champagne taffetas.

Θὰ φορεθῶν ἀπὸ τῆς καλλιτεχνικώτερας γυναικὸς ποῦ ἀγαποῦν τὸν συνδυασμὸν τοῦ λουδοῦ μετὰ τῆς ἀπλότητος. Ὅμως πρέπει νὰ γίνονται χωρίς μέσην γιὰ νὰ πέφτῃ κατὰ τὸ μεταξοῦ χωρίς νὰ δαλῇ ὁλόκληρα τῆς γραμμῆς τοῦ σώματος. Καὶ οἱ σεμνῆτες μέσα ἀπὸ τὰ μαῖου ταῖς πρέπει νὰ εἶνε κατάλευκες ἀπὸ μουσελίαν. Γιὰ τὰ ἄλλα μετὰ τὴν διπλὴν σιάν νὰ συμφωνοῦν μετὰ τὴν ἀπόχρωσιν ποῦ κυριαρχεῖ σὺ φρέσκα.

Η ΑΘΗΝΑΙΑ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ — ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ — ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΣΥΖΗΤΕΙΤΑΙ πολὺ καὶ σκανδαλίζει ἐξίσον τοὺς Γερμανικοὺς φιλολογικοὺς κύκλους ἓνα μυθιστόρημα τοῦ Otto Flake, μετοφράσθαι ἀπὸ τοῦς καλύτερους τῆς Γερμανίας. Εἶναι τὸ πρῶτον μυθιστόρημα, ποῦ δημοσιεύει ὁ συγγραφεὺς αὐτὸς μετὰ τὸ πλαστικὸν ὅπως καὶ τὸν πλοῦτον τῆς φρασσεολογίας. Φέρει τὸν τίτλον «Βῆμα πρὸς βῆμα» καὶ εἶναι ἓνα μεγάλο ψυχολογικὸν πρῶτον: τὴν ἀσυνωνίαν καὶ τὴν ἀρμονίαν μετὰ τῶν δύο φύλων. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ μυθιστορήματος, ἡ ὁποία καθορίζει καλῶς καὶ τὴν κυρίαν ἰδέαν του, εἶναι μετὰ λίγα λόγια ἡ ἑξής: Ὁ Ράλλερ, ἓνας ἀνθρώπος πείρας, ποῦ ἔζησεν εἰς τὴν Ἀσπὸν Ἀνατολίαν καὶ ποῦ ἀπὸ τὸν γάμον του μετὰ μίαν Γαλλίδα διετήρησε τὰς ἑξῆς ἐξημενημένους καὶ τὴν ἀνάγκην κάποιου λεπτότητος εἰς τὴν ἐρωτικὴν κίνησιν ἐρωμένην μίαν Γερμανίδα κόρην, ποῦ ἡ φιληθονία τῆς, ἂν καὶ ἀνεκτὰ ζωντα, μόλις ἐξεγείρεται ἢ ἀρμονία τῆς σαρκὸς εἶναι δύσκολος. Ὅταν ἡ κόρη φθάσῃ εἰς πλῆρη ὀριμότητα τότε μόνον θὰ ἐννοήσῃ τὸν ἐραστὴν τῆς. Ἡ συμφωνία δὲν ἐπέλθῃ παρὰ πολὺ βραδέως, διὰ μέσου σκοτεινῶν παρεξηγήσεων, ἐρίδων, κατὰ τὴν διαρκείαν τῶν ὁποίων ὁ ἀνὴρ τρέχει εἰς ἄλλας περιπετείας, μέχρις ὅτου τὰ δύο αὐτὰ ὄντα γίνονται ἰκανὰ ν' ἀποτελέσουν τὸ τέλειον ζευγάρι.

ΚΙΝΕΙ πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ φιλολογικοῦ κόσμου τῆς Ρωσσίας ὁ πρῶτος τόμος τῆς «Ἀλληγογραφίας» τοῦ Α. Τσέχωφ, ποῦ ἐδημοσιεύθη κατ' αὐτὰς εἰς τὸν τόμον αὐτὸν περιλαμβάνονται αἱ ἐπιστολαὶ ποῦ ὁ Τσέχωφ ἔστειλε πρὸς διάφορα πρόσωπα κατὰ τὸ διάστημα 1876-1887, ὅταν ἤρχισεν τὸ φιλολογικὸν τοῦ σταδίου πρὸς τῶν τῶν λατρικῶν του. Αἱ πλέον ἐνδιαφέρουσιν ἐπιστολαὶ εἶναι αἱ ἀπευθυνόμεναι πρὸς τοὺς συγγραφεῖς Κορολέβκιν, Γρηγόροβιτς καὶ ἄλλους καὶ ὅπου βλέπει κανεὶς ἓνα Τσέχωφ πνευματικῶς, μετρίως φρονῶν καὶ ἐκπληκτικῶς ἀπὸ τὴν φιλολογικὴν καὶ χρηματικὴν ἐπιτυχίαν τῶν διηγημάτων του. Βλέπει κανεὶς ἀκόμη τὴν γενναίαν καρδίαν καὶ τὴν βιβλίαν σκέψιν ἐκείνου, ποῦ νέος ἀπέδνησεν εἰς τὰ ἑνὰ πεπτόμενος τὴν πατρίδα του καὶ τὸν λαὸν τῆς.

Εἰς τὸ τελευταῖον τεύχος τοῦ «Mercure de France» ὁ ποιητὴς κ. Henri Thille δημοσιεύει μίαν σειράν ποιημάτων μετὰ τὸν τίτλον «Στροφές», ποῦ τὰ διακρίνει κάποια μοναδικὴ χάρις, μία εὐγενὴς αἰσθητικὴ καὶ χρηματικὴν ἐπιτυχίαν ἀπὸ τὴν φιλολογικὴν καὶ δημοσιεύσιν σὲ πρόχειρη μεταφράσει μίαν ἀπὸ τῶν στροφῶν αὐτῆς:

Ὅταν τὰ γλῶσσά μου χρόνια θὰ περάσουν δίχως πόνο καὶ δὲν θὰ νάμαι γέρος σὺν δρόμου μου τὴν ἄκρην, δὲ θὰ νὰ ὑποφέρω πῶς, ὅμως θὰ νάμαι ὁ ἴσος κίονος σκυμμένους πρὸς τὴ γῆν, ὅπου θὰ κοιμηθῶ γιὰ πάντα.

Δὲ θὰ νὰ ὑποφέρω πῶς. Θάνατος γλυκὺ νὰ λέω: «Χαίρετε» ἑστές ποῦ μ' ἀγαπᾶτε, μὴ με λυπᾶτε. Ἐχὼ τὸ δροῦντο ραβδί μου καὶ τὴν κερνία μου λιμνάδα.

ἢ Εἰκόνα τῆς με καλεῖ καὶ τώρα τὴ βλέπω».

ΑΜΦΙΣΒΗΤΕΙΤΑΙ πολὺ εἰς τὴν Ρωσσίαν ἡ ἐπιτυχία τοῦ πρώτου μεγάλου μυθιστορήματος, τὸ ὁποῖον ἐδημοσίευσεν ὁ κασιγνώστος διηγηματογράφος Λεωνίδας Ἀνδρόγεφ. Τὸ μυθιστόρημα φέρει τὸν τίτλον «Ἀλεξάνδρος» (Sachka) Γεωργίου καὶ ἡ ὑπόθεσις εἶναι παρμένη ἀπὸ τὰ ἐπαναστατικὰ γεγονότα τοῦ 1905-1908, ὅταν διάφοροι ληστικαὶ συμμορίαι ἐλυμαίνοντο τὴν Ρωσσίαν ὑπὸ τὸν πρόσχημα «τὸν ἐκδικητῶν τοῦ λαοῦ».

Εἰς τὰς Βρυξέλλας ἔγιναν τὰ ἐγκαίνια μὴς ἐκδόσεως τοῦ παρόντος τοῦ πλέον ζωοφῶν καλλιτεχνικὸν ἐνδιαφέρον. Ἡ ἐκδοσις αὐτὴ περιλαμβάνει περὶ τὰς δύο χιλιάδας μικρογραφίας, ἀνηκούσας εἰς τὸ παρελθόν, λίαν πολυτίμους καὶ ποῦ ἐξήχθησαν ἀπὸ τὰς Βασιλικὰς συλλογὰς, ἀπὸ τὰ Μουσεία καὶ ἀπὸ τὰς πινακοθήκας τῶν ἐραστῶν ζωγῶν. Αἱ ἐκτιθέμεναι μικρογραφίαι, ποῦ ἀποτυπώνονται τὴν ἱστορίαν τῆς ζωγραφικῆς αὐτῆς τέχνης, εἶναι διηρημέναι εἰς ἐποχὰς καὶ εἶναι δίδον ἀκριβεστέρων ἰδέων τῆς ἐξελίξεως τῆς μικρογραφίας.

Ο ΛΙΓΟΣ ΤΙΧΑ

Σημ. Εἰδικαὶ βιβλιοκρισίαι δημοσιεύονται διὰ τὰ βιβλία, τὸν ὁποῖον δύο ἀντίγραφα στέλλονται εἰς τὴν γραφεῖα μας. Τῶν ἄλλων ἁπλῶς ἀγγέλλεται ἡ ἐκδοσις.

Τὴν 29 Μαρτίου ἡ Κρυταναία τοῦ Πανεπιστημίου ἀνηγόρευσε 71 ἐπιτίμους καθηγητὰς. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἦσαν παρόντες καὶ ἐχειροκροτοῦντο ζωηρῶς.

Ἐγεναν τὰ ἐγκαίνια τῆς Ἀνθ. Πανελληνίου Καλλιτεχνικῆς Ἐκδόσεως τοῦ «Συνδέσμου Ἑλλήνων Καλλιτεχνῶν» εἰς τὸ Ζάππειον. Ἡ ἐκδοσις θὰ διαρκέσῃ ἕως τὰς 5 Μαΐου.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Πανεπιστημίου κ. Σπυρ. Λάμπρος ἐόρτασε τὴν 18 Μαρτίου τὴν 25ετησίαν τῆς καθηγησίας του.

Ἡ ἑθνικὴ ἐορτὴ προσδίδει ἰδιαιτέρων αἰγλῶν. Ἡ παρελάσις τοῦ στρατοῦ ἐνθουσιάζει, μεγαλύνει τὰς ἐλπίδας. Ὁ κ. Βενιζέλος ἀναμφισβήτητος εἰς κάθε βῆμα μετὰ ἀκατάτητον ἐνθουσιασμόν.

Διετίχθη στατιστικὴ τῆς μεταναστεύσεως. Ἡ Κυβέρνησις θέλει νὰ λάβῃ πρόνοιαν διὰ τοὺς Ἑλλήνους ποῦ ἔχουν μεταναστεύσει καὶ ἐκείνους ποῦ θὰ μεταναστεύσουν εἰς τὸ μέλλον.

Τὸ Λύκειον τῶν Ἑλλήνων θὰ καλέσῃ Πανελλήνιον Συνέδριον εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ τὸ ἐρχόμενον ἔτος 1913 κατὰ τὸ Πάσχα.

Ὁ ποιητὴς κ. Ε. Χρ. Ἀθανασιάδης γράφει νέον δράμα γαλλικὰ ὁ «Περικλῆς», τὸ ὁποῖον θὰ παιχθῇ εἰς τὴν Γαλλικὴν Κομφόδιον.

Ὁ ἴδιος ἐκδίδει πολὺ προσεχῶς τόμον ποιημάτων.

Τὰς 25 Μαρτίου ἤρχισαν αἱ ἐορταὶ τῆς 75ετησίδος τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τὸ Συνέδριον τῶν Ἀνατολιστῶν. Ὅλη ἡ πόλις πανηγυρίζει.

Φιλοξενοῦν αἱ Ἀθήναι τὸν γραμματεῦ τοῦ Πατριαρχείου τοῦ Καίρου κ. Δ. Καλλιμάχον, ἓνα ἀπὸ τοῦς λίαν σπουδαίους κληρικῶν ποῦ τιμοῦν τὴν ἐκκλησίαν μας. Μελετητὴς, ἐργατὴς τῆς πέντας ἀκούσας, μετὰ πλάτῃ πνεύματι, μετὰ ἀντίληψιν καὶ βάθος σκέψεως παντοῦ εἶνε γνωστὸς εἰς τὸν κόσμον τῆς πνευματικῆς ἐργασίας. Εἰς τὰς Ἀθήνας ἦλθε ὡς μέλος τοῦ Συνεδρίου.

Ἀπέθανε ὁ Ἰταλὸς ποιητὴς Πάσκοι, ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους ποιητὰς τῆς σημερινῆς Ἰταλίας.

Ἡ Στήλη τῶν Νέων εἰς τὸ ἐρχόμενον φυλλάδιον, ἐπειδὴ λείπει ὁ χρόνος.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἄσματα καὶ Χοροὶ Κυπριακοὶ δι' ἄσμα καὶ κλειδοῦμβλον, ὑπὸ Χρίστου Ἀποστολίδου, Λεμεσὸς Κύπρου, φ. 7.

Ἀστραπὲς καὶ Ἄσματα δράμα Στεφάνου Στάγα. Σάμος, τυπογρ. Ἑλένης Σβορώνου.

Τὸ ποιητικὸν ἔργον τοῦ Κ. Π. Καβάφη ὑπὸ Ροβέρτου Κάμπου. Κάρις.

Υγίεια Δελτίον τοῦ Τμήματος Νοσηλείας καὶ Ὑγιεινῆς τῆς Ἑκδόσεως τῶν Ἑλληνίδων, φυλλάδιον Α', ἐργασιὰ ἐτησίαν φ. 5. φ. 6.

Ἀραχνογεννημένα διηγήματα Πέτρου Νεβάν. Πόλη ἐκδ. «Χρονικῶν», φ. 2.

Ἀντιγόνη Σοφοκλέους, ἔμμ. μετάφρ. Ἀθ. Ι. Παχυρίδου. Τραπεζοῦς, τυπογρ. Σερῶν.

Οἱ Σοῦες δράμα Γ. Βογιατζάκη. Ἀθήναι.

Ὁ «Ἐπιτάφιος» ἀπὸ τῆς Ἀρχαιολογίας, Σπυρίδωνος Παγανέλη. Ἀθήναι.

Spiesen ποιήματα Κώστα Οδράνη. Ἀθήνα φ. 3.

Λαογραφία Δελτίον τῆς ἑλλ. λαογρ. εταιρίας, τόμος γ', τεύχος γ', Ἀθήναι.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ 23^{ΟΥ} ΤΟΜΟΥ

Α.	
Κριτικά σημειώματα :	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
«Εισαγωγή εις την μελέτην των Ξηροπόρων» υπό Α. Φωκά σελ. 181.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
Θεωρίαν θάλασσαν σ. 58.	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Α. Β. Γ.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Πολιτική Σελ. σ. 253.	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Γνωστική Σελ. σ. 28.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
«Η Μόδα», σ. 90, 92, 126, 158, 190, 223, 254, 289, 319, 348.	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
«Δόκιμοι» Ελληνισμοί, σ. 158.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Τὸ ἔργον τῆς Σωτηρίας, σ. 188.	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
«Η Γυναίκα εις τὴν Νοτιοανατολίαν», σ. 189.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
Κοινωνικὰ συνθηκασίαι, σ. 223.	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Α. Σ. ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΥ	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Λαϊκὰ παραμύθια, σ. 29.	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Κριτικά σημειώματα :	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
«Αἱ Παναγιὰ ἑξατάξιμοι διὰ τῶν αἰώνων», Π. Χ. Ἀποστολίδου, σ. 343.	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
ΑΡΙΣΤΙΝΗΠΟΥ	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Αιολέες, σ. 312.	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΥ	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
Κρήνη καὶ Ἑλλάς τρεῖς χιλιετηρίδας πρὸ Χριστοῦ, σ. 268.	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
ΝΙΚ. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν :	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
«Η φιλολογικὴ κίνησις, σ. 155.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
Γ. Μ. ΒΙΖΥΗΝΟΥ	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Παλῆς Σελίδες : Ἑσθίαν προῖα, σ. 310.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Θ. ΒΑΕΚΑ	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Ἀποστολὴ καὶ μέθοδος τῆς κοινωνιολογίας, σ. 27.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
Σωφρονιστικὴ κίνησις, σ. 60.	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Ἀντικαταστάσις Κλάδου, σ. 124.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Ἔνα νέον ἔργον τοῦ Γκαίτσε, σ. 124.	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Αρματικὴ φιλολογία, σ. 157.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
ΗΛ. Π. ΒΟΥΤΣΕΡΙΑΝ	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Ἡ μέθοδος τοῦ αἰσθητικῆς, σ. 45.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Παλῆς Σελίδες : Ὁ Ἀδελφός, σ. 18. — Ἡ γλώσσα, σ. 76.	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Τὸ Ἀρχαῖον, σ. 77.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
Στοιχασμοί, σ. 268.	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Ἡ ἴδιότης τοῦ Πανεπιστημίου, 1837-1912, σ. 291.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Ἡ ζωγραφικὴ τοῦ Πανεπιστημίου, σ. 329.	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Κριτικά σημειώματα :	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
Κωστή Παλαιῶν. «Ο Τύπος», — «Ο πρῶτος λόγος τῶν Πανεπιστημίων», σ. 26.	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Ἦθος «Ὁσὶ ζωντανοὶ», σ. 26.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Π. Ραδοκάνη. «Τὸ φιλοσοφικὸν ἔργο», σ. 56.	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Δελτίον τοῦ Ἑκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου, σ. 57.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
Γ. Ν. Χατζιδάκι. «Νεοελληνικὰ μελέται», σ. 57.	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Ἑρμ. Ραδοκάνη. Βιογραφικὴν σημείωσιν ὑπὸ Β. Μ. Ἀνδρέου, σ. 87.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
«Σὺν παραμύθι», σ. 88.	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Ἐπιστημονικὴ Ἐκτίμησις, Ζ' 1910-1911, σ. 88.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
«Τριφυλία» τῶν Χριστοδούλου, σ. 88.	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Ἐπεξεργασίαι εἰς τὸ Νεοελληνικὸν Λεξικόν» ὑπὸ Α. Μπαλάνου, σ. 124.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
«Τριφυλία» τῶν Αγγέλου Σιδυλλῆ, σ. 124.	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.

Ν. Ε. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗ	
Βαλκανικὴ Ὁμοσπονδία, σ. 165.	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Ἡ Ρουμανία καὶ ἡ Χερσονήσος τοῦ Αἰῶνος, σ. 230.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
ΣΠ. Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Ἑργατικὴ κατεστάναις, σ. 199.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
ΙΟΑΝΝΙΤΟΥ	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Ἀπὸ τὴν ἐστὶν τοῦ Αἰῶνος τῶν Ἑλλήνων, σ. 189.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
ΙΩΝΟΣ	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Πρῶτοι εἰς τὰς Ἀθήνας πλαστικὰ εἰκόνες, σ. 169.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Κ	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Ἐπιστήμη καὶ ἔργα, σ. 316.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
Δ. ΚΑΛΑΙΜΑΧΟΥ	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Ἀπὸ φερμένα τοῦ 1797 κατὰ τῶν Ἑπταετηρίων καὶ Σχολιασμοί, σ. 106.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Ε. ΓΚΟΜΕΖ ΚΑΡΙΑΛΟ	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Γαλλικὸν καὶ Γερμανικὸν ἀντίκτυπον, σ. 116.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
Π. ΚΑΡΟΛΙΑΝ	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Παλῆς Σελίδες : Τὸ Συνέδριον τῶν Ἀστρονόμων, σ. 309.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
ΧΕΙΡ ΚΕΝΤΑΥΡΟΥ	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπανάστασις, σ. 6.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
ΛΑ. ΚΟΡΑΗ	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ : Ὁ Κορναῖος ὡς ἑμπορος, σ. 227, 270.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Ν. ΛΑΠΑΘΙΩΤΗ	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Τὸ Διαπλάσιον ἐγγράφον ἀγγέλων, σ. 7.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
Τὸ Τριετήριον, σ. 232.	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Γ. ΜΑΡΚΟΡΑ	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Καλοκαιρικὴ βραδυνὰ, σ. 5.	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Μ. ΜΑΤΕΡΑΙΓΚ	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
Στὴν πόρτα τοῦ ὠκεανοῦ. — Τρεῖς καρδιές, (Μετάφρασις Ζ. Παπανικολάου), σ. 45.	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Ἡ ἀδελφὴ Βικτωρίαν, (Μετάφρα. ΑΒΓ), σ. 73, 111, 144, 171.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Α. ΜΑΥΡΟΥΔΗ	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Ἀπὸ τὸ Παρίσι : Τὸ πάλιν τοῦ Φθινοπώρου, σ. 59. Ὁ Γκαίτσε καὶ ὁ Μωρίς Μπαρρές, σ. 344.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
ΚΙΜ. ΜΙΧΑΗΛΙΑΝ	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Κωσταντῖνος Χρηστομάνος, σ. 67.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Ἡ μεμνημένη, σ. 197.	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Ἡ προτομὴ τοῦ Σολωμοῦ, σ. 188.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
Θωμὰς Θωμόπουλος, σ. 220.	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Ἀλληλοφρονήματα, σ. 286.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Τζαίμης Κάβλτον Γκόγκ, σ. 347.	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
ΕΚΤΟΡΟΣ ΜΠΕΡΑΙΟΥ μετὰφρ. ΕΛΗ. ΚΑΛΟΓΕ-ΡΟΠΟΥΛΟΥ καὶ ΚΩΣΤ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
Αἱ ἐννέα συμφωνίαι τοῦ Μπαρτέν, σ. 54.	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Ἡ ἡρωϊκὴ συμφωνία, σ. 216.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Α. ΜΠΟΝΙΕ μετὰφρ. Χ. Θ. Α.	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Τὸ μεδίστιον τῆς Ἀρμενίας, σ. 99, 176, 202.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
ΑΙ. ΒΥΣΟΝ μετὰφρ. ΗΛ. Π. Β.	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Τὰ νέα βιβλία : σ. 78.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
ΜΥΡΤΩΤΙΣΣΑΣ	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Στὸ φέλλο πὸν μὲς ἔργον. — Στὸ χωριό, σ. 38.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
Ν.	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Κριτικά σημειώματα : Κ. Φ. Σκόκου, Ἑθνικὸν Ἡμερολόγιον 1912, σ. 154.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.

ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ	
Ἰσάμηναι ὑπὸ τὸ χωριό, σ. 25, 56, 87, 124, 153, 189, 217, 249, 282, 312, 341.	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Κωσταντῖνος Χρηστομάνος, σ. 150.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
ΓΡΗΓ. ΕΞΟΝΟΠΟΥΛΟΥ	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Ἡ φάνη, σ. 191.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
ΟΦΜΑΝΣΤΑΑ μετὰφρ. Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Ἡλένη, σ. 11.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
ΠΑΝΔΗΝΑΙΑ	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Φωτογραφικὰ διαγωνισμοί, σ. 32, 128, 160, 192.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Ἡ στήλη τῶν νέων, σ. 151.	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
Τὰ νέα βιβλία : Ἀνέκδοτα. — Ὁ ποιητὴς καὶ τὰ νῆα, σ. 326.	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Α. Π. ΠΕΤΡΟΚΟΚΚΙΝΟΥ	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Ἡ ἑσθίαν τῶν Σολωμοῦ, σ. 259.	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
ΠΕΡΑΣΤΙΚΟΥ	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
Ἰωάννης Λοβέρδος, σ. 323.	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Α. ΠΡΟΒΑΛΕΥΤΙΟΥ	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Ἡ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν 229.	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
ΑΡΘΟΥΡ ΡΑΝΣΟΝ μετὰφρ. Η. Π. Β.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
Ὁ Ὁσκαρ Ουάιλντ πρὸς Παρίσι, σ. 308.	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Ε. Α. ΡΟΪΑΝ	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Παλῆς Σελίδες : Οἱ σεισμοί, σελ. 202.	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Π. ΡΟΔΟΚΑΝΑΚΗ	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
Ἰουλίαν, σ. 327.	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
ΚΑΡΑ ΣΕΝΕΓ μετὰφρ. Β.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Ὅταν πῶμεν ὁ αὐτὸς, σ. 197.	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
ΜΑΡΙΝΟΥ ΣΙΓΟΥΡΟΥ	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
Ἐκ βαθέων, σ. 326.	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
ΒΥΛΑΕΜ ΒΑΝ ΣΚΕΡΝΕΤ μετὰφρ. ΡΑΧΙΑ	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Ἀρχαῖον παραμύθιον, σ. 109.	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Σ. ΣΚΙΠΗ	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
Τὸ τραγικὸν τῶν ἀσκητῶν, σ. 165.	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Α. ΣΟΛΩΜΟΥ	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
Ἡ ἑσθίαν τῶν Σολωμοῦ, σ. 260.	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Παλῆς Σελίδες : Ἡ ἡμέρα τῆς Λαμπρῆς, Ὁ προσημῶς, σ. 310.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
ΠΑΥΛΟΥ ΣΟΥΩΝ	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Ἀπὸ τὴν Ρώμην : Ἡ καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις, σ. 91.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
ΑΝ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Πολιτικὴ καὶ ἔργον, σ. 90.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
ΤΡΙΦΙΛΟΥ	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Πολιτικὴ Σελ. σ. 318, 347.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
ΣΤΕΦΑΝ ΤΣΕΒΑΪΧ	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Λεονίδος Χέρν, σ. 205.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
Α. ΤΣΕΧΟΦ μετὰφρ. ΦΥΛΛΙΑΔΟΣ	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Ὁ Γάμος μετὰ 10-15 ἔτη, σ. 247.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.
ΤΣΟΥΛΓΚ-ΤΣΕ μετὰφρ. Ε.	«Αγρόπελη» Στεφάνου Βερνυδάκη, σ. 153.
Ἀπὸ τὰς λόγους καὶ παραβολὰς τῶν, σ. 198.	«Ψάλα» Γεωργ. Σπαταλά, σ. 154.
ΙΟΥΛΙΟΥ ΤΥΠΑΛΛΟΥ	«Τριφυλία» τῶν Βερνυδάκη μεταφ. Λεονίδα Ραζέλου σελ. 154.
Ἀνέκδοτος φιλολογικὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Σπυρίδωνος Ἀλ. Βιδάκη, σ. 14.	Π. Α. Βερνυδάκη, «Ο Θράκιος», σ. 183.

ΑΔ. Α. ΦΕΤΙΑΛΗ
Ανταρχία μυαυρά, α. 70.

ΚΝΟΥΤ ΧΑΜΣΟΥΝ μετάφρ. Τ.
Μυστήρια, α. 16, 46, 80, 118, 146, 170, 207, 236,
277, 310, 322.

ΚΩΝΣΤ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΥ
Τὸ βιβλίο τῆς Ἀδελφότητος Ἑλισάβετ, α. 68.
Ἡ κεντρικὴ καὶ α. 103.

Ὁ Φονεργάτος ἐν τῷ δικαίῳ· ἐκτὸς Ἀλεξ. Ν. Στάου, α. 284

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ
Δίονα τῆς Τήνου, α. 127.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ
Σελ. 91, 126, 218, 250, 311.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

Η ΣΥΝΤΑΞΙΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ
Σελ. 189, 248, 281.

Η ΠΡΩΤΟΜΗ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ
Σελ. 318.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ
Σελ. 29, 62, 93, 127, 159, 255, 286, 320, 348.
Τὸ γλωσσικὸν ζήτημα, α. 313.
Ἡ ἑκατονταετηρίς τοῦ Ντίμπερ, α. 222.

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ
Σελ. 31, 64, 96, 128, 160, 192, 224, 256, 288.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
Σελ. 32, 64, 96, 128, 160, 192, 224, 256, 288, 320, 349.

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΚΑΛΑΤΕΧΝΙΚΑΙ

Κλεονίκης Ἀσπριώτης: Σκίτσος, α. 100.
Σπουδή, α. 322, 329.

Σπουδή, α. 331.
Τοπίον, α. 331.

Βάν· Νέον: Πορτραίτο, α. 267.

Θ. Γεωργίου: Πορτραίτος τῶν δίδυμων, α. 31.

Γ. Γουναροπούλου: Ἀπὸ τῶν Πάλλων διαγωνισμῶν, α. 316.

Ν. Γόζη: Ἀντίθετος, α. 130.

Καλοκαίρι, α. 134.

Φθινόπωρον, α. 135.

Ε. Ἰωαννίδης: Πορτραίτο Κας Εὐφροσύνης Δραγοῦρη, α. 1.

Πορτραίτο Α. Μαβίλη, α. 9.

Α. Ζάχος, α. 113.

Πορτραίτο Κας Θ. Παπαῦ, α. 191.

1 σπουδή, α. 201, 203, 207.

Σκίτσος Ἐλ. Καλογεροπούλου, α. 211.

Θαλείας Φλωρὰ Καραβία: Σκίτσος Εὐφροσύνης Δημητράκο-
πούλου, α. 98.

Φαρόντο, σκίτσος, α. 108.

Μὰς Κλέριε: Ἀράμα, α. 75.

Ν. Λύττα: Ὁ Αἰ-Γεώργιος, α. 139.

Ἡ ἀποκεφάλισις τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου, α. 143.

Π. Μαθιοπούλου: Ε. Ἰωαννίδης, α. 107.

Α. Μορῶ: Ἀδέλφια, α. 17.

Α. Μπισκίνη: Ἀπὸ τῶν Πάλλων διαγωνισμῶν, α. 316.

Κάρο Νελβάνι: Θυοὶς Ἐρωτευμένον, α. 70.

Οὐδέλερ: Πορτραίτο τοῦ Κιρλάλ, α. 66.

Ζ. Παπαντωνίου: Σκίτσος ἀπὸ τὸ γένημα πρὸς τιμὴν τοῦ
Ροσίν, α. 307.

Α. Ρέλ: Καλοκαιρινὴ ἡμέρα, α. 71.

Παύλου Σουόν: Πορτραίτο, α. 112.

Φράντς Στούκ: Πάν, α. 209.

Στέφαν· Σόντινγκ: Νύχτα, α. 47.

Ματέρν· Τζέουινς: Ἀντικρινὴ Πάλη, α. 258.

ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

Ἡ νέα μόδα τὸ 1912, α. 21.

123 ἐκπομπὴ περὶ τὸν πόλεμον... Καὶ μετὰ τὴν χει-
ρὸν τοῦ ἐνὸς μόνον ἀρθροῦ... Βεβαίως δὲ εἶναι διπλό-
σιον διὰ τὸν καὶ τοὺς δύο ἀρθροὺς ἐν γρήσει, α. 64.
Στὸ στίγμα μου τὰ κομίσια μου ἔχουν τὸ καθεὶν τὸ πιάτο
της, α. 273.

Ἀπόσπασμα τῆς ζωοφύρου τοῦ Πανεπιστημίου, α. 334, 335.

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑΙ

Μιχαὴλ Κομνηνὸν, Πέτρον, α. 11.

Ἀντικρινὴ Λασκαρίδη, α. 35.

Ε. Φόρσι, α. 41.

Μαρίε Μίστερλινγκ, α. 42.

Ἀντωνίανος, ὁ δολοφονηθεὶς Μητροπολίτης Γρεβενῶν, α. 57.

Α. Βατογκέρμπερ, α. 60.

Κωνσταντῖνος Χρηστομάνος, α. 68.

Ἑλπίς Καλογεροπούλου, α. 102.

Πρότιμ εἰς τὰς Ἀθήνας πλαστικὰ εἰκόνες, α. 169, 70.

Ἡ κ. Μ. Μαυροπούλου, α. 179.

Ἡ δὲ Ἀλεξανδρινή, α. 181.

Λευκάδιος Χέντ, α. 206.

Ἑλπίς Καλογεροπούλου, α. 209.

Θωμάς Θεοτόπουλος, α. 220.

Ἀδελφὸς Κωστής, α. 226.

Ἀντὶντὰ Ρενιέ, α. 243.

Ἀντικρινὴ Πάλη, α. 260.

Γεώργιος Σωτηριώδης, α. 284.

Σπυρ. Ἀλμπανός, α. 290.

Κ. Σχινάς, α. 295.

Ἰωάννης Λοβέρδος, α. 324.

Ἐρνέστος Φανέλλι, α. 345.

Τζαίμς Κάριλτον Γουόγκ, α. 347.

ΠΟΙΚΙΛΑΙ

1 εἰκὼν ἀπὸ τῶν «Νηπιῶν καὶ πλοῦ», α. 36, 37.

Βυζαντινὸν φέρεμα, α. 61.

Ἀπὸ τὰ τελευταῖα κεντάματα, α. 62.

Φέρεμα ἐπισκέψεων 92.

Τραβηγμένο στὴν ἀκρογιαλιά, α. 117.

Κεντάματα ἑλληνορωμαϊκά, α. 126.

Ἡ μόδα α. 169.

Ὁ πόρος τοῦ Παπαδιαμάντη στὴ Σκιάθου, α. 108.

Ἡ Ἀλλή τῆς Βασιλίσσης Ἀμαλίας, α. 175.

Τρεῖς εἰκόνες τῆς μόδας, α. 191.

5 εἰκόνες ἀπὸ τὰς γραπτὰς στήλας τῶν Παγασῶν, α. 233,

237, 238, 239, 246.

2 εἰκόνες μόδας, α. 254.

2 εἰκόνες μόδας, α. 287.

Ἀναμνηστικὸν μεταλλικὸν τῆς ἑορτῆς τοῦ Πανεπιστη-
μίου, α. 293.

Τὸ πρῶτον Πανεπιστήμιον. — Τὸ λάβαρον τοῦ Πανεπι-
στημίου, α. 296-297.

Ἀπόσπασμα τῆς ζωοφύρου τοῦ Πανεπιστημίου, α. 298,

299, 300, 301.

Τρεῖς εἰκόνες τοῦ Πανεπιστημίου, α. 297, 303, 304.

2 εἰκόνες μόδας, α. 310.

Ἑλληνικὴ ἀρτοσκευα, α. 337.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΑΣΤΙΚΟΥ

Ἰωάννης Λοβέρδος.

ΜΑΡΙΝΟΥ ΣΙΓΟΥΡΟΥ

Ἐκ Βαθέων, ποίημα.

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

Τὰ Νέα Βιβλία.

Π. ΡΟΔΟΚΑΝΑΚΗ

Ἰουλίττα, διήγημα.

ΗΛ. Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΝ

Ἡ ζωοφύρος τοῦ Πανεπιστημίου.

ΚΝΟΥΤ ΧΑΜΣΟΥΝ

Μυστήρια, μυθιστόρημα, συνέχεια.

ΜΑΡΚΟΥ ΓΑΛΗΝΙΟΥ

Φιλολογικὰ μνημόσυνα, Περικλῆς Γαλανόπουλος.

ΕΙΡΗΝΗΣ ΠΟΛ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ἰστορίες.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ καὶ Γ. Μ. ΒΙΖΥΗΝΟΥ

Παλῆς Σελίδες, Ἡ ἡμέρα τῆς Λαμπρῆς, Ὁ Πειρασμός, Ἐπιφάνεια.

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

Γράμματα ἀπὸ τὸ χωριό, ὑπὸ Παύλου Νισβάνου.

Κριτικὰ σημειώματα, ὑπὸ Ἡλ. Π. Βουτιεριαν καὶ Α. Σ. Ἀρβανιτοπούλου.

Ἀρχαιολογικὰ, ὑπὸ Κ.

Μουσική, ὑπὸ Εἰ. Π. Δ.

Ἀπὸ τὸ Παρίσι, ὑπὸ Α. Μαυροπούλου.

Σκίττα Φωτογενεῖαι, ὑπὸ Κ. Μ.

Πολιτικὴ Σελίς, ὑπὸ Τριφίλου.

Ἡ Μόδα, ὑπὸ Ἀθηναίως.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Εἰδήσεις ἀπὸ τὰς ξένων φιλολογίας καὶ τέχνης.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Πορτραίτο, ὑπὸ Κλεονίκης Ἀσπριώτης, ἐκτὸς τοῦ κειμένου. — Ἰωάννης Λοβέρδος.
Πορτραίτο, ὑπὸ Κλεονίκης Ἀσπριώτης. — Σπουδή, ὑπὸ Κλεονίκης Ἀσπριώτης. —
Τοπίον, ὑπὸ Κλεονίκης Ἀσπριώτης. — Ἀπόσπασμα τῆς ζωοφύρου τοῦ Πανεπιστη-
μίου, γελοιογραφία Σταμ. — Ἑλληνικὴ ἀρτοσκευα. — Ἐρνέστος Φανέλλι. — Τζαίμς
Κάριλτον Γουόγκ.

Ἀθήναι, δέδωκε Ἀριστείδους 35

Ἐκαστον Τεύχος λεπτὰ 40

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΑΙΣ

ΕΓΓΡΑΦΑΙ: Αἱ ἐν ἔτος Δρ.-Φρ. 25. — Αἱ ἐν μῆνι Δρ.-Φρ. 12.50.
ΚΑΤΑ ΔΟΣΕΙΣ: Δρ.-Φρ. 2 κατὰ μῆνα. Ἡ πρώτη δόσις Δρ.-Φρ. 3.

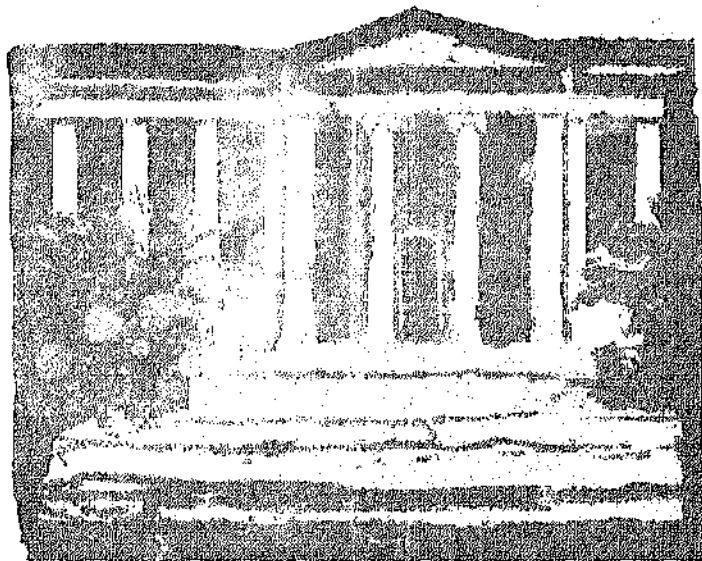
ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΙΔΙΚΗ } Αἱ ἐν ἔτος Δρ.-Φρ. 10. — Αἱ ἐν μῆνι Δρ.-Φρ. 5.
διὰ τοὺς διδασκάλους }
καὶ τοὺς σπουδαστάς }

Αἱ ΕΓΓΡΑΦΑΙ ΑΡΧΙΖΟΥΝ ΤΗΝ 16 ΕΚΑΣΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΠΑΗΡΟΝΟΝΤΑΙ

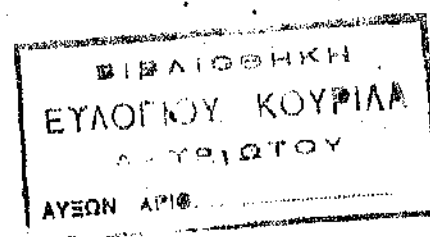
ΤΑ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ» ἐκδίδονται τὴν 16 καὶ 30 ἑκάστου μηνός.

Ἐκαστον ἔτος ἀποτελεῖται ἀπὸ 2 τόμων: ἀπὸ 16 Ὀκτωβρίου καὶ ἀπὸ 16 Ἀπρι-
λίου. Τὸ τμήμα τῆς ἐγγράφης ἀποστέλλεται διὰ ταχυδρομ. ἢ τραπεζικῆς ἐπιτα-
γῆς πρὸς τὸν κ. Κίμωνα Μιχαηλίδην, διευθυντὴν «Παναθηναίων» Ἀθῆνας.

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος τῶν «Παναθηναίων» εἰς ὅλην τὴν Ρωσσίαν ὁ κ. Ἀναστάσιος Μάλτος,
Rue Pouschkin, № 66, Ὁδηγός.

ΠΑΝΔΘΗΝΑΙΑ

ΕΤΟΣ ΙΒ'
ΤΕΥΧΟΣ 276

